

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ 2/ΟΡΟΦΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΚΑΙ ΔΥΟ
ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ ΣΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Χάρτης του 19ου αιώνα.
Στον κόκκινο κύκλο πιθανολογείται η θέση του κτιρίου.

Αεροφωτογραφία. Σημερινή θέση του κτιρίου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

1. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1.1	ΊΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ	1
1.2	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (60Σ – 1082)	1
1.3	ΔΕΣΠΟΤΑΤΟ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ (1204 -1318)	2
1.4	ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ (1319-1339)	2
1.5	ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ (1431 - 1913)	2
1.6	ΙΤΑΛΙΚΗ ΚΑΤΟΧΗ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2

2.	ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ	3
----	-----------------	---

3.	ΚΛΙΜΑ	3
----	-------	---

Β. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

1. ΕΒΡΑΪΚΗ (ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΗ) ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

	ΙΣΤΟΡΙΚΑ	4
		5

Γ. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

1.ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

1.1	ΠΡΩΤΟ ΜΙΣΟ ΤΟΥ 19 ^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ	6
1.2	ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΙΣΟ ΤΟΥ 19 ^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ.	6
1.2.1.	ΤΑ ΛΑΪΚΑ ΕΒΡΑΪΚΑ ΣΠΙΤΙΑ	7
1.2.2	ΟΙ ΜΕΣΟΑΣΤΙΚΕΣ ΕΒΡΑΪΚΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ	7
1.2.3	ΤΑ ΕΠΩΝΥΜΑ ΕΒΡΑΪΚΑ ΜΕΓΑΡΑ	8
	• ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ	8
	• ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΑ	8
	• ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ	8
	• ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	9

Δ. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

1.	ΘΕΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΙΣΤΟ	9
2.	ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ	10
3.	ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	10
4.	ΓΕΝΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ	11

4.1 ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

4.1.1	ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΠΟΓΕΙΟΥ	12
4.1.2	»» ΙΣΟΓΕΙΟΥ	12
4.1.3	»» ΟΡΟΦΟΥ	13
4.1.4	ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ	
	• Κ2 (2/ΟΡΟΦΟ)	13
	• Κ3 (ΙΣΟΓΕΙΟ)	13

4.2 ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

4.2.1	ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ	14
4.2.2	ΦΕΡΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ-ΤΟΙΧΟΠΟΙΙΑ	14
4.2.3	ΦΕΡΩΝ ΟΡΙΖΟΝΤΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ (ΔΑΠΕΔΑ)	15
4.2.4	ΕΠΙΧΡΙΣΜΑΤΑ	16
4.2.5	ΚΛΙΜΑΚΕΣ	17
4.2.6	ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ	17

4.3 ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

4.3.1	ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ	18
	ΠΑΡΑΘΥΡΑ	18
	ΠΟΡΤΕΣ	19
4.3.2	ΠΕΤΡΙΝΗ ΤΟΞΩΤΗ ΚΑΜΑΡΑ	20
4.3.3	ΕΞΩΣΤΕΣ	21
4.3.4	ΚΙΚΓΛΙΔΩΜΑΤΑ	21
4.3.5	ΤΑΙΝΙΕΣ	21
4.3.6	ΦΟΥΡΟΥΣΙΑ	22
4.3.7	ΓΕΙΣΟ	22
4.3.8	ΕΝΤΟΙΧΙΣΜΕΝΑ ΕΡΜΑΡΙΑ (ΜΕΣΑΝΤΡΕΣ)	22

5.	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΧΩΡΟΣ	22
----	------------------	----

Ε. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ

1.	ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ	23
2.	ΚΑΤΑΚΟΡΥΦΟΣ ΦΕΡΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ	23
3.	ΟΡΙΖΟΝΤΙΟΣ ΦΕΡΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ	23
4.	ΟΡΟΦΕΣ	24
5.	ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ- ΚΟΥΦΩΜΑΤΑ	24

6. ΕΠΙΧΡΙΣΜΑΤΑ- ΕΠΙΧΡΩΣΕΙΣ	24
7. ΣΚΑΛΕΣ	24
8. ΕΞΩΣΤΕΣ – ΦΟΥΡΟΥΣΙΑ	25
9. ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	
• Το γείσο	25
• Τα κιγκλιδώματα	25
• Η ταινία	25
10. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑΣ ΧΩΡΟΣ (αυλή)	25
11. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΛΑΒΩΝ (πινάκας)	26

Ζ. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΥΝΘΕΣΗ – ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΠΑΜΒΑΣΕΩΝ

1. ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ	27
2. ΑΡΧΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ	27
3. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	27
4. ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	28
5. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ.....	28
6. ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΕΠΕΜΒΑΣΕΩΝ	
6.1 ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ	28
6.2 ΤΟΙΧΟΠΟΙΗΣ	29
6.3 ΣΚΑΛΑ	29
6.4 ΔΑΠΕΔΑ	29
6.5 ΟΡΟΦΕΣ	30
6.6 ΣΤΕΓΗ	30
6.7 ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΝΟΙΓΜΑΤΩΝ	30
6.8 ΕΠΙΧΡΙΣΜΑΤΑ	30
6.9 ΕΠΙΧΡΩΣΕΙΣ	31
6.10 ΚΙΓΚΛΙΔΩΜΑΤΑ	31
6.11 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΧΩΡΟΣ	31

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΕΔΙΩΝ

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

▪ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΟΜΗΣΗΣ	
▪ ΚΑΤΟΨΗ ΥΠΟΓΕΙΟΥ	
▪ ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ.....	
▪ ΚΑΤΟΨΗ ΟΡΟΦΟΥ	
▪ ΚΑΤΟΨΗ ΣΤΕΓΗΣ.....	
▪ ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ (2/οροφης κατοικίας)	
▪ ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ (2/οροφης κατοικίας)	
▪ ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ (βοηθ. κτιρίων)	
▪ ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ (βοηθ. κτιρίων)	
▪ ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ - ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ (βοηθ. κτιρίων)	
▪ ΤΟΜΗ Α-Α	
▪ ΤΟΜΗ Β-Β	

ΦΕΡΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

▪ ΚΑΤΟΨΗ ΥΠΟΓΕΙΟΥ	
▪ ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ	
▪ ΚΑΤΟΨΗ ΟΡΟΦΟΥ	
▪	

ΥΛΙΚΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

▪ ΚΑΤΟΨΗ ΥΠΟΓΕΙΟΥ	
▪ ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ	
▪ ΚΑΤΟΨΗ ΟΡΟΦΟΥ.....	
▪ ΚΑΤΟΨΗ ΣΤΕΓΗΣ (βοηθ. κτιρίων)	

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

▪ ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ	
▪ ΚΑΤΟΨΗ ΟΡΟΦΟΥ	

ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ

▪ ΕΞΩΣΤΗΣ – ΦΟΥΡΟΥΣΙ	
▪ ΠΑΡΑΘΥΡΟ	
▪ ΘΥΡΑΣ ΕΙΣΟΔΟΥ	
▪ ΚΛΙΜΑΚΑ-ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΘΥΡΑ.....	

ΠΡΟΤΑΣΗ

- ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΟΜΗΣΗ.....
- ΚΑΤΟΨΗ ΥΠΟΓΕΙΟΥ.....
- ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ.....
- ΚΑΤΟΨΗ ΟΡΟΦΟΥ.....
- ΚΑΤΟΨΗ ΣΤΕΓΗΣ .....
- ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ .....
- ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ .....
- ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ (Εργαστήριο) .....
- ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ (Εργαστήριο) .....
- ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ (Εργαστήριο) .....
- ΤΟΜΗ Α-Α .....
- ΤΟΜΗ Β-Β .....

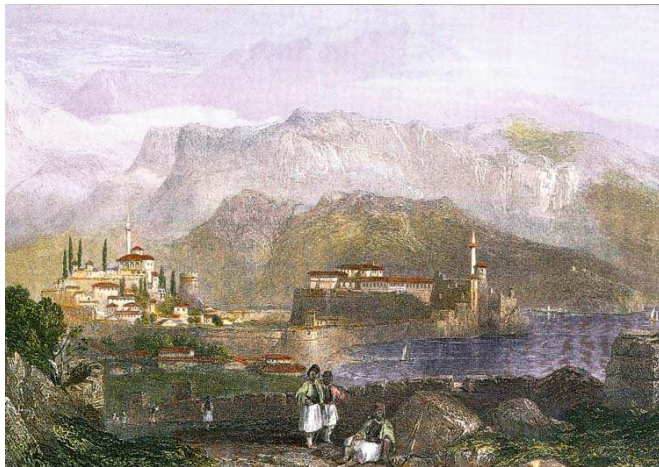
ΧΡΩΜΑΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

- ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ .....
- ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ (Εργαστήριο) .....

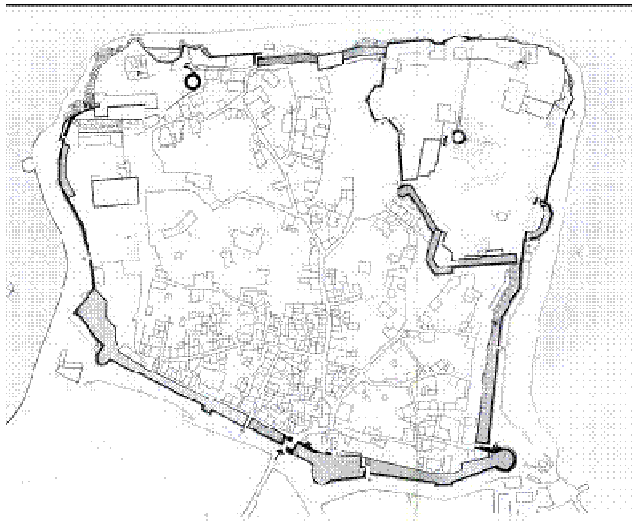
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ

- ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ .....
- ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ .....

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ .....

Εικόνα 1 : Χαλκογραφία του κάστρου των Ιωαννίνων, βασισμένη στο έργο του Τ. Allom που δημιουργήθηκε το 1943.

Εικόνα 2 : Κάτοψη των τοίχων του κάστρου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το θέμα της εργασίας αφορά ένα 2/οροφο κτίριο και δυο συνοδευτικών κτιρίων βοηθητικής χρήσης (προσθήκες) στην πόλη των Ιωαννίνων στην οδό Κουντουριώτη κατασκευής του 1920-1930. Πριν αναφερθούμε αναλυτικά στο κτίριο θα κάνουμε μια μικρή ανάδρομη για την δημιουργία της πόλης και την μέχρι σήμερα πορεία της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

1. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1.1 ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

Η ίδρυση της πόλεως των Ιωαννίνων, αποδίδεται στον Ιουστινιανό, τον 6ο αιώνα μ.Χ., και παρουσιάζεται για πρώτη φορά με την ονομασία Ιωάννινα στα πρακτικά της συνόδου που έγινε στην Κωνσταντινούπολη το 879, και η δεύτερη σε δημοσιευθέν σιγίλιο¹, του έτους 1020, του αυτοκράτορα Βασιλείου του Βουλγαροκτόνου².

Υπάρχει όμως και η άποψη που σύμφωνα με την παράδοση η πόλη-κάστρο πήρε το όνομά της από τον πρώτο οικιστή της, τον Ιωάννη, ή από την Μονή του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου που υπήρχε μέσα στο κάστρο πριν την καταστροφή του 1611.

Από τον 6 αιώνα μ.Χ. και μέχρι σήμερα πέρασε σχεδόν από όλες τις φάσεις της ιστορίας.

1.2 ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (6ος – 1082)

Κατά την περίοδο αυτή και για αρκετό χρονικό διάστημα, η πόλη των Ιωαννίνων φέρεται να περιορίζεται μόνο εντός του φρουρίου. (Εικ.2) Το 1082 καταλαμβάνονται από τον Βοημούνδο, και το 1185 πιθανολογείται καταστροφή των Ιωαννίνων, από το Νορμανδικό πεζικό.

¹ Επίσημο πατριαρχικό έγγραφο

² Βυζαντινός αυτοκράτορας και επίλεκτο μέλος της Μακεδονικής Δυναστείας.

1.3 ΔΕΣΠΟΤΑΤΟ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ³ (1204 -1318)

Όταν Μιχαήλ Άγγελος Κομνηνός⁴ εγκαθιδρύει την δυναστεία των δεσποτών της Ηπείρου, με πρωτεύουσα την Άρτα τα Ιωάννινα φέρονται να αναπτύσσονται και να ευημερούν. Το 1265 η πόλη παραχωρείται στον αυτοκράτορα της Νίκαιας Μιχαήλ Η' Παλαιολόγο και μετά το θάνατο του επανέρχονται στο Δεσποτάτο της Ηπείρου 1282 Κατά την περίοδο αυτήν, σημειώνεται και η μεταφορά της έδρας του εκκλησιαστικού πρωθιερέα⁵ του Δεσποτάτου στα Ιωάννινα.

1.4 ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ (1319-1339)

Την περίοδο 1319-1339 επανέρχεται βυζαντινή κυριαρχία και την ανέλαβαν εξουσία ο Ιωάννης Β' Κομνηνός Αγγελοδούκας, η σύζυγος του Άννα Παλαιολογίνα και τέλος ο Ιωάννης Άγγελος. Το 1339 η βυζαντινή κυριαρχία στα Ιωάννινα, διακόπτεται από την κατάληψη των Σέρβων των οποίων η εξουσία αναδείχθηκε άκρως τυραννική και η όποια έληξε το 1384. Λίγο αργότερα το 1386 αναγνωρίζεται δεσπότης της πόλης των Ιωαννίνων ο Ησαύ Μπουοντελμόντι, ο οποίος επαναφέρει τη μητρόπολη στην έδρα της και εφαρμόζει συνετή διοίκηση απέναντι στους κατοίκους.

1.5 ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ (1431 - 1913)

Το 1431 εγκαθιδρύεται στα Ιωάννινα η τουρκική κυριαρχία, η οποία διαρκεί 482 έτη, δηλαδή μέχρι το 1913. Την περίοδο εκείνη πιθανολογείται ότι η πόλη άρχισε να αναπτύσσεται και έξω από το Κάστρο και σίγουρα το 1611 όπου εκδιώχτηκαν οι χριστιανοί από το εσωτερικό του. Το 1670 τούρκος περιηγητής Ε.

³ Ήταν ένα από τα κράτη που προέκυψαν από την κατάλυση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας

⁴ Δεσπότης της Ηπείρου (1230 ως τον θάνατό του)

⁵ στην Ορθόδοξη Εκκλησία είναι τίτλος που αποδίδεται σε έγγαμο μόνο κληρικό

Τσελεμπής επισπεύτηκε τα Γιάννενα και κατέγραψε 4000 σπίτια (περίπου 20.000 κάτοικοι) Η πόλη τότε είχε 37 συνοικίες μουσουλμάνων, 14 χριστιανών, 4 εβραίων και 1 γυφτών. Σύμφωνα με των περιηγητή η πόλη είχε μεγάλη έκταση και αυτό συνέβαινε γιατί κάθε σπίτι καταλάμβανε μεγάλη περιοχή. Κατέγραψε ακόμη ανοιχτούς κοινούς χώρους, πλατειές σταυροδρόμια και τζάμια. Σχεδόν ένα αιώνα αργότερα και σύμφωνα με ευρωπαϊούς περιηγητές οι διαφορές είναι πολύ λίγες.

Το 1788, ο Αλή Πάσα⁶ ανέρχεται στην εξουσία των Ιωαννίνων εγκαινιάζοντας το τυραννικό καθεστώς. Τα Ιωάννινα παρά τη στυγνή τυραννία, αναπτύσσονται συνεχώς. Επί της εποχής του Αλή κορυφώνεται ο αστικός μετασχηματισμός της πόλης και τα Ιωάννινα παρουσιάζονται ως το καλύτερο αστικό κέντρο της προεπαναστατικής Ελλάδας.

Το 1822 τα Ιωάννινα καταλαμβάνονται από τον Χουρσίτ πασά και ο Αλής σκοτώνεται στη Μονή του Αγίου Παντελεήμονος στο νησάκι της λίμνης Παμβώτιδας.

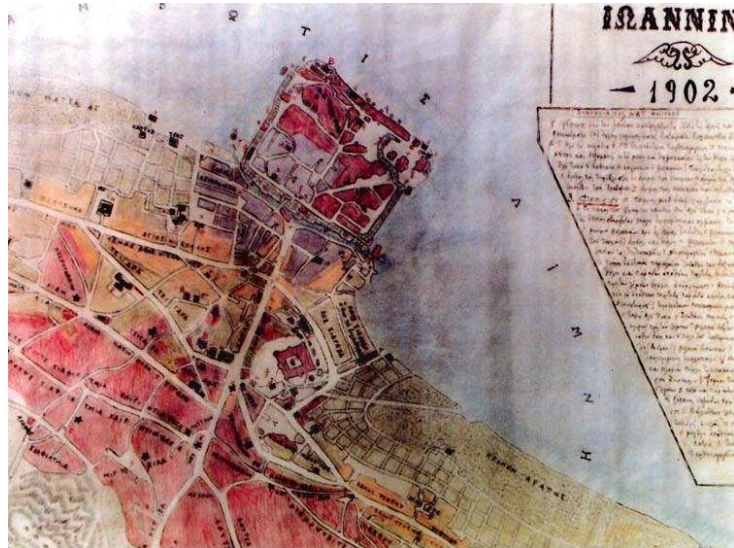
Το 1821 λόγω της παρουσίας πολυάριθμου τουρκικού στρατού στην Ήπειρο, οι Ιωαννίτες και οι Ηπειρώτες δεν έλαβαν ενεργό μέρος η Ελληνική Επανάσταση και γι' αυτό το λόγο δεν ευτύχησαν να συμπεριληφθούν στα απελευθερωθέντα διαμερίσματα, που σχημάτισαν το Ελληνικό Κράτος το 1821. Τα Ιωάννινα απελευθερώθηκαν την 21η Φεβρουαρίου του 1913.

1.6 ΙΤΑΛΙΚΗ ΚΑΤΟΧΗ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Τέλος, κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, τα Ιωάννινα καταλήφθηκαν προσωρινά από ιταλικά στρατεύματα, από τον Μάιο μέχρι τον Σεπτέμβριο του 1917, και από τότε και έπειτα, ακολούθησε την τύχη της υπόλοιπης Ελλάδας.

⁶ Αλή πασάς Τεπελενλής (1744-1822) = μουσουλμάνος Τουρκαλβανός και πασάς των Ιωαννίνων από το 1788 μέχρι τις αρχές της Ελληνικής Επανάστασης.

Εικόνα 3 : Χαρτογραφικό σχεδιάγραμμα της πόλης στις αρχές του 20^{ου} αιώνα.

Εικόνα 4: Μερική άποψη της πόλης και του λιμανιού της «Σκάλας» στις αρχές του 20^{ου} αιώνα (1920).

2. Γεωγραφική θέση

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω τα Ιωάννινα είναι πρωτεύουσα της Ηπείρου και βρίσκονται στο βορειοδυτικό τμήμα της χώρας σε υψόμετρο 480μ, είναι κτισμένα στη δυτική ακτή της λίμνης Παμβώτιδας.

Το μεγαλύτερο μέρος των Ιωαννίνων περιτριγυρίζεται από ογκώδη βουνά με πανύψηλες κορυφές που τροφοδοτούν ποτάμια μεγάλου μήκους.

3. Κλίμα

Το λεκανοπέδιο Ιωαννίνων ενώνει μεσευρωπαϊκά και μεσογειακά γεωγραφικά, κλιματικά και οικολογικά στοιχεία, ανάμεσα στα οποία πολλές ιδιαιτερότητες παρουσιάζουν το κλίμα, η χλωρίδα και η πανίδα. Αυτή η ζώνη συνδυάζει το ζεστό και ήπιο μεσογειακό με το βροχερό και δριμύ μεσευρωπαϊκό κλίμα. Μεγάλες βροχοπτώσεις το χειμώνα και καταιγίδες το καλοκαίρι. Οι χιονοπτώσεις παλαιότερα ήταν έντονες και κάλυπταν το έδαφος αρκετές μέρες, τα τελευταία χρόνια όμως έχουμε μεγαλύτερη ηλιοφάνεια και λιγότερο χιόνι.

Το 1940 τα Ιωάννινα υφίστανται βομβαρδισμούς από την Ιταλική Αεροπορία και τα γενικότερα δεινά του πολέμου. Το 1941 μετά την κατάληψη της Ελλάδος από τους Γερμανούς, τα Ιωάννινα και η Ήπειρος δίδονται στην Ιταλική κατοχής. Ενώ το 1944 οι Γερμανικές κατοχικές αρχές, συγκεντρώνουν ένα μεγάλο τμήμα του Εβραϊκού πληθυσμού και το στέλνουν στο στρατόπεδο εξοντώσεως του Γ' Ράιχ - Άουσβιτς.

Από το 1944 και μέχρι σήμερα ακόλουθη την πορεία του κράτους της Ελλάδας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

1. ΕΒΡΑΪΚΗ (ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΗ) ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Τα Ιωάννινα ή πιο απλά Γιάννενα είναι πρωτεύουσα της Ηπείρου και "πρωτεύουσα" του ρωμανιώτικου⁷ εβραϊσμού, δηλαδή του ελληνόφωνου εβραϊκού κόσμου, που οι ρίζες του χάνονται στο χρόνο, φτάνοντας ως την αρχαιοελληνική περίοδο.

Υπάρχουν διαφορές εκδοχές για των εμφάνιση των πρώτων εβραίων στη πόλη :

Μια εκδοχή είναι αυτή των ιστορικών Ιωσήφ Νεχαμά και Νίκος Βέης όπου χρονολόγησαν την πρώτη εβραϊκή παρουσία στην Ήπειρο στα χρόνια του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ο οποίος σύμφωνα και με την παράδοση έφερε εκεί Εβραίους από την Παλαιστίνη.

Η δεύτερη εκδοχή αναφέρει ότι οι Ρωμαίοι συνέλαβαν αιχμαλώτους Εβραίους και τους μετέφεραν στη Ρώμη. Όμως κοντά στην Πάργα το καράβι τους προσάραξε οι ναυαγοί Εβραίοι εγκαταστάθηκαν στην Ήπειρο. **Ιστορικά**, το πιθανότερο είναι ότι η εβραϊκή κοινότητα Ιωαννίνων σχηματίστηκε μετά τον 8ο αιώνα, από μετοίκους από τη Νικόπολη της Ηπείρου. (Πρώτη γραπτή αναφορά για τη παρουσία των Εβραίων στην πόλη υπάρχει το 1319 στο Χρυσόβουλο⁸ του αυτοκράτορα Ανδρόνικου του Β') Την περίοδο εκείνη τα Γιάννενα άρχισαν να αποκτούν μια κάποια σπουδαιότητα ως αστικό κέντρο. Έκτοτε οι Εβραίοι κατοικούν συνεχώς στα Γιάννενα, διατηρώντας μια δικιά τους παράδοση, με ιδιαίτερα ήθη και έθιμα και λειτουργικό τυπικό.

Χώρος εγκατάστασης των Εβραίων των Ιωαννίνων ήταν η περιοχή μέσα στο Κάστρο της πόλης, καθώς και οι οδοί Γιοσέφ Ελιγιά (άλλοτε Μαξ Νορντάου) οι Γιαννιώτες την ονόμαζαν Μεγάλη Ρούγα που βρισκόταν η "καρδιά" της εβραϊκής κοινότητας, η Κουντουριώτη (Μικρή Ρούγα) καθώς και οι συνοικίες "Λειβαδιώτη", Σαράβα και Τζουκαλά.

⁷ Από το βενετικό όνομα της Ελλάδας Ρωμανίας

⁸ Χρυσόβουλο ή χρυσόβουλλο, ήταν επίσημο δημόσιο έγγραφο – διάταγμα των Αυτοκρατόρων του Βυζαντίου που έφερε χρυσή σφραγίδα στη μεταξωτή ταινία.

Εικόνα 5 : Περιοχές - Συνοικίες που εγκαταστάθηκαν οι Εβραίοι.

Αρκετά παλιά εβραϊκά σπίτια που διασώζονται σήμερα και είναι μνημεία αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της πόλης, όπως ο δυο οικίες Λεβή, οι οικίες Μορδ. Ραφαήλ και Μωϋσή, αλλά και πολλά γραφικά λαϊκά σπίτια. Έως της αρχής του 20ου αιώνα στα Γιάννενα ζούσαν

4.000 Εβραίοι. Δημιούργησαν την δική τους κοινότητα και μέσα από αυτή αναδείχτηκαν προσωπικότητες⁹ σε διάφορους τομείς όπως έμποροι γιατροί, δικηγόροι κ.τ.λ. Με πιο γνωστούς να είναι οι : εκλεκτοί ραβίνοι και μελετητές Σαμουήλ Δαυίδ και "Αχάμ" Νταβός, ο μεγάλος ποιητής Γιοσέφ Ελιγιά, οι εμπόροι Δαβιτζών Λεβή και ο Αβραάμ Γκανής.

Στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο οι Εβραίοι των Ιωαννίνων πλήρωσαν βαρύ φόρο αίματος στο Ολοκαύτωμα. Μέχρι τις παραμονές του Διωγμού η κοινότητα της πόλης αριθμούσε 2.000 μέλη. Στις 25 Μαρτίου 1944 συνελήφθησαν 1.850 άτομα και οδηγήθηκαν στο Άουσβιτς από όπου επέστρεψαν μόνο 163.

Εικόνα 6-7 : Σκηνές από τον εκτοπισμό των Εβραίων των Ιωαννίνων στις 25 Μαρτίου 1944. Σχεδόν όλοι θα εξοντωθούν μόλις οδηγηθούν στο στρατόπεδο Άουσβιτς-Μπιρκενάου.

⁹ Τα Γιάννενα, σύμφωνα με τοπικό ρητό, ήταν πρώτα στα γράμματα στα γρόσια και τα άρματα εκείνη την περίοδο

Όμως παρόλα αυτά η Εβραϊκή (Ισραηλιτική) Κοινότητα Ιωαννίνων ανασυστήθηκε μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, αποτελούμενη πια από πολύ μικρότερο αριθμό μελών. Από ευτυχή συγκυρία διασώθηκε η παλιά Συναγωγή *Kahal Kadosh Yashan*¹⁰, ή αλλιώς Μέσα Συναγωγή, που βρίσκεται μέσα στο Κάστρο της πόλης.

Εικόνα 8-9 : Εξωτερική και εσωτερική άποψη της Συναγωγής Ιωαννίνων

Η Συναγωγή αυτή, που χτίστηκε στα 1826, είναι το μεγαλύτερο και το ωραιότερο από τα σωζόμενα θρησκευτικά κτίρια των Ελλήνων Εβραίων. Διατηρεί επίσης δυο πολυκατοικίες χτισμένες στο χώρο της άλλοτε Νέας Συναγωγής και του Αρρεναγωγείου της Alliance¹¹, που κατεστράφησαν από τους Γερμανούς, και σε αυτές κατοικεί η πλειονότητα των μελών της. Διατηρεί επίσης ιδιόκτητο εβραϊκό νεκροταφείο.

¹⁰ *Ιερή Παλαιά Κοινότητα/Συναγωγή Ιωαννίνων*

¹¹ *Σχολειό εβραίων*

Εικόνα 10 : Αρχοντικό οικογένειας Σιαγκούνη,
Κτίστηκε το πρώτο μισό του 19^{ου} αιώνα. Χρόνος κατασκευής 1956.

Εικόνα 11 : Η ΟΙΚΙΑ ΛΕΒΗ Ι.
Κτίστηκε το δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα. Αργότερα σε αυτό στεγάστηκε ιδιωτικό εκπαιδευτήριο και έμινε γνωστό ως «Λύκειο»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ

1. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Το κέντρο των Ιωαννίνων κατά των 19^ο αιώνα (1869) υπαίσκει την μεγαλύτερη καταστροφή λόγω της μεγάλης της πυρκαγιάς¹² που προκλήθηκε στο παζάρι της πόλης. Έτσι τα σπίτια διαχωρίζονται σε δυο κατηγορίες :

1.1 σε αυτά που κτίστηκαν το πρώτο μισό του 19^{ου} αιώνα.

Ο πρώτος πυρήνας της πόλης δημιουργήθηκε γύρω από το κάστρο και λόγω των μακρόστενων οικόπεδων η δόμηση είναι συνεχής. Όσο απομακρυνόμαστε από των πυρήνα τα οικόπεδα αντικαθιστούνται από μεγαλύτερες ιδιοκτησίες και κατά συνέπεια κτίζονται και μεγαλύτερες κατοικίες. Το *γιαννιώτικο σπίτι* για την περίοδο εκείνη κατατάχτηκε από μελετητές σε τρεις κατηγορίες : το λαϊκό, το νοικοκυρόσπιτο και το αρχοντικό (Εικ. 10) ανάλογα πάντα με την οικονομική κατάσταση του ιδιοκτήτη.

1.2 σε αυτά που κτίστηκαν στο δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα.

Είναι τα σπίτια που κτίστηκαν μετά την πυρκαγιά του 1869 και τα όποια εμφανίζουν μια διαφορετική σχέση με το δρόμο. Η μορφή των περισσότερων σπιτιών αυτής της περιόδου έχει χαρακτηριστικά από το παραδοσιακό γιαννιώτικο σπίτι αλλά έχει επηρεαστεί και από νέες ευρωπαϊκές τάσεις που αρχίζουν να εμφανίζονται και στην Ελλάδα και στα Γιάννενα. Το σύστημα δόμησης στο κέντρο της πόλης παραμένει συνεχές ακολουθώντας το σχήμα του οικόπεδου. Και σε αυτή τη φάση το *γιαννιώτικο σπίτι* κατατάσσεται σε τρεις κατηγορίες : το λαϊκό, το μεσοαστικό και το μέγαρο (Εικ. 11)

Στην 2^η κατηγορία ανήκει η πλειοψηφία των εβραϊκών κατοικιών (οι οποίες έχουν σχεδόν τα ίδια χαρακτηριστικά με την

¹² Η πόλη πυρπολήθηκε και καταστράφηκε κατά την πολιορκία του Αλή Πάσα και των τουρκικών στρατευμάτων ΤΟ 1869.

γιαννιώτικη κατοικία της εποχής) και με βάση την οικονομική κατάσταση του ιδιοκτήτη μπορούμε να διακρίνουμε τα σπίτια των Εβραίων σε τρεις κατηγορίες:

1.2.1. Τα λαϊκά Εβραϊκά σπίτια

Τα λαϊκά σπίτια κατοικούνταν από τα φτωχότερα κοινωνικά στρώματα των Εβραίων. Σήμερα σώζονται αρκετά μέσα στην εβραϊκή συνοικία του Κάστρου και είναι αυτά που έχουν υποστεί τις περισσότερες μετατροπές. Αποτελούν παραδείγματα λιτότητας και λειτουργικότητας.

1.2.2. Οι μεσοαστικές Εβραϊκές κατοικίες

Μετά την πυρκαγιά του 1869 αρχίζει να αναπτύσσεται στα Γιάννενα η τυπική αστική κατοικία. Τα σπίτια αυτά, βρίσκονται κυρίως έξω από το κάστρο και αποτελούσαν τις κατοικίες της μεσαίας κοινωνικής τάξης, των εμπόρων και βιοτεχνών, που δεν είχαν την οικονομική δυνατότητα να χτίσουν μεγαλύτερα κτίρια. Είναι χτισμένα σε μακρόστενα οικόπεδα με μικρή πρόσοψη, έχουν είσοδο απευθείας από το δρόμο και ενώνονται με τα γειτονικά κτίρια κατά το συνεχές σύστημα. Τα περισσότερα μοιάζουν μεταξύ τους¹³. Είναι διώροφα και έχουν συνήθως ορθογώνια κάτοψη (σχεδόν τετράγωνη). Οι όψεις προς τον δρόμο είναι επιμελημένες αλλά όχι συμμετρικές καθώς δεν τους το επιτρέπει η μικρή επιφάνεια τους.

Το ισόγειο συγκεντρώνει τους χώρους της καθημερινής εξυπηρέτησης (μαγειρείο, καθιστικό, αποθήκες) ενώ στον όροφο διαμορφώνονται τα υπνοδωμάτια της οικογένειας γύρω από ένα δεύτερο καθιστικό. Αν το κτίριο βρίσκεται σε εμπορικό δρόμο ισόγειο χρησιμοποιείται ως κατάστημα ή εργαστήριο, και ο όροφος ως κατοικία

¹³ οφείλεται στο γεγονός ότι κατασκευάστηκαν από τους ίδιους τεχνίτες, οι οποίοι είχαν δικά τους τυποποιημένα πρότυπα που τα προσαρμόζαν ανάλογα με τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες του εργοδότη τους.

του ιδιοκτήτη. Η αυλή συνεχίζει να έχει σπουδαίο ρόλο και διατάσσεται, κατά κανόνα, στο πίσω μέρος του οικοπέδου.

Εικόνα 12 : Κτίριο με χρήση κατοικία και κατάστημα στο ισόγειο.

Εικόνα 13 : Οικία στην οδό Κουντουριώτη

Η αρχιτεκτονική των σπιτιών αυτών χαρακτηρίζεται ως ανώνυμη και ήταν αποτέλεσμα της συνεργασίας ιδιοκτήτη και μαστόρων. Τις μεσοαστικές κατοικίες των Εβραίων τις συναντάμε στην εβραϊκή συνοικία Λειβαδιώτη (σημερινή οδοί Σούτσου, Καραμανλή (Εικ. 12 & 13) όπου έχουν διασωθεί πληθώρα από παλαιά κτίρια και στη συνοικία Μικρή Ρούγα (σημερινή οδός Κουντουριώτη).

Εικόνα 14-15 : Σημερινές απόψεις των οδών Σούτσου (αριστ.) και Γιωσέφ Ελιγιά (δεξιά).

Σήμερα πολλές κατοικούνται ή χρησιμοποιούνται ως επαγγελματικοί χώροι από νέους ιδιοκτήτες και έχουν υποστεί διάφορες μετατροπές, ενώ άλλες διατηρούν την αρχική τους μορφή.

1.2.3. Τα επώνυμα εβραϊκά μέγαρα

Τα επώνυμα εβραϊκά μέγαρα, όπως και οι μεσοαστικές κατοικίες των Εβραίων, βρίσκονται στις συνοικίες τους έξω από το Κάστρο και χτίστηκαν μετά το 1869. Ανήκαν στην εύπορη κοινωνική τάξη των Εβραίων επιστημόνων και εμπόρων. Τα μεγαλοαστικά αυτά σπίτια απαντώνται κυρίως στις οδούς Καραμανλή, Κουντουριώτη (συνοικίες Λειβαδιώτη και Μικρή Ρούγα) και Γιωσέφ Ελιγιά (Μεγάλη Ρούγα).

Τα εβραϊκά μέγαρα είναι διώροφα έχουν κάτοψη σχεδόν τετράγωνη και συμπαγή όγκο. Έρχονται σε επαφή με τον δρόμο, και ενώνονται με τα γειτονικά σπίτια κατά το συνεχές σύστημα. Η αυλή διατάσσεται στο πίσω μέρος του οικοπέδου. *(Την περίοδο εκείνη έρχεται στην Ελλάδα μια νέα τάση αρχιτεκτονικής ο νεοκλασικισμός που καταφθάνει και στην Ήπειρο και αρχίζει να εισχωρεί στην τοπική αρχιτεκτονική.)* Οι επιρροές είναι μικρές και αφορούν την κυρίως διακόσμηση.

Οι λειτουργίες οργανώνονται σε δύο ορόφους. Το

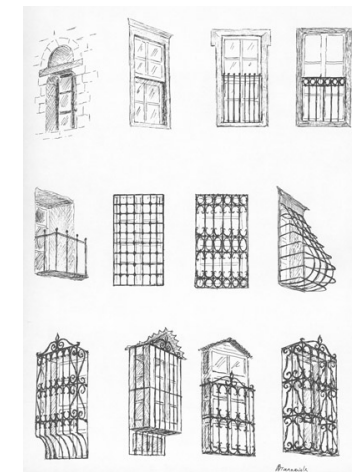
υπερυψωμένο ισόγειο συγκεντρώνει τους χώρους καθημερινής εξυπηρέτησης της οικογένειας, ενώ στον όροφο διαμορφώνονται τα υπνοδωμάτια της οικογένειας γύρω από ένα δεύτερο καθιστικό. Λόγω της υπερύψωσης του ισογείου δημιουργούνται ημιυπόγειοι χώροι όπου είχαν της αποθήκες τους.

Τα **τυπολογικά** στοιχεία που διαφοροποιούν τα μέγαρα των Εβραίων από τα μεσοαστικά τους σπίτια είναι το μέγεθος και η συμμετρία της όψης, που της το επιτρέπει η μεγαλύτερη επιφάνεια της. (Εικ.11)

Η **κατασκευαστική μέθοδος**: Τα εβραϊκά μέγαρα είναι λιθόχτιστα, επιχρίζονται και στις δύο στάθμες, ενώ συνήθως αφήνονται εμφανή η ολόλαξευτη βάση τους, τα αγκωνάρια ή τα περιθώρια των παραθύρων. (Εικ. 16-17).

Εικόνα 16 : Παράθυρο ισόγειου

Εικόνα 17 : Τύποι παραθύρων:

κάτω & κέντρο παράθυρα
ισόγειου πάνω παράθυρα ορόφου.

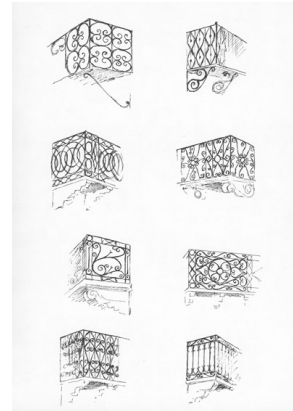
Τα παράθυρα του ισογείου, είναι δίφυλλα ανοιγόμενα και προφυλάσσονται από περίτεχνες σιδεριές, που πολλές φορές προεξέχουν.

Ισχυρό, **μορφολογικό στοιχείο**, είναι η παρουσία του εξώστη, με τα πέτρινα ή μεταλλικά φουρούσια (Εικ.18-19) και τις περίτεχνες σιδεριές.

Το γείσο επίσης, διαμορφώνεται με δύο-τρεις αλληπάλληλες κρηπίδες σε μικρή εξοχή από την παρειά του τοίχου ή με κυμάτιο.

Εικόνα 18 : Εξώστης σε υπάρχον κτίριο.

Εικόνα 19 : Διάφοροι τύποι εξωστών

Αυτά που επίσης συναντούμε στα μέγαρα γενικότερα (και των Εβραίων) και όχι στα μεσοαστικά σπίτια είναι τα τεπέγκια¹⁴, η σοφίτα και οι εσωτερικές διακοσμήσεις, με φανερές τις δυτικές επιρροές.

Η επίπλωση ακολουθεί και αυτή τα πρότυπα της Ευρώπης, με την οποία οι επαφές των Γιαννιωτών γενικότερα είναι διαρκείς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Τον Οκτώβριο 1989 με προεδρικό διάταγμα ένα μεγάλο τμήμα της παλιάς πόλης των Ιωαννίνων χαρακτηρίστηκε παραδοσιακό. Θα μπορούσε να θεωρηθεί κάνεις ότι σημαντικό ρόλο για την διάσωση αυτών των κτιρίων υπήρξε ο παραπάνω χαρακτηρισμός, γιατί με την οικοδομική δραστηριότητα των επόμενων ετών θα εξαφανιζόταν αρκετά από αυτά. Παρόλα αυτά η αδιαφορία και αμέλεια είναι εμφανείς στα περισσότερα κτίσματα της περιοχής.

1. ΘΕΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΙΣΤΟ

Ο πολεοδομικός ιστός στο ιστορικό κέντρο της πόλης ήταν και είναι ακόμη και σήμερα πολύπλοκος. Οι δρόμοι είναι καμπυλόγραμμοι και πολλές φορές καταλήγουν σε αδιέξοδα και μικρές πλατείες.

Η δόμηση της περιοχής είναι είτε γραμμική είτε συνεχής (η συνεχής δόμηση είναι το σύστημα που συναντάμε περισσότερο στους δρόμους εντός και εκτός κάστρου). Το σχήμα των οικοπέδων στις περισσότερες περιπτώσεις είναι μικρό, μακρόστενο και εφάπτονται με δυο παράλληλους δρόμους (π.χ Κουντουριώτη-Τοσίτσα)

Εντός του παραδοσιακού τμήματος και συγκεκριμένα στην οδό Κουντουριώτη 52 (εικ.20) βρίσκεται και το κτίριο που μελετάμε το οποίο έχει χαρακτηριστεί και ιστορικό διατηρητέο μνημείο. Η δόμηση όπως αναφέραμε είναι συνεχής και το κτίριο τοποθετείται και καλύπτει όλη την νοτιοδυτική πλευρά του οικοπέδου. Έχει δυο διεξόδους μια από την οδό Κουντουριώτη και την 2^η από την οδό Τοσίτσα.

Επί της οδού Κουντουριώτη υπάρχουν και αλλά διατηρητέα κτίρια όπως η οικία Λεβή Ι κ.α. (Εικ. 11 & 21)

¹⁴ τα εσωτερικά φύλλα ασφαλείας των παραθύρων

Εικόνα 20: Άποψη της οδού Κουντουριώτη

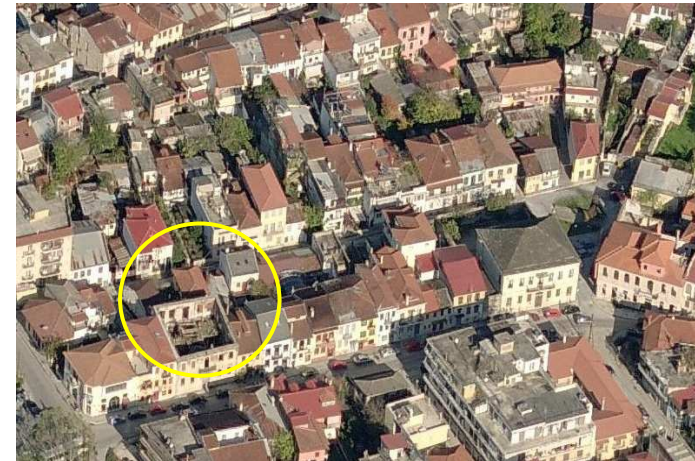
Σε αρκετό μεγάλο ποσοστό το κτίρια αυτά έχουν ανακαινιστεί και αλλάξει χρήση διατηρώντας όμως κάποια από τα βασικά χαρακτηριστικά τους.

2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Παρόλες τις καταστροφές που υπέστησαν τα Ιωάννινα, συνεχιζόταν να κατασκευάζονται σημαντικά κτίρια. Ένα από αυτά είναι και το εβραϊκό αρχοντόσπιτο που μελετάμε κατασκευάστηκε την δεκαετία του 1920 -1930. (Εικ.23) Πρώτος ιδιοκτήτης του είναι ο Μορδεχαί Ραφαήλ εύρωστος έμπορος της εποχής έφτιαξε αυτό το σπίτι για βασική κατοικία του. Το 1944 η οικογένεια του υπέστη την τραγική περιπέτεια της κατοχής. Αργότερα το 1950 ο γιος του Ιωσήφ το πούλησε στο θρησκευτικό σώματιο "Η ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΑ" και για πολλά χρόνια χρησιμοποιήθηκε για την στέγαση των δραστηριοτήτων του έως ότου στις αρχές του 2000 μια πυρκαγιά το κατέστρεψε κύριος εσωτερικά. Το κτίριο έχει χαρακτηριστεί ιστορικό διατηρητέο μνημείο από το Υπουργείο Πολιτισμού με την υπ' αρ. απόφαση **6991/3291** /14,06,1991(ΦΕΚ402/Δ-28.06.1991).

3. ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΤΙΡΙΟΥ

Η μελέτη αφορά εβραϊκό μέγαρο (με πολύ λίγες επιρροές νεοκλασικού τύπου) της δεκαετίας του 1920 -1930. Συγκεκριμένα πρόκειται για 2/οροφη κατασκευή με υπόγειο σε μακρόστενου σχήματος οικόπεδο και δυο συνοδευτικών κτιρίων βοηθητικής χρήσης. Το κτίριο εφάπτεται με τα όρια της οδού Κουντουριώτη και συνορεύει με άλλα κτίρια από την βορειοδυτική και νοτιοανατολική πλευρά του. Είναι κατασκευασμένο από πέτρινη τοιχοποιία και αναπτύσσεται σε τρεις στάθμες υπόγειο, ισόγειο και όροφο.

Εικόνα 21: αεροφωτογραφία του διατηρητέου και των οδών που το περιβάλλουν.

Τα όρια του οικοπέδου στην βορειοανατολική πλευρά διαχωρίζονται από τον δρόμο με τις δυο προσθήκες (διώροφη και ισόγεια) αλλά και λιθοδόμητη περίφραξη ύψους 2.00μ.

Έτσι η αυλή περιορίστηκε στο κέντρο του οικοπέδου και αποτελεί το συνδετικό στοιχείο και των τριών κτιρίων . (Εικ.22)

4. ΓΕΝΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

4.1 ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Στο οικόπεδο υπάρχουν τρία κτίρια ανεξάρτητα και διαφορετικού μεγέθους και διαφορετικής κατασκευαστικής περιόδου.

Ο κύριος όγκος (2/οροφη κατοικία Κ1 Εικ.23) είναι μεγάλης κλίμακας με συμπαγή όγκο. Αποτελείται από ισόγειο, όροφο και υπόγειο όλες οι στάθμες ακολουθούν το ορθογώνιο σχήμα του υπογείου με μόνες προεξοχές τους εξώστες του ορόφου. Οι διαστάσεις του είναι :

- Νοτιοδυτική όψη = 14.50μ (κύρια όψη)
- Νοτιοανατολική όψη = 17.15μ (πλάγια όψη)
- Βορειοανατολική όψη = 14.67μ (πίσω όψη)
- Βορειοδυτική όψη = 18.15 (πλάγια όψη)

Εικόνα 22 : θέση κτιρίων στο οικόπεδο.

Εικόνα 23 : Όψη κτιρίου πριν την πυρκαγιά του 2000.

4.1.1 Ανάλυση υπόγειου :

Ο υπόγειος χώρος είναι ορθογώνιου σχήματος και δημιουργείται κυρίως από την υπερύψωση του ισόγειου. Εξωτερικά την αντιλαμβάνομαστε στην πίσω όψη όπου υπάρχουν παράθυρα (εικ.25) ενώ στην κυρία όψη από την μικρή έξοχη του τοίχου που δημιουργείται (εικ.24). Αποτελείται από τους τοίχους του περιγράμματος του κτιρίου αλλά και από δυο καθέτους τοίχους ως προς την νοτιοδυτική όψη. Έτσι χωρίζεται σε τρία τμήματα τα οποία δεν έχουν επικοινωνία μεταξύ τους. Συνήθως τους χώρους αυτούς τους χρησιμοποιούσαν ως αποθηκευτικούς χώρους.

Τα ανοίγματα (παράθυρα) στην Βορειοανατολική όψη είναι ορθογώνια και συμμετρικά με του ισόγειου. (εικ.25) Η **επικοινωνία** με το ισόγειο γινόταν εσωτερικά (κάτι που συνηθιζόταν σε σπίτια της εποχής).

Εικόνα 24 : Υπερύψωση

Εικόνα 25 : Παράθυρα υπόγειο στη πίσω όψη ισόγειου

4.1.2 Ανάλυση ισόγειου :

Η κάτοψη του ισόγειου εμβαδού 257.12μ² παραπέμπει σε τυπική νεοκλασική διάταξη με την είσοδο κεντρικά και τα δωμάτια εκατέρωθεν του διαδρόμου και το κλιμακοστάσιο.

Η πρόσβαση στον ισόγειο χώρο γίνεται και από τις δυο πλευρές του κτιρίου. Μπαίνοντας συναντούμε (και από τις δυο εισόδους) τη σκάλα του διαδρόμου (εικ.26) η οποία ανεβαίνει στο υπερυψωμένο ισόγειο, όπου δημιουργείται ένας κεντρικός χώρος (διάδρομος) με τον οποίο επικοινωνούν τα δωμάτια του ισόγειου και η κλίμακα που οδηγεί στον όροφο. Οι χώροι του ισόγειου χρησιμοποιούσαν κυρίως ως χώρος επισκέψεων και κουζίνας. Με το πέρασμα του χρόνου και ενώ είχε αλλάξει χρήση έγιναν κάποιες παρεμβάσεις όπως η δημιουργία w.c. στο ισόγειο χώρο. (εικ.27)

Εικόνα 26 : Η κλίμακα της εσόδου από την οδό Κουντουριώτη

Εικόνα 27 : Στο βάθος μεταγενέστερη (προσπάθεια) κατασκευή λουτρό.

4.1.3 Ανάλυση ορόφου :

Ο όροφος ακόλουθη της διαστάσεις του ισόγειου με μονή διάφορα τις προεξοχές των δυο εξωστών. Έχει εμβαδό $257.12\mu^2$. Η προσπέλαση σε αυτόν γινόταν από την μοναδική εσωτερική κλίμακα (που τον συνδέει με το ισόγειο). Η σκάλα κατέληγε στο καθιστικό του ορόφου και στα υπνοδωμάτια που υπήρχαν γύρω από αυτό. Η διάταξη του ορόφου ήταν σχεδόν ίδια με του ισόγειου : σκάλα, κεντρικός διάδρομος- καθιστικό και εκατέρωθεν δωμάτια.

Εικόνα 28 - 29 : Εσωτερική άποψη βορειοδυτικής πλευράς του ισόγειου και του ορόφου.

ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ (Κ2-Κ3)

Βρίσκονται στο πίσω τμήμα του οικοπέδου, εφάπτονται με τον δρόμο. (2/οροφο Κ2 και ισόγειο κτίσμα Κ3)

- Το **κτίσμα Κ2** (εικ.22) αναπτύσσεται σε δυο στάθμες ισόγειο και όροφο, έχει σχεδόν ορθογώνιο σχήμα. Οι διαστάσεις του είναι $8.50\mu - 5.51\mu - 5.00\mu - 8.12\mu$ και το συνολικό εμβαδό είναι $87.32 \mu^2$. Η κάτοψη του ισόγειου είναι απλή, αποτελείται από τον κεντρικό διάδρομο και δυο χώρους δωματίων δεξιά –αριστερά του. Στο διάδρομο υπάρχει

ξύλινη σκάλα όπου οδηγεί στον όροφο όπου και εκεί η διάταξη είναι όμοια με του ισόγειου. Αποτελείται δηλαδή από τον κεντρικό διάδρομο και δυο δωμάτια. (εικ.30) Η επικάλυψη του γίνεται με ξύλινη στέγη και βυζαντινό κεραμιδί.

Η αρχική του χρήση ήταν βοηθητική πιθανολογούμε όμως ότι αργότερα χρησιμοποιήθηκε και ως κυρία κατοικία.

Εικόνα 30 : Διώροφο κτίριο Κ2

Εικόνα 31: Ισόγειο κτίριο Κ3

- Το **κτίσμα Κ3** (εικ.22) είναι ισόγειο βοηθητικής χρήσης και αποτελείται από τρεις εσωτερικούς χώρους, οι εξωτερικές διαστάσεις του είναι $6.50\mu*10.20\mu*5.15\mu*10.20\mu$ και το εμβαδό του είναι $58.90\mu^2$. Είναι υπερυψωμένο (3 σκαλιά) και η είσοδος του βρίσκεται στην βορειοανατολική πλευρά. Στεγάζεται με ξύλινη στέγη και η επικάλυψη της είναι από λαμαρίνα (τσιγκο). (εικ.31).

4.2 ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

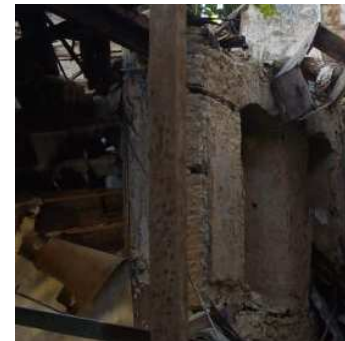
Οι φημισμένοι Ηπειρώτες μάστορη προμηθευόταν για της κατασκευές τους πρώτες ύλες από την γύρω περιοχή. Αυτά ήταν πέτρα, ξύλο, πηλός, ασβέστης. Χρησιμοποιούσαν ώμος και υλικά εισαγωγής όπως σιδερικά τζάμια, χρώματα.

4.2.1 ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ:

Δεν είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε την κατάσταση και την μορφή των θεμελίων σε καμία από τις τρεις κατασκευές. Έτσι αντλήσαμε πληροφορίες από άλλες παρόμοιες κατασκευές όπου συνηθίζεται ο τοίχος του θεμελίου να έχει το ίδιο πάχος και υλικό (πέτρα) με την τοιχοποιία του κτιρίου και να συνεχίζει σε βάθος περίπου ένα μέτρο.

4.2.2 ΦΕΡΟΥΣΑ ΤΟΙΧΟΠΟΙΑ :

Ο κατακόρυφος φέρων οργανισμός της 2/οροφης κατοικίας (**Κ1**) αποτελείται από τους λίθινους περιμετρικούς τοίχους και τους δύο εσωτερικούς διαχωριστικούς εκατέρωθεν του κεντρικού διαδρόμου με κατεύθυνση Βορειοανατολικά-Νοτιοδυτικά δεν είναι της ίδιας διατομής, αν και είναι από το ίδιο υλικό. Οι δυο περιμετρικοί τοίχοι των όψεων έχουν πάχος 0.80μ (ΒΑ & ΝΔ) και οι υπόλοιποι πάχος 0.60μ, και διατηρούν το ίδιο πάχος σε όλο το ύψος του κτιρίου. Επίσης υπάρχουν σε όλους τους τοίχους ανοίγματα για την δημιουργία παραθύρων, θυρών και εντοιχισμένων ερμαρίων. (εικ.33). Οι δύο εσωτερικοί διαχωριστικοί τοίχοι (εικ.32) που πλαισιώνουν τις δυο εισόδους του ισόγειου προσφέρουν ακαψία στους πλευρικούς τοίχους, μειώνουν το άνοιγμα των δαπέδων και ταυτοχρονα δημιουργουν τους χωρους του ισόγειου.

Εικόνα 32 : Εσωτερικός τοίχος

Εικόνα 33 : Ανοίγματα για παράθυρα και ερμάρια

Η φέρουσα τοιχοποιία είναι πέτρινη (αργολιθοδομή εικ.34) και η οικοδόμηση έγινε χωρίς ιδιαίτερη επιμέλεια με μικρούς κατά κανόνα λίθους, βασικό συνδετικό υλικό που χρησιμοποιούσαν είναι λάσπη και ξύλινες δρύινες ξυλοδεσιές, ανά μικρά διαστήματα, οι οποίες βρίσκονται στο σώμα της τοιχοποιίας.

Εικόνα 34 : Εμφανής τοιχοποιία και ξυλοδεσιές στην εσωτερική πλευρά του κτιρίου

Εξαίρεση ως προς τον τρόπο οικοδόμησης αποτελεί η υπερύψωση στην κυρία όψη η οποία είναι ποιο επιμελημένη. (εικ.21) Όλοι οι εσωτερικοί τοίχοι (δευτερευόντες) ήταν κατασκευασμένοι από ξυλινα υλικά πάχους 10 με 15 εκ. και έχουν καταστραφεί.

Στους βοηθητικούς χώρους : Ο φέρων οργανισμός του 2/οροφου (**K2**) αποτελείται από λίθινους περιμετρικούς τοίχους πάχους 0.50μ στο ισόγειο ενώ ο όροφος του, με εξαίρεση τον νοτιοανατολικό τοίχο που είναι πέτρινος και ίδιου πάχους με του ισόγειου, είναι κατασκευασμένος από τούβλα και κονίαμα με πάχους 0.20μ κάτι το οποίο μας μαρτύρα τη διαφορετική φάση κατασκευής (εικ. 35).

Εικόνα 35 : Εμφανής τοιχοποιία από τούβλο στον όροφο.

Ενώ στο ισόγειο κτίριο (**K3**) : Λόγω των επεμβάσεων που έχει γίνει, έχει επιχρισθεί σε όλες τις πλευρές του (εικ.31), δεν μας δίνει την δυνατότητα να αναφερθούμε στα υλικά κατασκευής . Παρατηρούμε όμως ότι το πάχος των τοίχων διαφοροποιείται σε κάθε πλευρά του. Υποθέτουμε λοιπόν ότι η κατασκευή πιθανόν να βασίστηκε στους τοίχους του μαντρότοιχου ως προς τις δυο πλευρές του και είναι κατασκευασμένοι από πέτρα ενώ οι άλλοι δυο κατασκευάστηκαν από ποιο σύγχρονα υλικά (τούβλο).

4.2.3 ΟΡΙΖΟΝΤΙΟΣ ΦΕΡΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ (ΔΑΠΕΔΑ)

Για το δάπεδο του **υπογείου** της 2/οροφης κατοικίας (**K1**) δεν έχουμε ξεκάθαρη εικόνα από τι υλικά αποτελούνταν.

Εικόνα 36 : Ξύλινο δάπεδο στον διάδρομο του ισόγειου χώρου.

Το πάτωμα του **ισογείου** αποτελείται από ξύλινους δοκούς ορθογώνιας διατομής. Οι δοκοί εδράζονται εντός της τοιχοποιίας του διαχωριστικού τοίχου και των τοίχων των πλαγίων όψεων. (εικ.36) Οι μεταξύ τους αποστάσεις είναι περίπου 70εκ. Τέλος το δάπεδο που είναι εμφανές αποτελείται από ξύλινες σανίδες πάχους 2cm και πλάτους 9-10εκ. (πιθανόν να είχε γίνει αντικατάσταση) οι οποίες είναι καρφωμένες στις εγκάρσιες δοκούς .

Και το πάτωμα του **ορόφου** έχει παρομοία χαρακτηριστικά με εκείνα του ισογείου: ξύλινους δοκούς ορθογώνιας διατομής, σε απόσταση περίπου 70εκ., οι οποίοι εδράζονται εντός της τοιχοποιίας του διαχωριστικού τοίχου που τελειώνει στη στάθμη του ορόφου, και των δυο τοίχων των πλαγίων όψεων (Εκ. 34). Το δάπεδο του αποτελείται από ξύλινες σανίδες πάχους 2εκ. και πλάτους 17εκ. οι οποίες είναι καρφωμένες ,όπως και του ισόγειου, στις εγκάρσιες δοκούς .

Τα δάπεδα στους ισογείους χώρους (**K2-K3**) είναι τσιμεντοστρωμένα και καθόλου επιμελημένα και στα δυο κτίρια. Στον

όροφο του Κ2 το δάπεδο είναι ξύλινο και βρίσκεται σε αρκετά καλή κατάσταση. (εικ. 33 Φωτ. Τεκμηρίωση)

Εικόνα 37-38 : Τμήματα που έχουν απομείνει από το δάπεδο ορόφου

Για την **στέγη**¹⁵ της 2/οροφης κατοικίας δεν υπάρχουν στοιχεία σχετικά με την μορφή της και την κατασκευή της. Όμως λόγω του σχήματος της κάτοψης του κτιρίου υποθέτουμε ότι ήταν τετράριχτη με βυζαντινό κεραμίδι. Στους βοηθητικούς χώρους η στέγη είναι επίσης ξύλινης κατασκευής με επικάλυψη κεραμίδι.

Την ξυλεία οι μάστορη την προμηθευόταν από την περιοχή του Ζαγοριού και του Μετσόβου όπου υπήρχε σε αφθονία.

4.2.4 **ΕΠΙΧΡΙΣΜΑΤΑ:**

Το κτίριο (Κ1) επιχρίεται τόσο εξωτερικά όσο και εσωτερικά σε όλες τις επιφάνειες του. Το πάχος του επιχρίσματος κυμαίνεται από 2-4εκ. και

¹⁵ Η στέγη κατασκευάζεται από ξύλινα ζευκτά (από πλατάνια, φιλύρες, σφενδάμια), πάνω στα οποία καρφώνεται το πέτσωμα (εξωτερικό σανίδωμα), ενώ εσωτερικά σχηματίζεται η ξύλινη οροφή του σπιτιού. Για την επικάλυψη της στέγης του σπιτιού χρησιμοποιούνται κεραμίδια, κατασκευασμένα από τον κόκκινο πηλό της περιοχής.

τα υλικά από τα οποία αποτελείται είναι ασβεστοκονίαμα που στην συνέχεια περνούσαν τον ασβέστη και απαλά χρώματα.(Εκ. 39-40).

Εικόνα 39-40 : Επιχρισμένοι τοίχοι εξωτερικά και εσωτερικά του κτιρίου.

Σχεδόν παρόμοια χαρακτηριστικά παρατηρούμε στο 2/οροφο κτίριο (Κ2) που είναι επιχρισμένο εξωτερικά και εσωτερικά, το πάχος του σοβά είναι περίπου 2-3 εκ. Μόνο στην βορειοδυτική πλευρά του ισόγειου παρατηρούμε ότι έχει διαφορετική μορφή επικάλυψης της τοιχοποιίας. Αρχικά δεν είχε σοβατίσει, η πέτρα ήταν εμφανείς πολύ αργότερα απλά το έχουν χρωματίσει στην απόχρωση του ορόφου.(εικ. 41)

Εικόνα 41: Βορειοδυτική πλευρά Κ2

Εικόνα 42 : Επιχρισμένοι τοίχοι εξωτερικά του κτιρίου

Ενώ όπως αναφέραμε και παραπάνω το ισόγειο κτίριο έχει πρόσφατα επιχριστεί με νέο επίχρισμα και δεν είναι δυνατόν να αναφερθούμε λεπτομερώς στην κατάσταση τις προηγούμενης φάσης της κατασκευής. (εικ.42)

4.2.5 ΚΛΙΜΑΚΕΣ :

Στη 2/οροφη κατοικία (Κ1) υπήρχαν τρεις κλίμακες όλες εσωτερικά του όγκου του κτιρίου, από τις οποίες παραμένουν μόνο οι δυο. Είναι εκείνες που χρησιμοποιούνται για την πρόσβαση στον ισόγειο χώρο. Η κλίμακα της κύρια εισόδου αποτελείται από επτά πέτρινα σκαλιά με επένδυση μάρμαρου. (εικ.43) Η κλίμακα που οδηγούσε στον όροφο ήταν ξύλινη κατασκευή που με την πυρκαγιά καταστράφηκε ολοσχερώς. Πιθανολογούμε ότι βρισκόταν αριστερά της κύριας εισόδου σύμφωνα και με άλλες κατασκευές αλλά και την διάταξη των χώρων.

Η ξύλινη σκάλα που υπάρχει στο βοηθητικό κτίριο είναι μικρών διαστάσεων αλλά ενδιαφέρων στοιχεία. Ξύλινη με προσεγγμένο επίσης ξύλινο κάγκελο σε σχήμα Π βρίσκεται στο κέντρο του κτιρίου και οδηγεί στον όροφο. (εικ.44)

Εικόνα 43 : Κλίμακα κύριας εισόδου (Κ1)

Εικόνα 44 : Ξύλινη σκάλα για την ανάβαση στον όροφο στο κτίριο (Κ2)

4.2.6 ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ :

Τα ανοίγματα στην 2/οροφης κατοικίας περιορίζονται στις δυο όψεις του, στην κυρία και την πίσω όψη. Είναι κάθετα και συμμετρικά μεταξύ τους τόσο του ισογείου αλλά και του ορόφου. Εξωτερικά χαρακτηρίζονται από το πέτρινο πλαίσιο και το ευθύγραμμο υπέρθυρο. Εσωτερικά το υπέρθυρο διαφοροποιείται, δημιουργείται ανακουφιστικό τόξο κατασκευασμένα από λίθους μικρού μεγέθους και το άνοιγμα του είναι λίγο μεγαλύτερο. Στα πλαίσια των ανοιγμάτων παρατηρούνται κλειδιά για την ενίσχυση και συγκράτησης των λίθων. (Εικ.46-47) Σημαντική διάφορα των ανοιγμάτων του ισόγειου με του ορόφου είναι ότι στην εσωτερική πλευρά στα ανοίγματα του ορόφου δημιουργείται εσοχή, μείωση του πάχους του τοίχου από το δάπεδο έως την πόδια, κάτι που δεν συμβαίνει στα ανοίγματα του ισόγειου.

Στους βοηθητικούς χώρους υπάρχει ανομοιομορφία ως προς το μέγεθος των ανοιγμάτων. Είναι διαφορετικών διαστάσεων τόσο του ισόγειου με τον όροφο όσο και από πλευρά σε πλευρά.(εικ.41-42)

4.3 ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Το κτίριο που έχει κριθεί διατηρητέο είναι αξιόλογο δείγμα αρχιτεκτονικής της περιοχής κατασκευασμένο σε μια εποχή όπου οι επιρροές από το εξωτερικό έπαιζαν σημαντικό ρόλο στη μορφολογία ενός κτιρίου. Παρόλα αυτά διατηρηθήκαν βασικά στοιχεία της τοπικής αρχιτεκτονικής.

Στα δυο μικρότερα κτίσματα συναντάμε ελάχιστα μορφολογικά στοιχεία σε σχέση πάντα με την 2/οροφη κατοικία.

Εικόνα 45 : 2^η απεικόνιση πριν την πυρκαγιά του 2000

Έχει σχεδόν ορθογωνική κάτοψη, συμπαγή όγκο, οι όψεις είναι ιδιαίτερα επιμελημένες και χαρακτηρίζονται από την συμμετρία ως προς τον κάθετο άξονα αλλά και από τα αξιόλογα μορφολογικά στοιχεία.

4.3.1 ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ :

ΠΑΡΑΘΥΡΑ

Τα παράθυρα 2/οροφης κατοικίας (Κ1) είναι υψίκورμα (αποτελούν εξαίρεση αυτά του υπόγειου) με λιτά αλλά ενδιαφέροντα μορφολογικά στοιχεία που υπακούν στις κατευθύνσεις του νεοκλασικισμού. Εξωτερικά χαρακτηρίζονται από το πέτρινο πλαίσιο και το ευθύγραμμο υπέρθυρο (εικ.46) ενώ εσωτερικά από το τοξωτό υπέρθυρο που δημιουργείται. (εικ.48)

Εικόνα 46:
Παράθυρο ισόγειου πίσω όψης

Εικόνα 47 :
Παντζούρι ορόφου

Εικόνα 48:
Εσωτερική όψη με ανακουφιστικό τόξο

Είναι δίφυλλα ανοιγμένα εσωτερικά γαλλικού τύπου , του ισόγειου προφυλάσσονται με σιδεριές και κατασκευές με σιδεριές που προεξέχουν (σήμερα δεν υπάρχουν) ,ενώ του ορόφου με γαλλικού τύπου παντζούρια (εικ.45). Τα συμπαγή ξύλινα σκούρα (τεπέγκια ή κανάτια) τοποθετούνται και στηρίζονται στην εσωτερική πλευρά της κάσας του παράθυρου. Τα παράθυρα υπόγειου έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά με του ισόγειου και του ορόφου με μονή σημαντική διαφορά το μέγεθος τους που είναι αρκετά μικρότερο. (εικ.49).

Εικόνα 49: Παράθυρο υπογείου πίσω όψης (ΒΑ)

ΠΟΡΤΕΣ

Οι **πόρτες** των εισόδων βρίσκονται στο σώμα του κτιρίου, βασικά χαρακτηριστικά το μεγάλο μέγεθος τους, το υπέρθυρο και ο φεγγίτης δημιουργείται πάνω από αυτό. Είναι δίφυλλες ξύλινες με ταμπλάδες. Παρόλα αυτά υπάρχουν σημαντικές διαφορές ανάμεσα τους ως προς την μορφολογία.

Παρατηρούμε η θύρα της κύριας εισόδου είναι ποιο επιμελημένη και έχει επιρροές από την νεοκλασική αρχιτεκτονική. Έχει πέτρινο υπέρθυρο και την πλαισιώνουν παραστάδες. (εικ.50)

Και στην πίσω όψη συναντάμε θύρα με υπέρθυρο αλλά με ξύλινο πρέκι και τετράγωνα απλά κιγκλιδώματα. Οι επιρροές της είναι από την γιαννιώτικη αρχιτεκτονική. (εικ.51)

Στο βοηθητικό κτίριο έχουμε πόρτα μικρότερων διατάσεων απλής ξύλινης κατασκευής με προσεγμένο σιδερένιο διάκοσμο στο επάνω μέρος της.(εικ.52)

Εικόνα 52: Πόρτα κύριας εισόδου βοηθητικού χώρου.

Στον προθάλαμο του κτιρίου υπάρχει δίφυλλη ξύλινη πόρτα που πλαισιώνεται από χρωματιστούς υαλοπίνακες.

Εικόνα 50: Πόρτα κύριας εισόδου.

Εικόνα 51: Πόρτα δεύτερης εισόδου.

Εικόνα 53: Πόρτα στο εσωτερικό χώρο.

4.3.2 ΠΕΤΡΙΝΗ ΤΟΞΩΤΗ ΚΑΜΑΡΑ

Στην πίσω αυλή δεσπόζει επιβλητική πέτρινη τοξότη καμάρα η όποια οδηγεί στο εσωτερικό του κτιρίου. Η κάτοψη της σχηματίζει τετράγωνη διατομή όπου στις τρεις πλευρές υπάρχουν τοξωτά ανοίγματα και αγκυρώνονται μεταλλικοί ελκυστήρες.

Εικόνα 53: Όψη τοξότης κάμαρας

Εικόνα 54: Άποψη κάμαρας από τα πλάγια.

4.3.3 ΕΞΩΣΤΕΣ :

Υπάρχουν μόνο στο 2/οροφη κατοικία και όπως προαναφέραμε είναι οι μόνες προεξοχές στις όψεις του κτιρίου.

Εξώστης κυρία όψη : Είναι πέτρινος και πατάει πάνω σε τυποποιημένα μαρμάρινα στηρίγματα (φουρούσια). Το δάπεδο του αποτελείται από τέσσερις μεγάλες πλάκες ίδιων διαστάσεων μεταξύ τους, τις οποίες συγκρατούν μεταλλικές λάμες και με τη σειρά τους στηρίζονται πάνω στα φουρούσια. (Εικ.55) Η κατάσταση του είναι αρκετά καλή.

Εικόνα 55 : Εξώστης κύριας όψης.

Εικόνα 56: Μπαλκόνι πίσω όψης

Μπαλκόνι πίσω όψης : Το δάπεδο του εδράζεται πάνω σε πέτρινη τοξωτή καμάρα, που πλαισιώνει την πόρτα της εισόδου του ισόγειου. (Εικ.56) Δεν μπορούμε να έχουμε εικόνα τι επιστρωση υπάρχει πιθανολογούμε ότι είναι μαρμάρινες πλάκες υλικό που συνήθως τοποθετούσαν την εποχή εκείνη.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ:

4.3.4 ΚΙΓΚΛΙΔΩΜΑΤΑ :

Υπάρχουν στους εξώστες , στους φεγγίτες των εισόδων και στα παράθυρα. Τα κιγκλιδώματα είναι σιδερένια, βαμμένα, άλλοτε περίτεχνα σφυρηλατημένα και άλλοτε απλή μορφή. (εικ. 57,58,59)

Εικ. 57 : Κιγκλιδώμα εξώστη

Εικ. 58 : Κιγκλιδώμα πόρτας εισόδου βοηθ. χώρου

Εικ. 59: Κιγκλιδώμα υπέρθυρο κύριας της εισόδου.

4.3.5 ΤΑΙΝΙΕΣ :

Η ταινία διατρέχει και τις δυο όψεις του κτιρίου και είναι διαμορφωμένη από μια σειρά μικρού πάχους ασβεστόπετρας. Διακοσμητικό στοιχείο αλλά και ταυτόχρονα διαχωριστικό ως προς τους ορόφους. (εικ.60)

Εικόνα 60 : Ταινία διατρέχει την κύρια όψη.

4.3.6 ΦΟΥΡΟΥΣΙΑ :

Είναι τυποποιημένα μαρμάρινα στηρίγματα που τοποθετούνται κάτω από τους εξώστες. (εικ. 55 & 59)

4.3.7 ΓΕΙΣΟ :

Διαμορφώνεται με δύο-τρεις αλληπάλληλες κρηπίδες σε μικρότερη εξοχή από την παρειά του τοίχου. Εδώ είναι κατασκευασμένο από μικρής διατομής πέτρα και επικάλυψη από τραβηχτό σοβά. (Εικ.61)

Εικόνα 61 : Γείσο κύριας όψης

Εικόνα 62 : Ερμάρια σε ισόγειο κ όροφο.

4.3.8 ΕΝΤΟΙΧΙΣΜΕΝΑ ΕΡΜΑΡΙΑ (ΜΕΣΑΝΤΡΕΣ) :

(ντουλάπια τοίχου) είναι αξιόλογα μορφολογικά στοιχεία της εποχής. Υπάρχουν σε όλους του χώρους του κτιρίου τόσο στο ισόγειο όσο και στον όροφο. (Εικ.62) Το μέγεθος τους είναι ίδιο με των παραθύρων. Εσωτερικά είναι επενδυμένο πάντα με ξύλινες επιφάνειες , ξύλινες ταμπλαδωτές είναι και οι θύρες τους.

5. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑΣ ΧΩΡΟΣ (αυλή):

Η αυλή βρίσκεται στο πίσω τμήμα του οικοπέδου και διαμορφώνεται σε δυο επίπεδα με διαφορά ύψους 0,50μ. Το χαμηλότερο επίπεδο είναι τσιμεντοστρωμένο ενώ το υπόλοιπο ήταν πλακόστρωτο το οποίο έχει καταστραφεί. Στον χώρο υπάρχει και πέτρινο χαμηλό πεζούλι. Χαμηλά φυτά, δέντρα και κληματαριές να έχουν κατακλίσει το χώρο. Η περίφραξη του χώρου είναι από ψηλούς πέτρινους τοίχους.

Εικόνα 63 : Άποψη περιβάλλοντος χώρου-αυλή.

ΚΑΦΑΛΑΙΟ Ε

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ

Η κατάσταση των κτιρίων είναι αποκαρδιωτική διότι όλα τα κτίρια βρίσκονται σε πλήρη εγκατάλειψη. Πιο αναλυτικά :

1. ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ:

Η θεμελίωση των κτιρίων δεν είναι προσβάσιμη, τουλάχιστον σε αυτή τη φάση μελέτης. Οπότε δεν είμαστε σε θέση να καταγράψουμε την κατάσταση διατήρησής της.

2. ΚΑΤΑΚΟΡΥΦΟΣ ΦΕΡΟΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ:

Οι φθορές που παρουσιάζουν οι τοιχοποιίες των κτισμάτων είναι εκτεταμένες αλλά όχι τόσο σοβαρές που τα κτίρια να κινδυνεύουν με κατάρρευση (τουλάχιστον αυτή την περίοδο). Οφείλονται κυρίως στην υγρασία και την καθίζηση του εδάφους αλλά και τα καιρικά φαινόμενα μιας και τα κτίρια είναι εντελώς εκτεθειμένα σε αυτά. Και είναι οι εξής :

- Αποκολλήσεις και αποπλύσεις κονιάματος των λίθινων τμημάτων των τοίχων στις δυο όψεις
- Ρωγμές του εξωτερικού κελύφους (εικ. 64,65)
- Αποκολλήσεις τμήματος γείσου (εικ. 61)
- Κατάρρευση τμήματος εσωτερικού διαχωριστικού πέτρινου τοίχου
- Όλοι οι εσωτερικοί διαχωριστικοί τοίχοι έχουν κατάρρευση.
- Έντονη ανάπτυξη φυτών στη βάση του κτιρίου αλλά και στις όψεις

Παρατηρούμε βεβαία ότι έχουν γίνει και κάποιες προσπάθειες συντήρησης –επισκευής του όπως το περιμετρικό σενάζ στο τέλειωμα του ορόφου και το σοβάτισμα των όψεων στους βοηθ. χώρους

Εικόνα 64: Ρωγμή στη βάση του κτιρίου

Εικόνα 65: Ρωγμή πάνω από το υπέρθυρο

3. ΟΡΙΖΟΝΤΙΟΣ ΦΕΡΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ:

Ο οριζόντιος φέρων οργανισμός αποτελείται κυρίως από ξύλινα στοιχειά με εξαίρεση τα δάπεδα των ισόγειων στους βοηθητικούς χώρους. Το δάπεδο του ορόφου και η στέγη στην κατοικία έχουν καταστραφεί εξ' ολοκλήρου, κυρίως από την πυρκαγιά που είχε προκληθεί. Το **δάπεδο** του ισόγειου έχει υποστεί σημαντικές ζημιές λόγω πτώσης αντικειμένων, βροχής και υγρασίας όπως σάπισμα σανίδων, αλλοίωση δοκών και ανάπτυξη φυτών. Στους βοηθητικούς χώρους τα οριζόντια στοιχειά είναι σε αρκετά καλή κατάσταση. Οι φθορές που υπάρχουν οφείλονται κυρίως στην υγρασία.

Εικόνα 66: Εσωτερικό 2/οροφης κατοικίας

4. ΟΡΟΦΕΣ

Οι οροφές έχουν επίσης καταστραφεί. Μόνο ένα μικρό τμήμα της οροφής του ισόγειου (πάνω από την κυρία είσοδο) έχει απομείνει το οποίο είναι αλλοιωμένο από την βροχή και την υγρασία (εικ.68). Στους βοηθητικούς χώρους οι οροφές είναι σε αρκετά καλή κατάσταση. Παρατηρούμε λόγω της υγρασίας να έχουν αλλοιωθεί κάποια σημεία σε μικρό βαθμό (εικ.69).

Εικόνα 68: Τμήμα οροφής σε 2/οροφη κατοικία.

Εικόνα 69: Τμήμα οροφής στο 2/οροφο βοηθ. κτίριο

5. ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ- ΚΟΥΦΩΜΑΤΑ:

Τις περισσότερες φθορές τις παρατηρούμε στα ανοίγματα, της 2/οροφης κατοικίας, στην πίσω όψη με σοβαρότερες εκείνες των ρωγμών και της πτώση των υπέρθυρων σε παράθυρα του υπόγειου αλλά και του ορόφου. Στην κυρία όψη (εικ.70) μόνο σε ένα παράθυρο παρατηρείται αυτό. Όσον αφορά τα ανακουφιστικά υπέρθυρα τόξα δεν φαίνεται να έχουν σοβαρή κάποια βλάβη.

Και τα **κουφώματα** έχουν υποστεί φθορές. Στα περισσότερα έχουν σπάσει ταμπλάδες και μεντεσέδες και έχουν κατάρρευση τα παραθυρόφυλλα και τζάμια. Τα παντζούρια έχουν αλλοιωθεί και κάποια έχουν κατάρρευση ολόκληρα (πόρτας εξώστη στην όψη) ή τμήματα τους και παρατηρούμε ότι στην πόρτα του άλλου εξώστη έχει γίνει αντικατάσταση με μεταλλικό ίδιου τύπου.

Εικόνα 70: Κατάσταση κουφωμάτων

6. ΕΠΙΧΡΙΣΜΑΤΑ- ΕΠΙΧΡΩΣΕΙΣ:

Στον ισόγειο χώρο εξωτερικά αλλά και εσωτερικά τα επιχρίσματα διατηρούνται σε αρκετά καλύτερη κατάσταση από του ορόφου. Παρατηρούμε μικρότερες φθορές σε αντίθεση με τον όροφο που έχουν υποστεί σχεδόν εξολοκλήρου καταρρεύσεις εσωτερικά του ορόφου και καταρρεύσεις - αποσαθρώσεις εξωτερικά του ορόφου. Στην πίσω όψη έχει γίνει μια προσπάθεια αποκατάστασης του. Παρόμοια χαρακτηριστικά αλλά σε μικρότερη έκταση υπάρχουν εξωτερικά και στο 2/οροφο βοηθ. χώρο, εσωτερικά παρατηρούμε κυρίως ξεφλούδισμα του χρώματος. (εικ. 50)

7. ΣΚΑΛΕΣ:

Η κλίμακας που οδηγεί στο ισόγειο βρίσκεται σε αρκετά καλή κατάσταση. Οι φθορές που έχει υποστεί είναι μικρής σημασίας. Στην κλίμακα της πίσω πλευρά δεν έχουμε πρόσβαση λόγω τον αντικειμένων που έχουν συσσωρευτεί στο σημείο αυτό. Όσο για την κλίμακα που οδηγεί στον όροφο δεν έχουμε κανένα στοιχείο ούτε καν για τη μορφή της αφού έχει καταστραφεί ολοκληρωτικά. Όσον αφορά την κλίμακα στον βοηθητικό χώρο οι φθορές που έχει υποστεί είναι μικρής σημασίας πρόκειται κυρίως για εκδορές.

8. ΕΞΩΣΤΕΣ – ΦΟΥΡΟΥΣΙΑ

Οι αλλοιώσεις που παρατηρούμε είναι κυρίως στις γωνίες των πέτρινων πλακών και την οξειδωση στις λάμες στήριξης. Τα φουρούσια βρίσκονται σε καλή κατάσταση.

Στην καμάρα – μπαλκόνι δεν βλέπουμε κάποια σοβαρή βλάβη.

9. ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ:

Από όλα τα διακοσμητικά στοιχεία του κτιρίου, εκείνο που φέρει τις που εκτεταμένες και σημαντικές φθορές είναι :

- Το **γείσο** έχει αποκολληθεί εξολοκλήρου στην κύρια όψη (εικ.71). Στην πίσω όψη έχει γίνει μεταγενέστερη παρέμβαση και έχει επιχρισθεί. (εικ.72)

Εικόνα 71-72: Γείσο στην κύρια όψη και πίσω όψη .

- Τα **κιγκλιδώματα** των φεγγιτών, παραθύρων και του εξώστη διατηρούνται σε ιδιαίτερα καλή κατάσταση , παρά τις επιφανειακές οξειδώσεις.
- Όσον αφορά την **ταινία της όψης** φέρει σκουρόχρωμα εξανθήματα και μικρά φυτά που αναπτύσσονται γύρω από αυτή. Ακόμη παρατηρούμαι ότι υπάρχουν αποφλοιώσεις των λίθων. Στην δεύτερη όψη έχει επιχρισθεί.

10. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑΣ ΧΩΡΟΣ (αυλή):

Το τμήμα που είναι τσιμεντοστρωμένο είναι σε αρκετά καλή κατάσταση.

Ενώ το τμήμα που οδηγεί προς την είσοδο του κτιρίου όπου υπήρχε πλακόστρωση έχει καταστραφεί. Κατά την καλοκαιρινή περίοδο καλύπτεται από χαμηλά φυτά και δέντρα και κληματαριές να έχουν κατακλίσει το χώρο. Η κληματαριά συγκεκριμένα καλύπτει όλη την καμάρα και έχει εισχώρηση στο εσωτερικό του κτιρίου

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΛΑΒΩΝ

	ΔΟΜΙΚΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ	ΥΛΙΚΟ	ΣΥΜΠΤΩΜΑ	ΑΙΤΙΑ	ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
1	Τοιχοποιία	Πέτρα	Ρηγματώσεις	Υγρασία - καθιζήσεις	Εφαρμογή ενεμάτων
2	Πατώματα	Ξύλο	Κατάρρευση - σάπισμα	πυρκαγιά, βροχή	Κατασκευή νέων
3	Οροφές	Ξύλο	κατάρρευση	πυρκαγιά	Κατασκευή νέων
4	Ανοίγματα	Πέτρα	Πτώση τμημάτων	Υγρασία - καθιζήσεις	Ανακατασκευή
5	Παράθυρα Πόρτες	Ξύλο & τζάμι	Κατάρρευση	Καιρικές συνθήκες	Ανακατασκευή
6	Στέγη		Κατάρρευση	πυρκαγιά	Κατασκευή νέας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ

ΣΥΝΘΕΣΗ-ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΠΕΜΒΑΣΕΩΝ

1. ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ

Όπως έχει αναφερθεί παραπάνω, πρόκειται για ένα ιδιαίτερο διατηρητέο κτίσμα το οποίο βρίσκεται στο παραδοσιακό κέντρο των Ιωαννίνων. Με τις επεμβάσεις αποκατάστασης και επανάχρησης, θα αναδειχθεί σαν κτίσμα και θα είναι ανοιχτό και επισκέψιμο για το κοινό.

Στόχος της επέμβασης είναι να αντιμετωπιστούν όλα τα προβλήματα του κτιρίου τόσο τα δομικά, όσο τα οικοδομικά και τα αισθητικά. Το κτίριο θα επανέλθει στην αρχική του μορφή και θα διατηρηθεί και η μια από τις δυο προσθήκες του. Προτείνεται η χρήση σύγχρονων μηχανολογικών μέσων για την εξυπηρέτηση των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

2. ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ

Κατά την επέμβαση προτείνεται να ακολουθηθούν οι παρακάτω αρχές:

- Διατήρηση των αυθεντικών υλικών
- Όπου κρίνεται απαραίτητο διάλυση και επαναχρησιμοποίηση του παλαιού υλικού.
-
- Συντήρηση και προστασία όσων στοιχείων βοηθούν στην αναγνώριση της αρχιτεκτονικής μορφής όπως τα κουφώματα, τα ανοίγματα οι μειώσεις στο πάχος των τοίχων και τα διακοσμητικά στοιχεία.
- Αφαίρεση παλαιότερων επεμβάσεων που αλλοιώνουν την αρχιτεκτονική μορφή του κτιρίου

- Ενσωμάτωση στο περιβάλλον και την κοινωνία.

Η γενική αυτή αποκατάσταση των συγκεκριμένων κτισμάτων γίνεται με γνώμονα - οδηγό τα στοιχεία που προέκυψαν τόσο από την καταγραφή αλλά και εκτεταμένη φωτογραφική αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης.

3. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Τα κτίρια θα εξυπηρετούν τις εξής λειτουργίες: Η 2/οροφη κατοικία με υπόγειο πλέον αποκαθίσταται για να στεγάσει ένα εκθεσιακό χώρο χώρος, βιβλιοθήκη-αναγνωστήριο και χώρο αναψυχής. Και το 2/οροφο κτίσμα βοηθητικής χρήσης εργαστήριο εκμάθησης ραπτικής.

Έχει ληφθεί μέριμνα ώστε όλοι οι χώροι, με τη βοήθεια και υδραυλικού ανελκυστήρα, ράμπας αλλά και αναβατορίου να είναι προσπελάσιμοι από ΑΜΕΑ.

Πιο αναλυτικά στο 2/οροφο κτίριο :

Στο **υπόγειο** αναπτύσσονται κυρίως οι βοηθητικοί χώροι κουζίνα, αποθήκες, wc, wc ΑμΕΑ , και μηχανολογικοί χώροι.

Το **ισόγειο** τμήμα καταλαμβάνεται από την βιβλιοθήκη, αναγνωστήριο και των χώρο αναψυχής.

Ενώ στον **όροφο** δημιουργείται εκθεσιακός χώρος παραδοσιακών στολών και αντικειμένων.

Ενώ το **ισόγειο** του δευτέρου κτιρίου καταλαμβάνεται από wc, κουζίνα, και αίθουσα εργαστηρίου και ο όροφος θα αποτελείται από δυο αίθουσες εργαστηρίου και τον διάδρομο.

4. ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ

Υπόγειο:	Αποθήκη τροφίμων	12.05μ ²
	Κουζίνα	13.52μ ²
	Διάδρομος	8.19μ ²
	Αποδητ. Και wc Υπάλληλων	4.67 & 2.45μ ²
	Wc αμεα	6.52+6.25μ ²
	Διάδρομος	35.40μ ²
	Λεβητοστάσιο	11.27μ ²
	Μηχ/ηλεκτρικά	4.93μ ²
	WC ανδρών-γυναικών	15.90μ ²
	Αποθήκη	9.74μ ²
Ισόγειο:	Αίθουσα χώρου αναψυχής	64.15μ ²
	Παρασκευαστήριο	8.10μ ²
	Αίθουσα βιβλιοθήκης	28.28μ ²
	Αναγνωστήριο	24.90μ ²
	Κλιμακοστάσιο	11.06μ ²
	Κοινόχρηστος διάδρομος	57.05μ ²
Όροφος:	Εκθεσιακός χώρος	202.20μ ²

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΡΑΠΤΙΚΗΣ

Ισόγειο:	Εργαστήριο Κεντήματος	10.69μ ²
	wc & Κουζίνα	9.92μ ²
	Διάδρομος – κλιμακοστάσιο	5.95μ ²
Όροφος:	Εργαστήριο Ραπτικής	14.15μ ²
	.....	12.44μ ²
	Διάδρομος – κλιμακοστάσιο	7.64μ ²

5. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ

Κατά την αποκατάσταση προτείνεται να γίνουν επεμβάσεις αποκατάστασης και προσαρμογής του κτιρίου στη νέα χρήση.

Επεμβάσεις αποκατάστασης

- **Ενίσχυση των φερουσών τοιχοποιιών** και ιδιαίτερα του κελύφους και στα κρίσιμα σημεία των ανοιγμάτων.
- **Καθαίρεση επιχρισμάτων**, βαθύ αρμολόγημα με νέο ενισχυμένο επίχρισμα.
- **Αποκατάσταση ή ανακατασκευή**, όπου κρίνεται απαραίτητο διακοσμητικών στοιχείων όψεων.
- **Κατασκευή νέας στέγης**

Επεμβάσεις προσαρμογής του κτιρίου στη νέα χρήση που δίνεται.

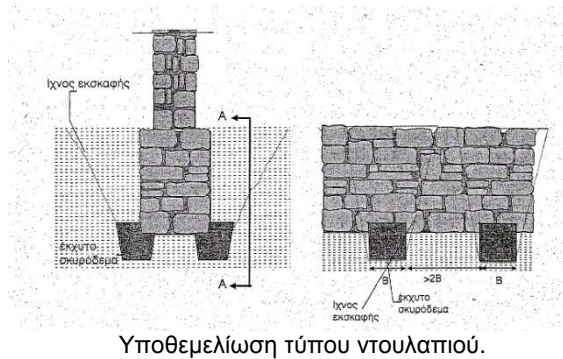
- **Ένταξη Η/Μ εγκαταστάσεων**
- **Κατασκευή ανελκυστήρα** για εξυπηρέτηση των ΑμΕΑ.
- **Προσθήκη αναστρέψιμων κατασκευών** για τον διαχωρισμό των χώρων.

6. ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΕΠΕΜΒΑΣΕΩΝ

6.1 ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ:

Πριν την έναρξη των εργασιών αποκατάστασης, θα γίνουν διερευνητικές τομές σε διάφορα σημεία στο έδαφος ώστε να γίνει έλεγχος για την κατάσταση των θεμελίων.

Εάν κατά τον έλεγχο κριθεί απαραίτητο, θα γίνει ενίσχυση με υποθεμελίωση τύπου “ντουλαπιού”. Δηλαδή θα γίνει υποσκαφή στο μισό πάχος του θεμελίου, στη συνέχεια θα γίνει η σκυροδέτηση και τέλος θα επαναληφθούν οι εργασίες στο άλλο μισό πάχος.

Υποθεμελίωση τύπου ντουλαπιού.

6.2 ΤΟΙΧΟΠΟΙΗΣ

Η κατάσταση τους δεν είναι η καλύτερη λόγω της φθοράς του υπάρχοντος υλικού από την υγρασία και τις μικρές καθίζησης. Στις λιθοδομές και των δυο κτιρίων θα γίνει καθαίρεση τού επιχρίσματος και απομάκρυνση των αρμολογημάτων. Στη συνέχεια γίνεται καθάρισμα των επιφανειών από μικροοργανισμούς, μύκητες και χρώματα. Στα σημεία που υπάρχουν σημαντικά κενά (ρηγματώσης) θα γίνουν ενέματα με ανόργανα υλικά (τσιμέντο, άργιλο, υδραυλική άσβεστο, θηραϊκή γη). Ενώ όπου παρουσιάζεται σημαντική φθορά υλικού θα πραγματοποιείται ανακατασκευή με υλικά και τρόπο δομής όμοια με τα αυθεντικά. Απαραίτητος είναι και ο έλεγχος τόσο του υπάρχοντος υλικού αρμολόγησης όσο και του προτεινόμενου σχετικά με την αντοχή, την συμβατότητα και τη συγκλίνουσα αισθητική τους. Όλοι οι λίθινοι τοίχοι θα επιχριστούν τόσο εσωτερικά όσο εξωτερικά.

Για την προσδώσει θερμομονωτικών και ηχομονωτικών ιδιοτήτων στους τοίχους είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί ένα ποιο σύνθρονο υλικό πλήρωσης όπως πλάκες υαλοβάμβακα.

6.3 ΣΚΑΛΑ :

Θα κατασκευαστεί νέα ξύλινη σκάλα σε σχήμα 'Π' με ξύλινα πατήματα και κουπαστή και ενδιάμεσα της θα εγκιβωτισθεί ο ανελκυστήρας.

Ενώ στην προσθήκη λόγω της καλής κατάστασης που βρίσκεται θα γίνει ανακατασκευή.

Παράδειγμα ξύλινης σκάλας.

6.4 ΔΑΠΕΔΑ :

Στο υπόγειο του 2/οροφου θα γίνει εκσκαφή (για να έχουμε το επιθυμητό εσωτερικό ύψος) στη συνέχεια θα γίνει επίστρωση από μπετό θα τοποθετηθούν και φύλλα μονωτικού υλικού και κονίαμα. Η τελική επιφάνεια των δαπέδων θα είναι από κεραμικά πλακίδια δαπέδου.

Το δάπεδο στο ισόγειο θα καθαιρεθούν και θα τοποθετηθεί νέο ξύλινο δάπεδο το οποίο θα στηρίζετε στους τοίχους του κτιρίου. Στον όροφο επίσης θα τοποθετηθεί νέο ξύλινο πάτωμα.

Καθαίρεση δαπέδων θα γίνει και στην προσθήκη στο ισόγειο αλλά και στον οροφή, στις αίθουσες θα τοποθετηθούν ξύλινα δάπεδα και μόνο στο wc και την κουζίνα θα γίνει επίστρωση με πλακίδια.

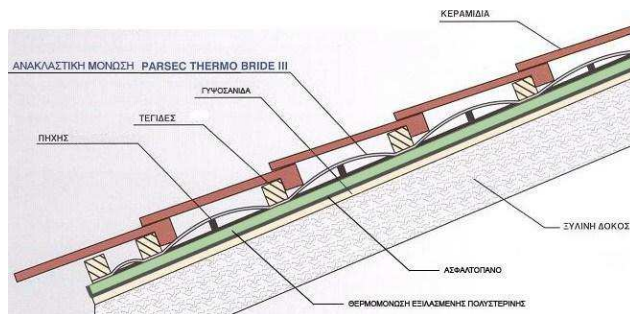
Παράδειγμα ξύλινου πατώματος

6.5 ΟΡΟΦΕΣ :

Και στα δυο κτίρια θα γίνει νέα κατασκευή για τις οροφές του ισόγειου και του ορόφου. Θα επενδυθούν πλήρως με νέα υλικά κατάλληλα για εκθεσιακό χώρο στον όροφο αλλά και τους χώρους του ισόγειου. Η νέα οροφή θα είναι ξύλινη με ενδιάμεση μόνωση.

6.6 ΣΤΕΓΗ:

Νέα στέγη που θα κατασκευαστεί θα 'δεθεί' στο επάνω τμήμα της τοιχοποιίας περιμετρικά στο μέσο του πάχους της και η επικάλυψη της θα γίνει με βυζαντινό κεραμίδι. Στη προσθήκη η στέγη επίσης θα καθαριθεί και θα κατασκευαστεί νέα.

Παράδειγμα κατασκευής στέγης

6.7 ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΝΟΙΓΜΑΤΩΝ :

Όλα τα ανοίγματα θα καθαρισθούν και θα τοποθετηθούν νέα ξύλινα ΓΑΛΛΙΚΟΥ τύπου τα οποία θα ενσωματώνονται στα ξύλινα κουφώματα πλήρως στεγανά.

Μονή εξαίρεση αποτελούν οι θύρες εισόδου και των δυο κτιρίων και όπου θα γίνει ανακατασκευή – συντήρηση και θα επανατοποθετηθούν.

6.8 ΕΠΙΧΡΙΣΜΑΤΑ:

Λόγω της κακής διατήρησης των επιχρισμάτων στο μεγαλύτερο ποσοστό του κτιρίου εσωτερικά και εξωτερικά, θα γίνει καθαίρεση αυτών όχι μόνο για να τοποθετηθούν νέα, αλλά και για να γίνει έλεγχος της κατάστασης διατήρησης της τοιχοποιίας στο σύνολό της. Κατά την αποκατάσταση θα χρησιμοποιηθεί επίχρισμα ίδιας μορφής και σύστασης με το αρχικό. Την ποσότητα, την ποιότητα αλλά και το είδος των υλικών θα το υποδείξουν οι ερευνητικές εργασίες που πρόκειται να γίνουν πριν την έναρξη των εργασιών αποκατάστασης.

6.9 ΕΠΙΧΡΩΣΕΙΣ:

Τα χρώματα στο κτίριο θα επανέλθουν στην αρχική τους κατάσταση σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχουμε και την έρευνα σε νεοκλασικά κτίρια της ίδιας εποχής. Έτσι καταλήξαμε στην εξής πρόταση: βάψουμε την σάρκα του κτιρίου στο χρώμα του σομόν με ανοίγματα σε απόχρωσης του κυπαρισσί.

Το χρώμα στην προσθήκη θα διαφέρει καθώς θέλουμε να δώσουμε μεγαλύτερη έμφαση στον κύριο όγκο (2/οροφο) αλλά ταυτόχρονα και να δένουν αρμονικά με το σύνολο του κτιρίου σύμφωνα με την §13 'Του Χάρτη της Βενετίας'. Επιλέγουμε ένα απαλό γκρι για τη σάρκα στις προσθήκες και τα ανοίγματα σε πιο σκούρα απόχρωση του γκρι.

Το γείσο, τα διακοσμητικά πλαίσια ανοιγμάτων σε λευκό χρώμα.

6.10 ΚΙΓΚΛΙΔΩΜΑΤΑ:

Τα κιγκλιδώματα στους φεγγίτες, εξώστες θα παραμείνουν ως έχουν καθώς η κατάσταση τους είναι καλή ,απλά θα τα βάψουμε στο ίδιο χρώμα όπως παλιά –μαύρο. Στα παράθυρα της νοτιοδυτικής όψης θα τοποθετηθούν νέες σιδεριές και ειδικές κατασκευές τους (στοιχειά που προϋπήρχαν και έχουν αφαιρεθεί εικ. 23 σελ. 11)

6.11 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΧΩΡΟΣ (ΑΥΛΗ)

Τέλος στον περιβάλλον χώρο θα γίνει πλακόστρωση και τμήμα του θα διαμορφωθεί με πράσινο. Στον χώρο θα κατασκευαστεί και ράμπα για ΑμΕΑ. Για την προφύλαξη του χώρου θα κατασκευαστεί τοίχος ύψους 0,50εκ και θα τοποθετηθεί κάγκελο ύψους ενός μέτρου στην βορειοανατολική πλευρά ενώ στις άλλες δυο πλευρές θα διατηρηθούν οι ήδη υπάρχον τοίχοι .

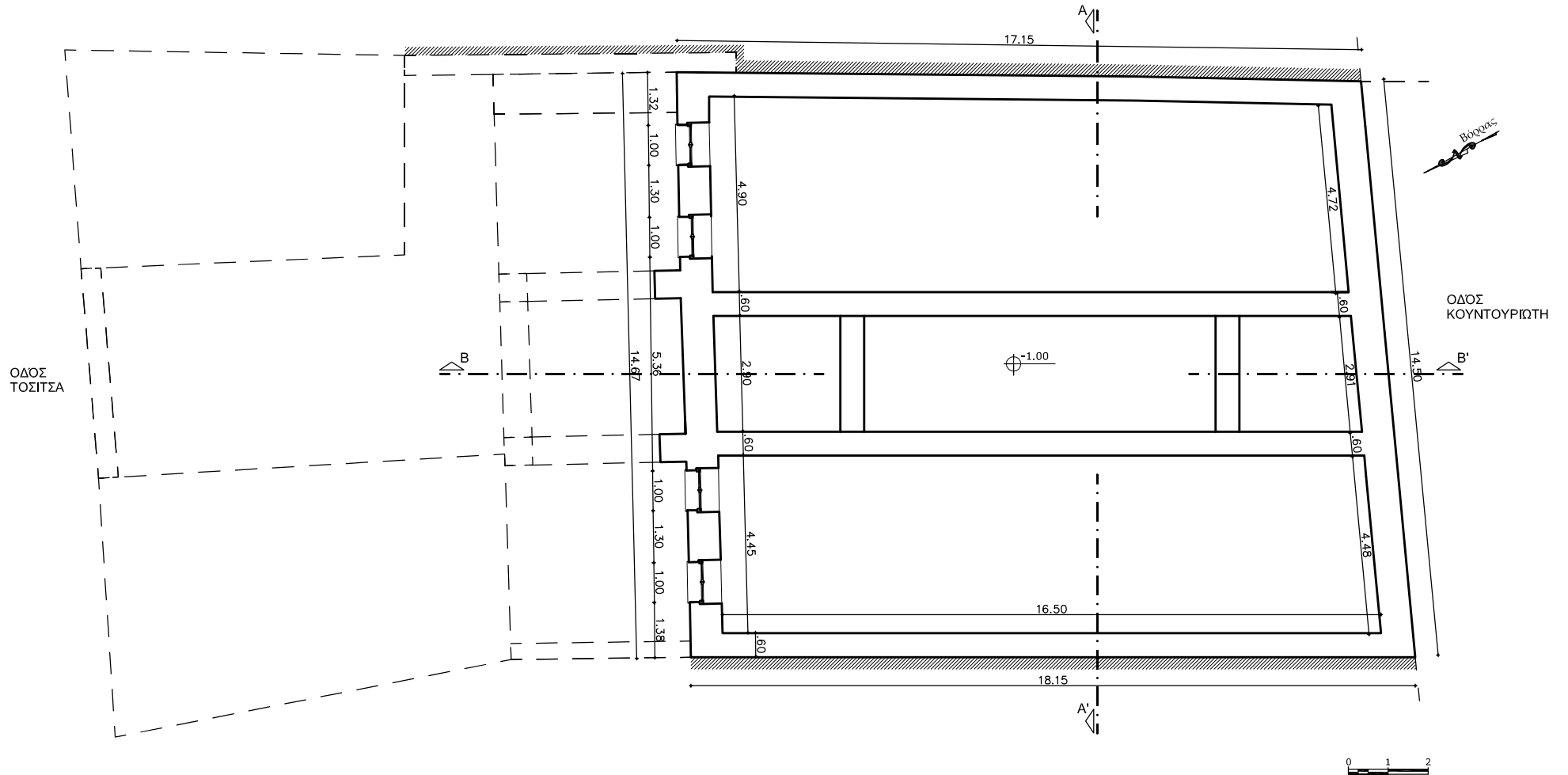
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΕΔΙΩΝ
ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

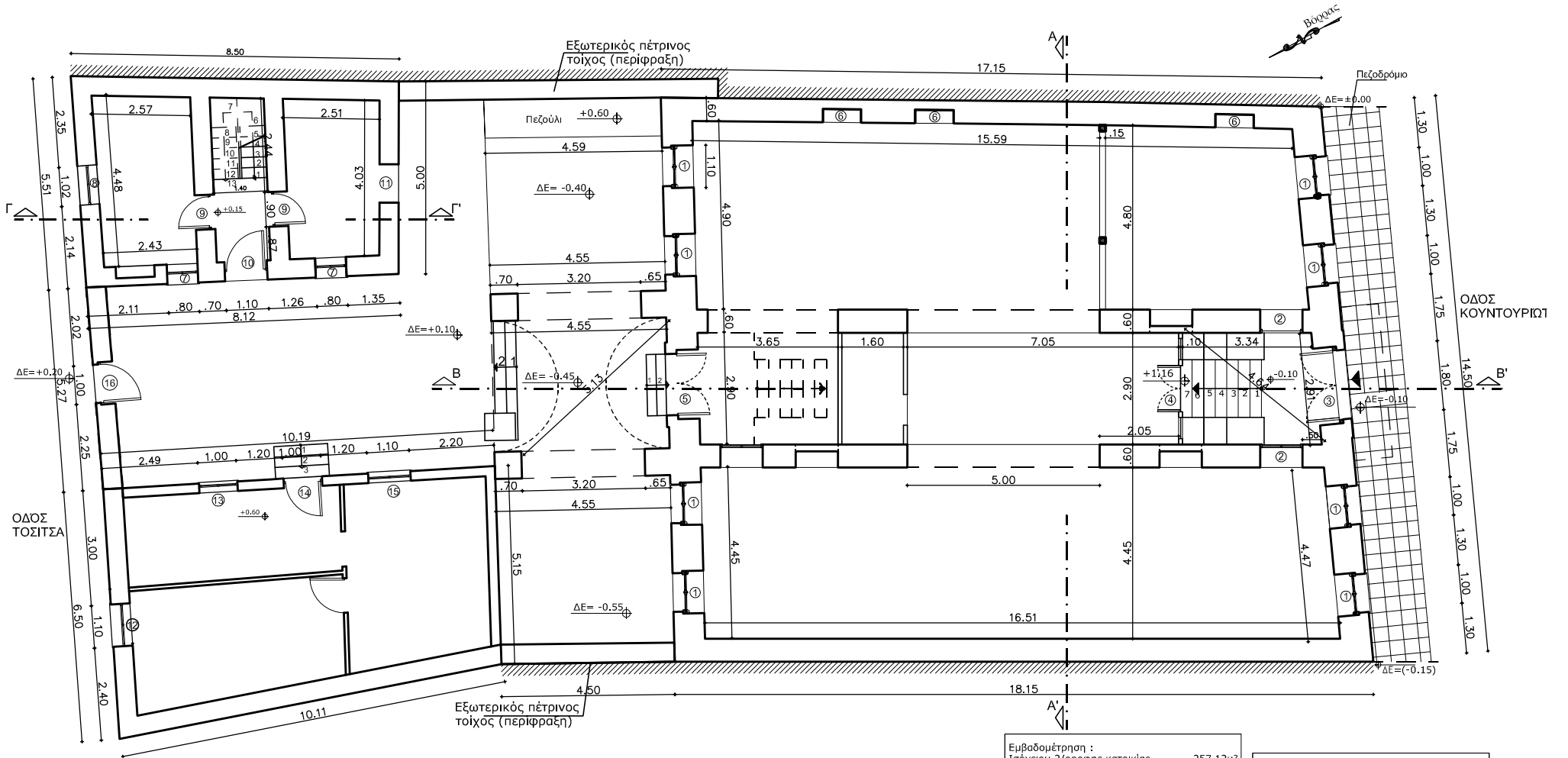

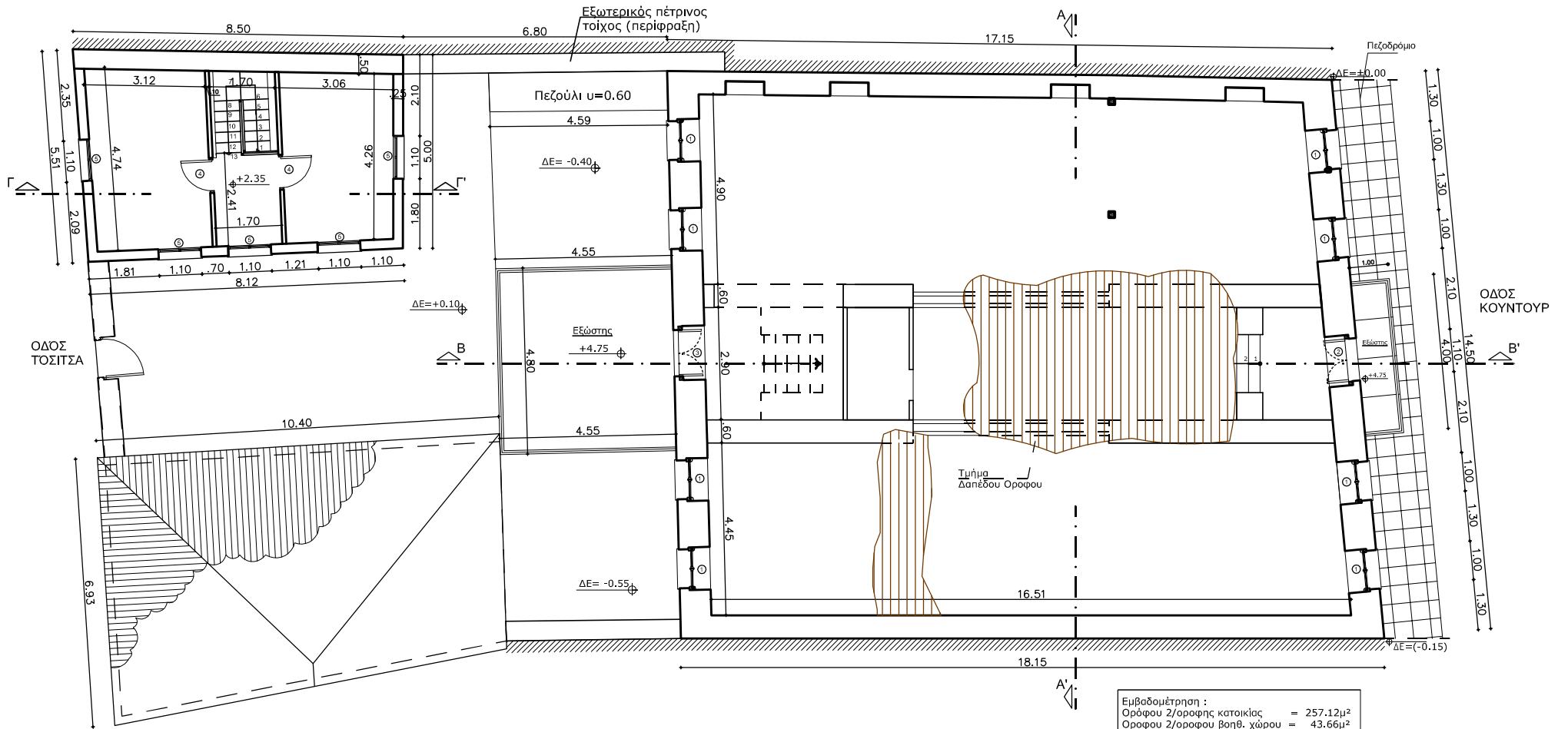

Εμβαδομέτρηση :
 Ισόγειο 2/οροφης κατοικίας = 257.12μ²
 Ισόγειο 2/οροφου βοηθ. χώρου = 43.66μ²
 Ισόγειο βοηθητικού χώρου = 58.90μ²

Α/Α	ΠΛΑΤΟΣ	ΥΨΟΣ	ΠΟΔΙΑ
1	1.00	1.85	1.00
2	1.10	1.85	1.00
3	1.80	2.85	-
4	1.20	2.40	-
5	1.60	2.43	-
6	1.00	2.52	1.00
7	0.80	1.15	0.85

Α/Α	ΠΛΑΤΟΣ	ΥΨΟΣ	ΠΟΔΙΑ
8	1.02	1.15	0.84
9	0.90	2.00	-
10	1.10	2.00	-
11	1.00	2.00	-
12	1.10	2.10	1.05
13	1.00	2.50	0.90
14	1.00	2.10	-
15	1.10	1.20	0.90
16	1.10	2.20	-

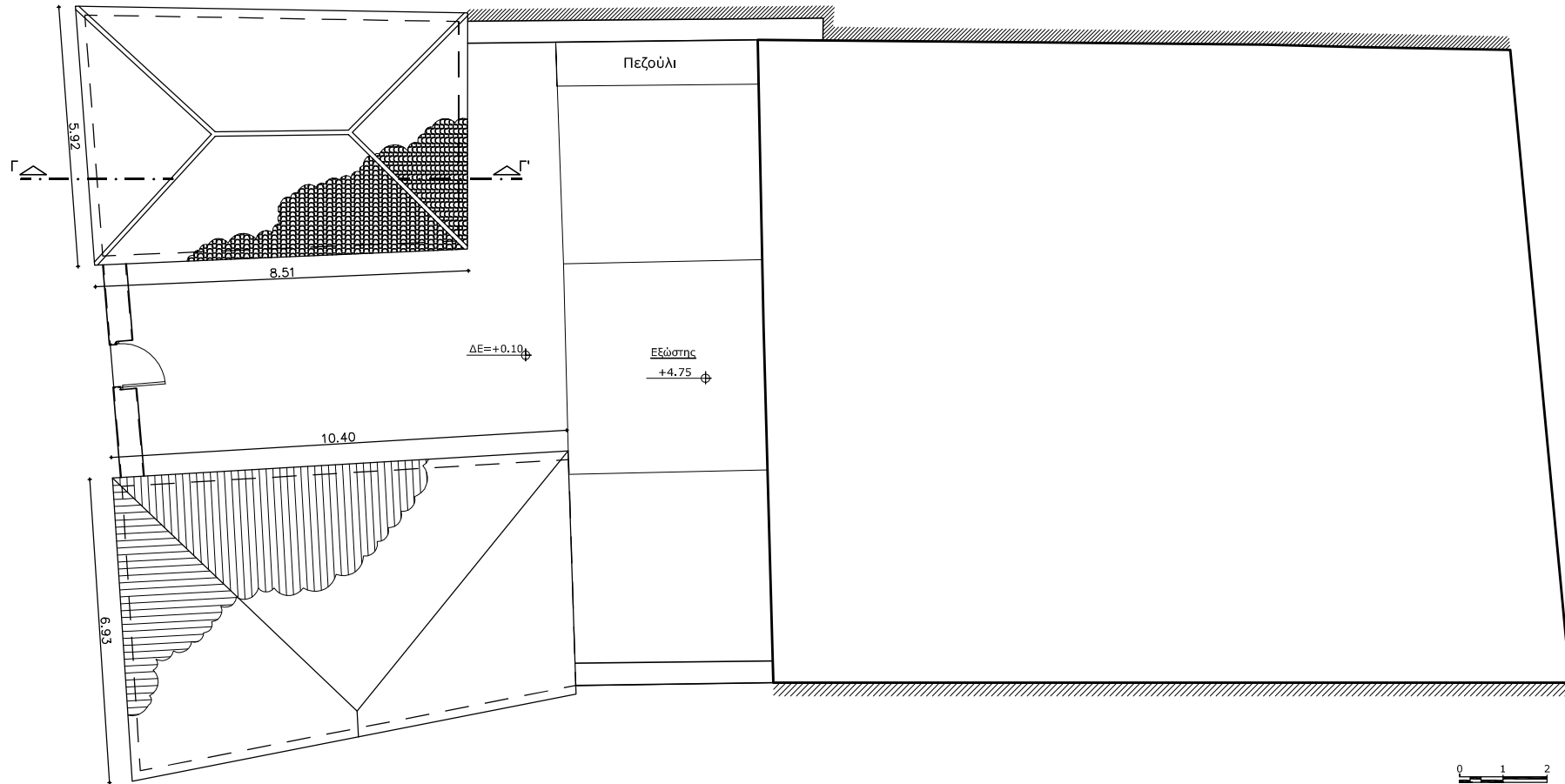

Εμβαδομέτρηση :
 Ορόφου 2/οροφης κατοικίας = 257.12μ²
 Οροφου 2/οροφου βοηθ. χώρου = 43.66μ²

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΟΥΦΩΜΑΤΩΝ (2/οροφης κατοικίας)			
Α/Α	ΠΛΑΤΟΣ	ΥΨΟΣ	ΠΟΔΙΑ
1	1.00	1.85	1.00
2	1.10	1.85	1.00
3	1.80	2.85	-
2/οροφου Βοηθ. Χώρου			
4	0.90	2.20	-
5	1.10	0.90	2.20

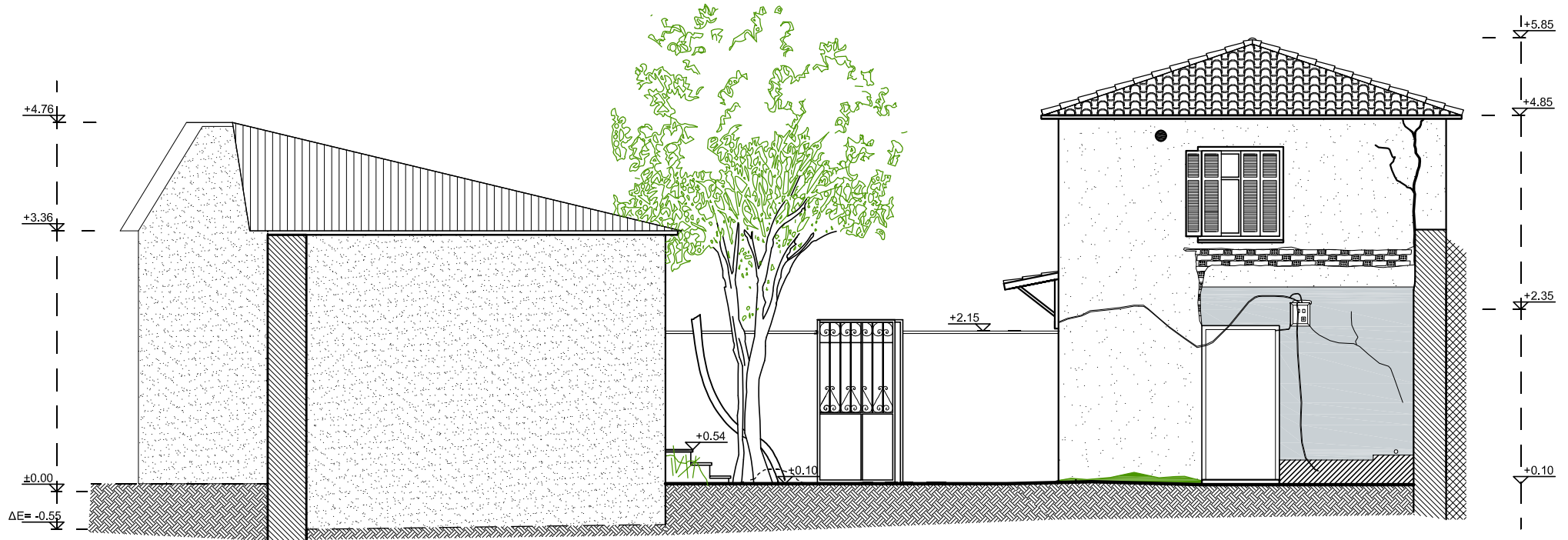

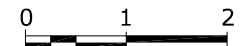

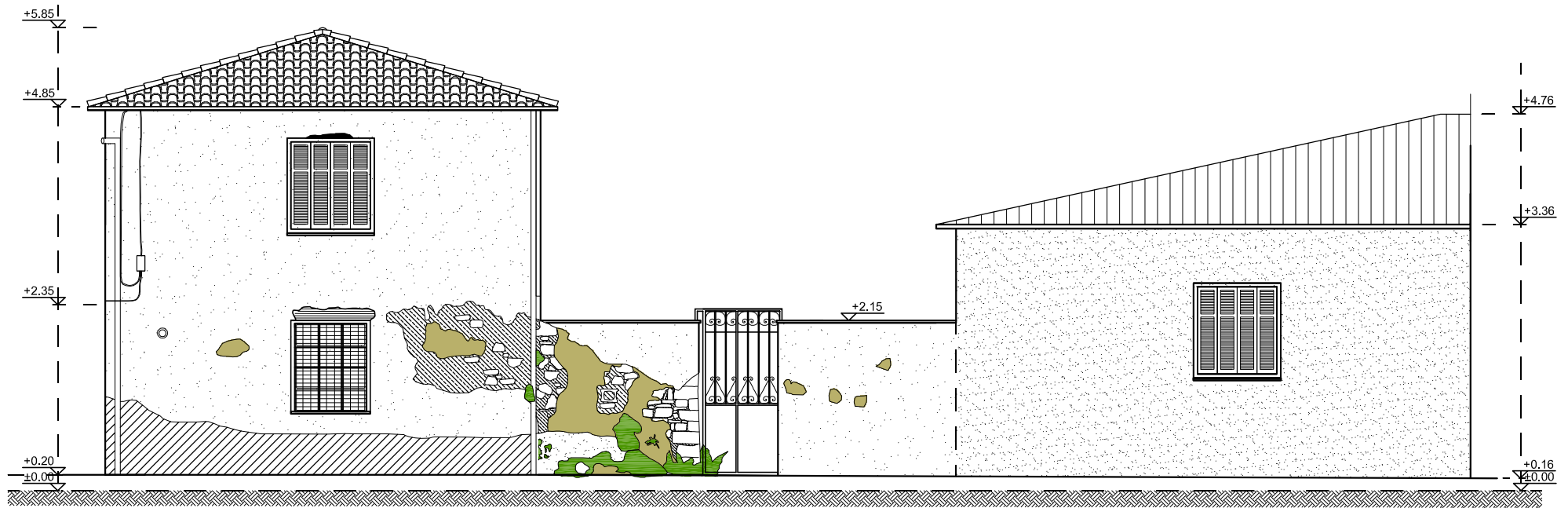

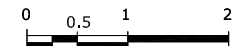

Υπομνημα			
	Επίχρησμα		Τούβλο
	Φυτά		Πέτρα
	Χρώμα		Καλώδιο
	Αποφλοιωση χρώματος		Φυτά
	Νεο Επίχρησμα		Ζενάζ από Μπετό
	Ρωγμή		Ξύλο
	Ρωγμή τοιχοποιας		Πέτρινη τοιχοποιία
	Ρωγμή Επίχρηματος		Εδαφος

Υπομνημα			
	Αποσαθρωση Επίχρησματος		Τούβλο
	Φυτά		Πέτρα
	Χρώμα		Φυτά
	Αποφλιωση χρώματος		Ζενάζ από Μπετό
	Νεο Επίχρησμα		Ξύλο
	Ρωγμή		Πέτρινη τοιχοποιία
	Ρωγμή τοιχοποιας		Εδαφος
	Ρωγμή Επίχρησματος		Υγρασία

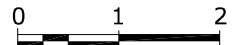

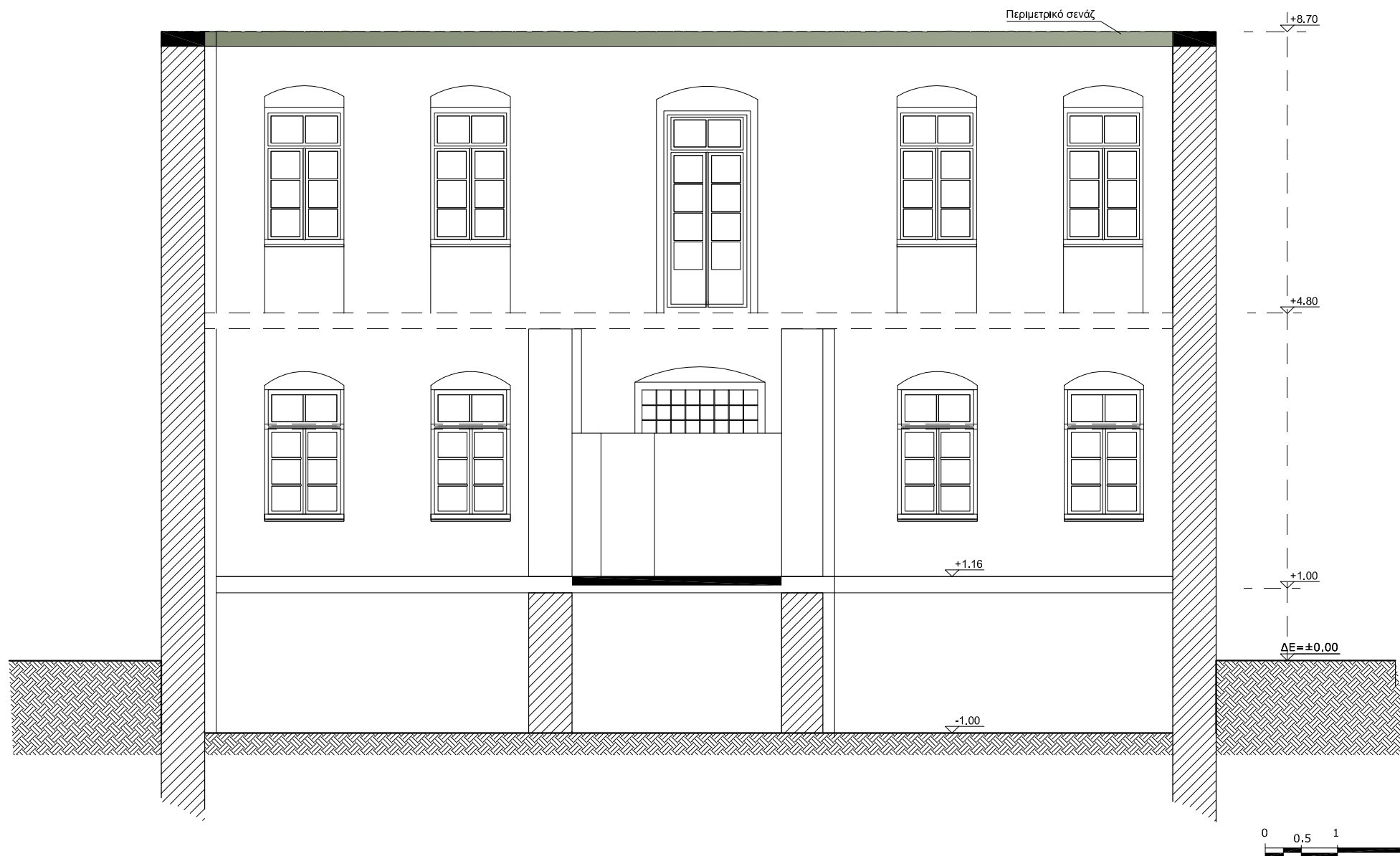
ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ

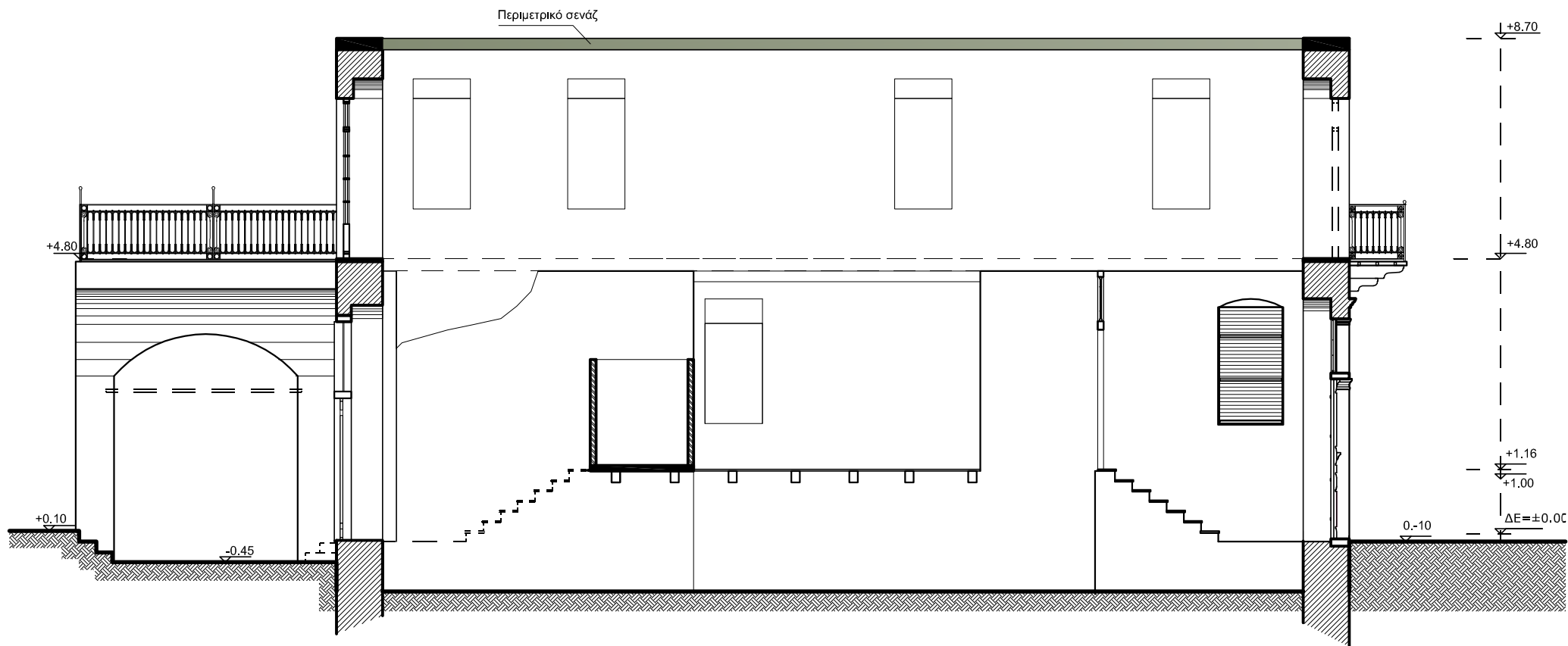
ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ

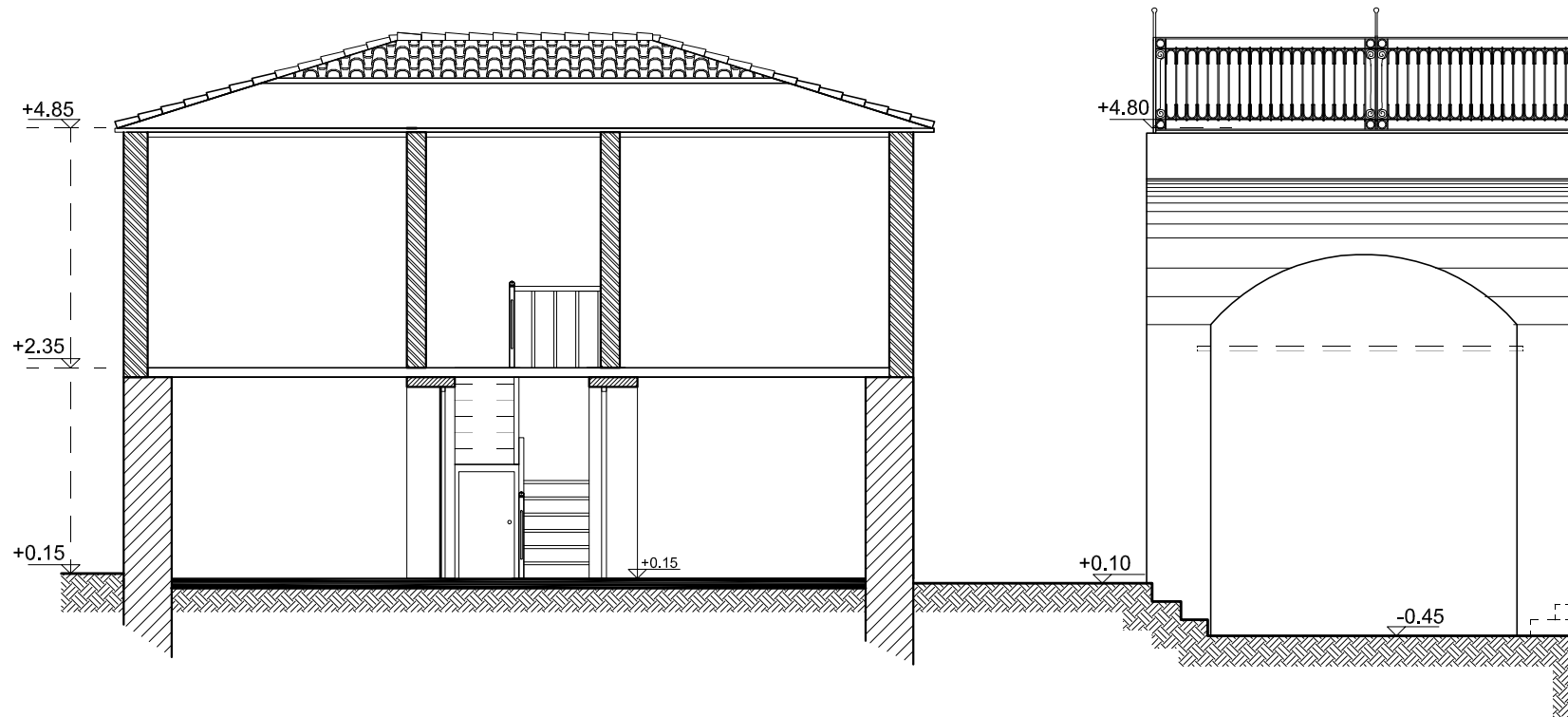
Υπομνημα			
	Αποσαθρωση Επιχρησματος		Τούβλο
	Φυτά		Πέτρα
	Χρώμα		Φυτά
	Αποφλιωση χρώματος		Καλώδιο
	Νεο Επιχρησμα		Ξύλο
	Ρωγμή		Πέτρινη τοιχοποιία
	Ρωγμή τοιχοποιας		Εδαφος
	Ρωγμή Επιχρησματος		Υγρασία

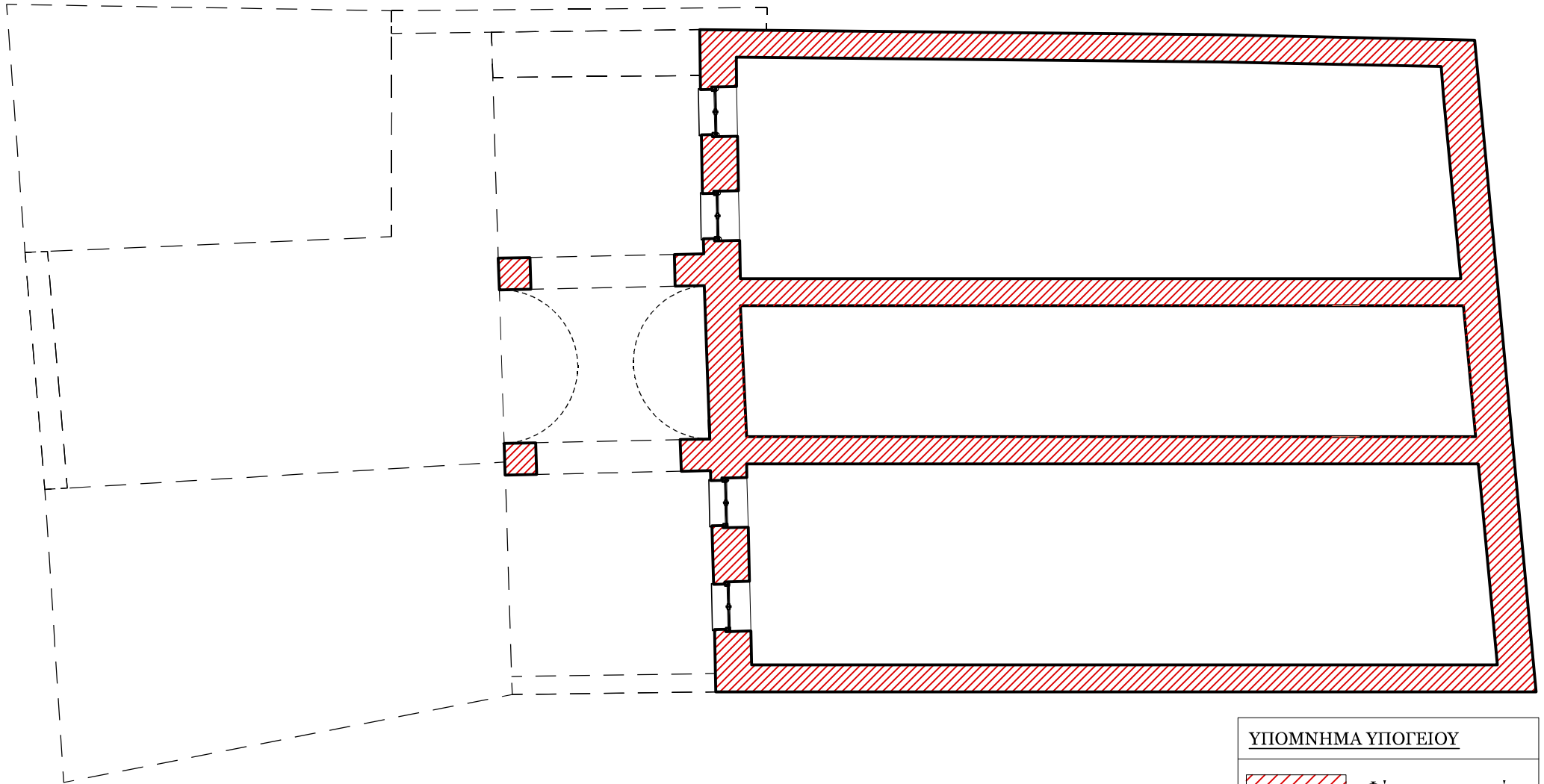

ΦΕΡΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

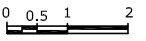

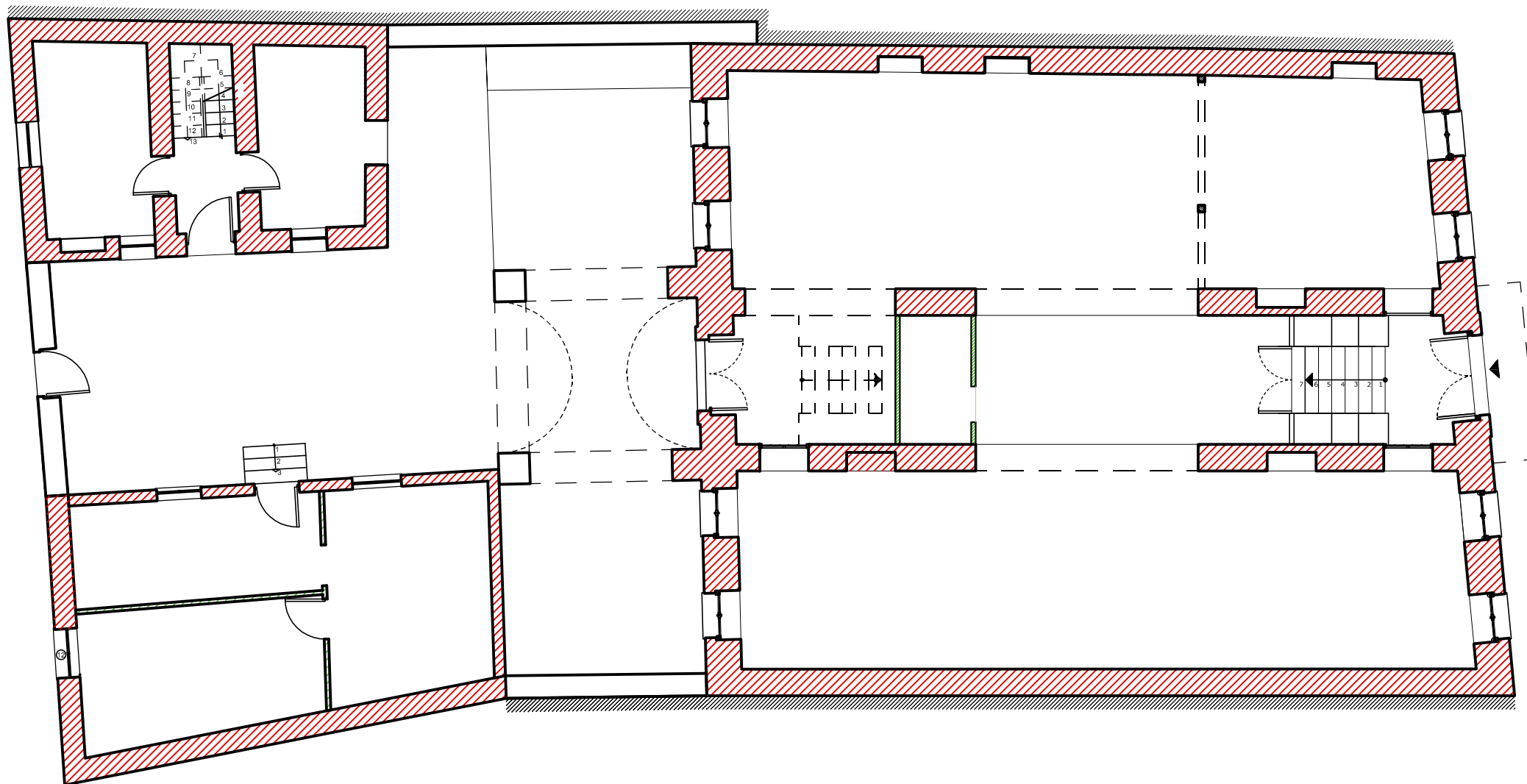

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΥΠΟΓΕΙΟΥ

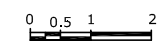
	Φέρων οργανισμός
	Τοίχοι Πληρώσεως

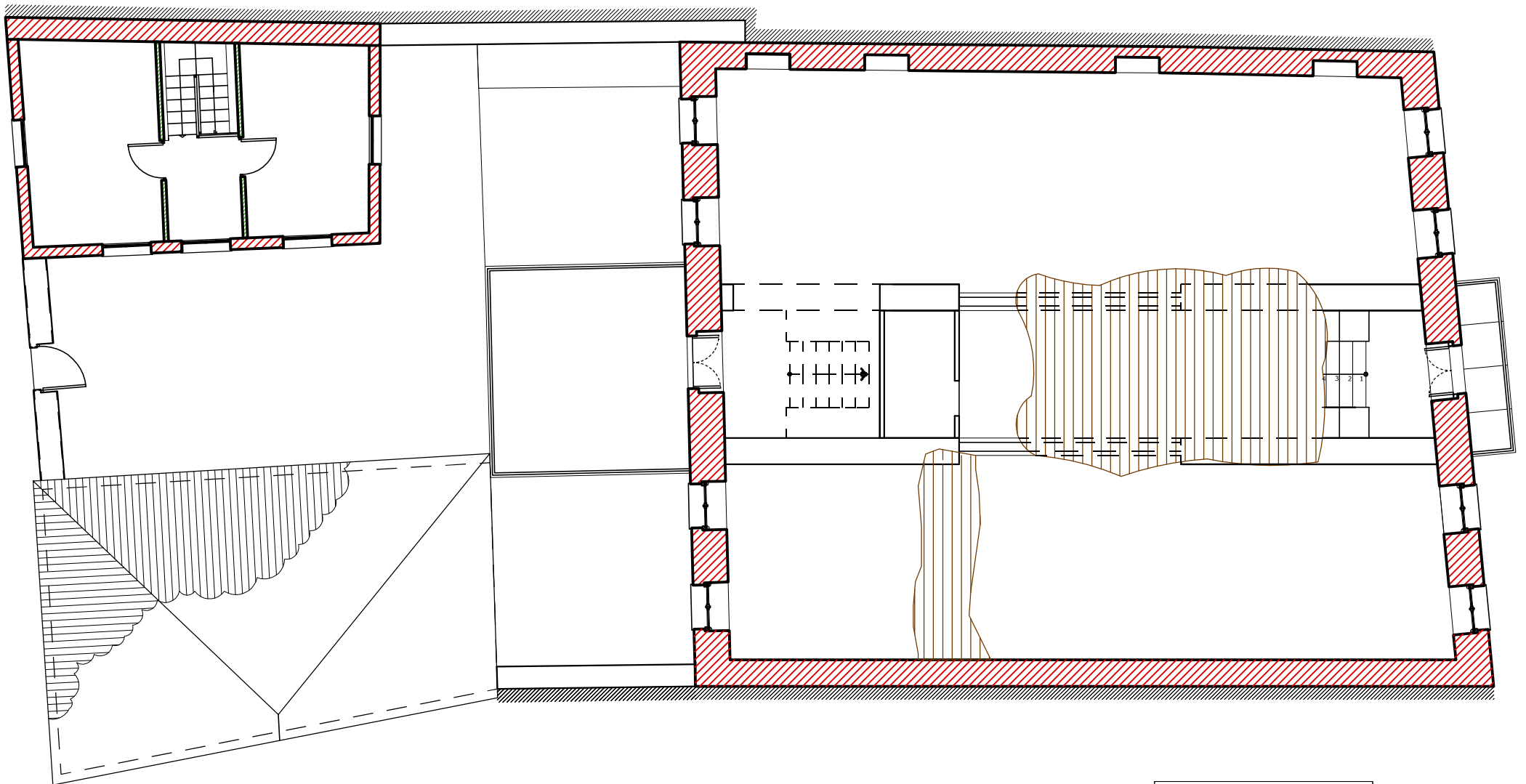

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΙΣΟΓΕΙΟΥ	
	Φέρων οργανισμός
	Τοίχοι Πληρώσεως

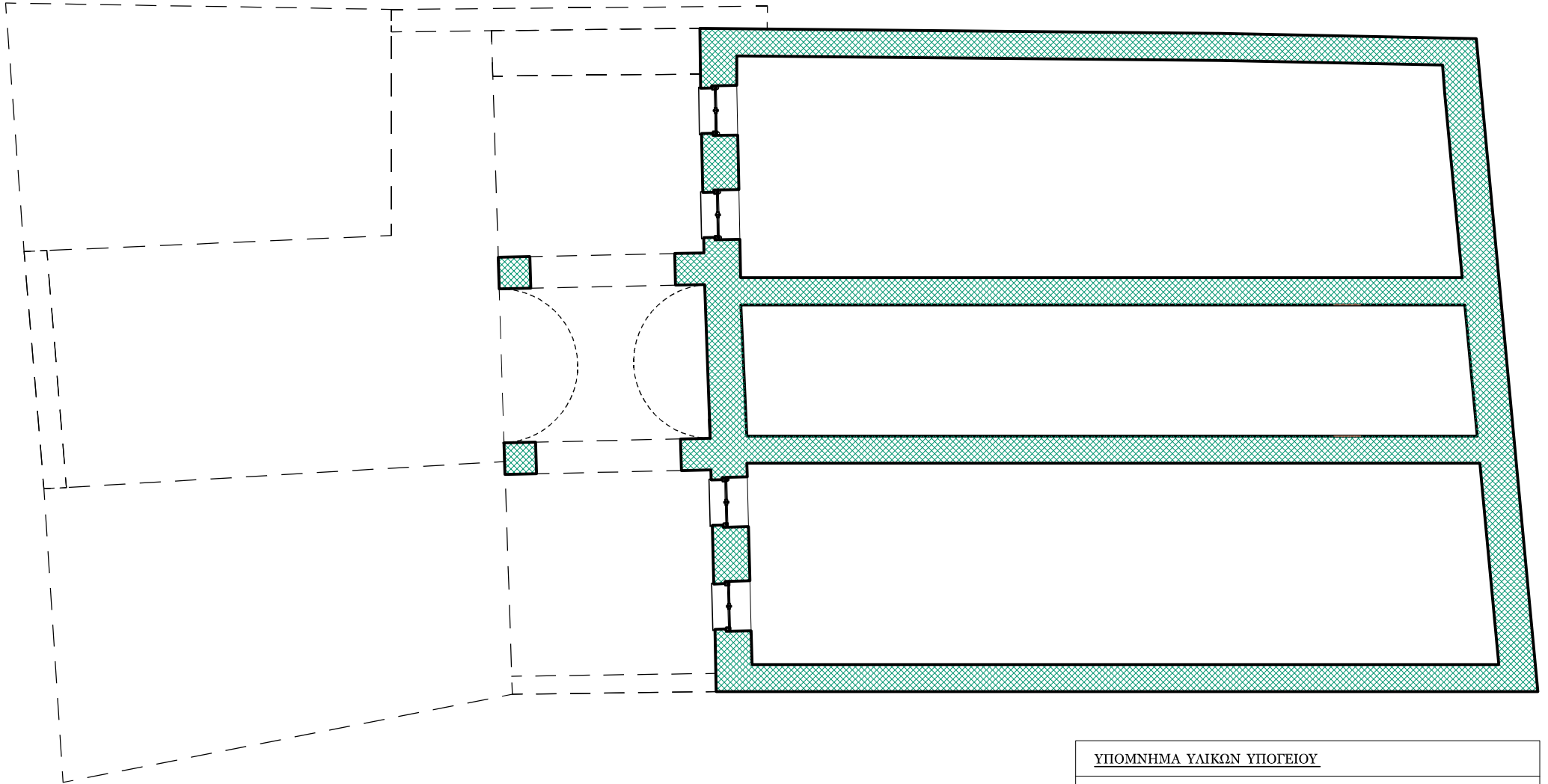

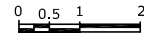
ΥΛΙΚΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

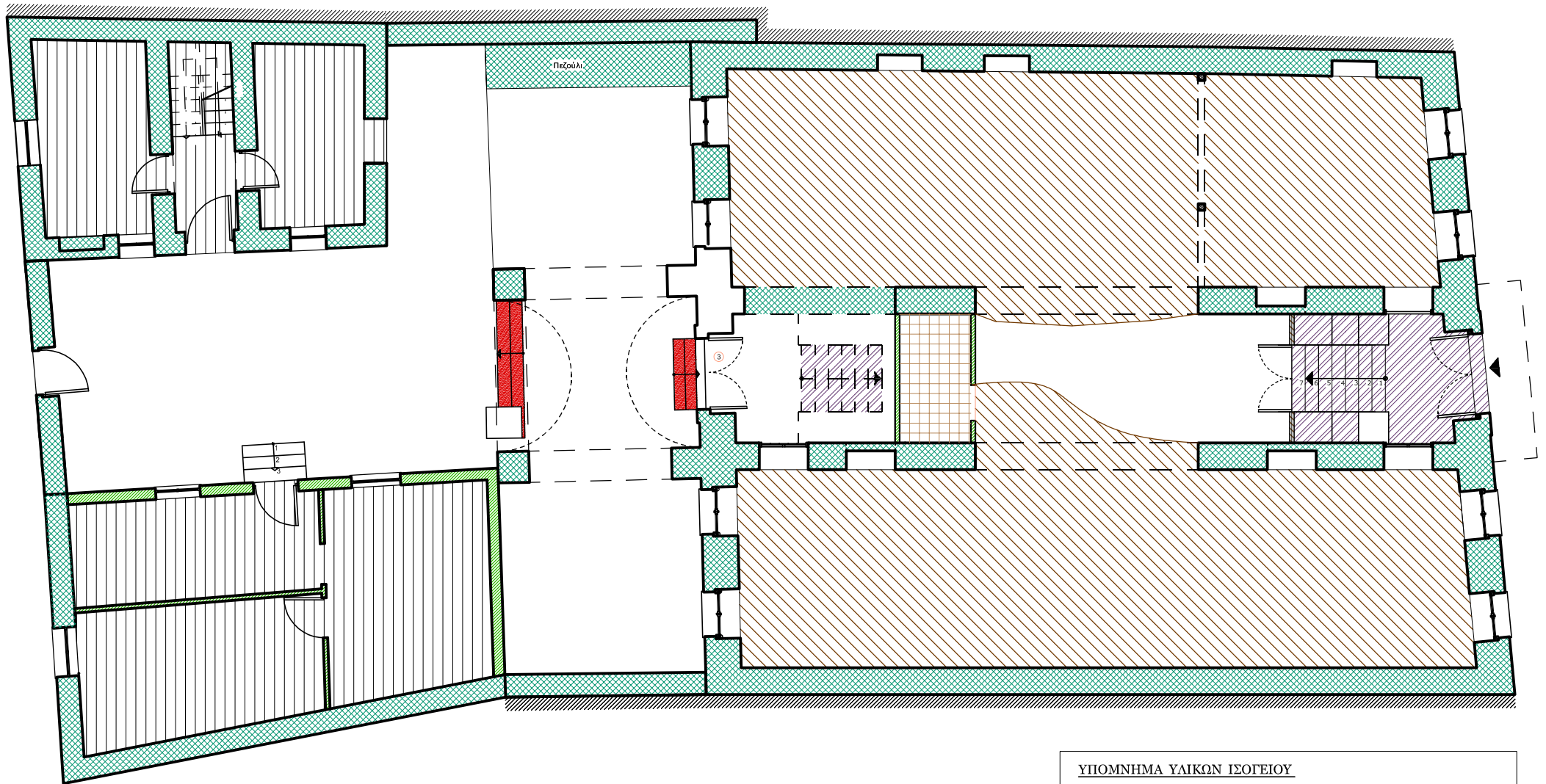

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΥΛΙΚΩΝ ΥΠΟΓΕΙΟΥ			
Πέτρα		Πλακάκι	
Τούβλο		Τσιμεντότουβλο	
Ξύλο		Τσιμεντόστρωση	
Μάρμαρο			

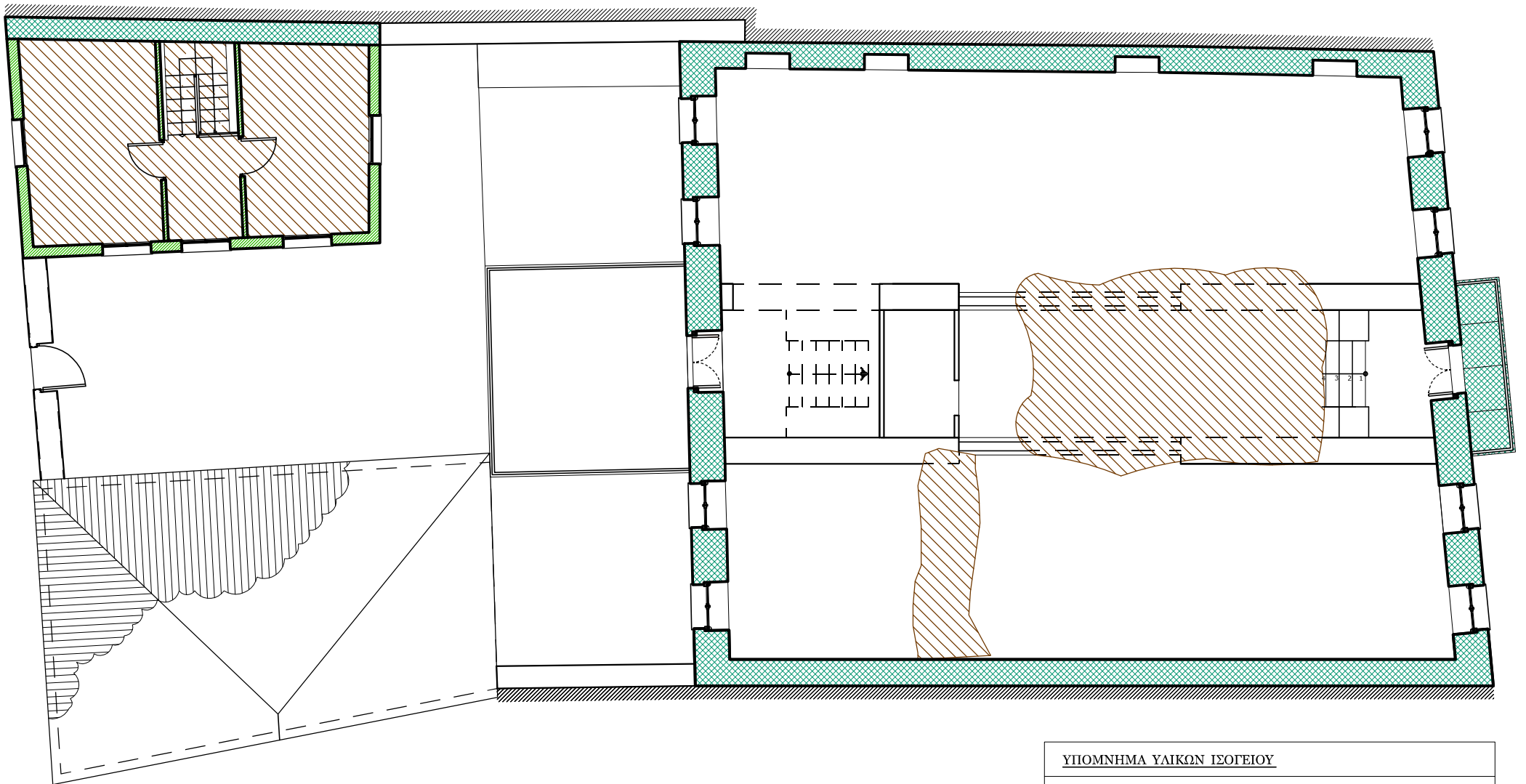

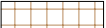

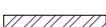
ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΥΛΙΚΩΝ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

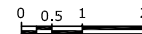
Πέτρα		Πλακάκι	
Τούβλο		Τσιμεντότουβλο	
Ξύλο		Τσιμέντο	
Μάρμαρο			

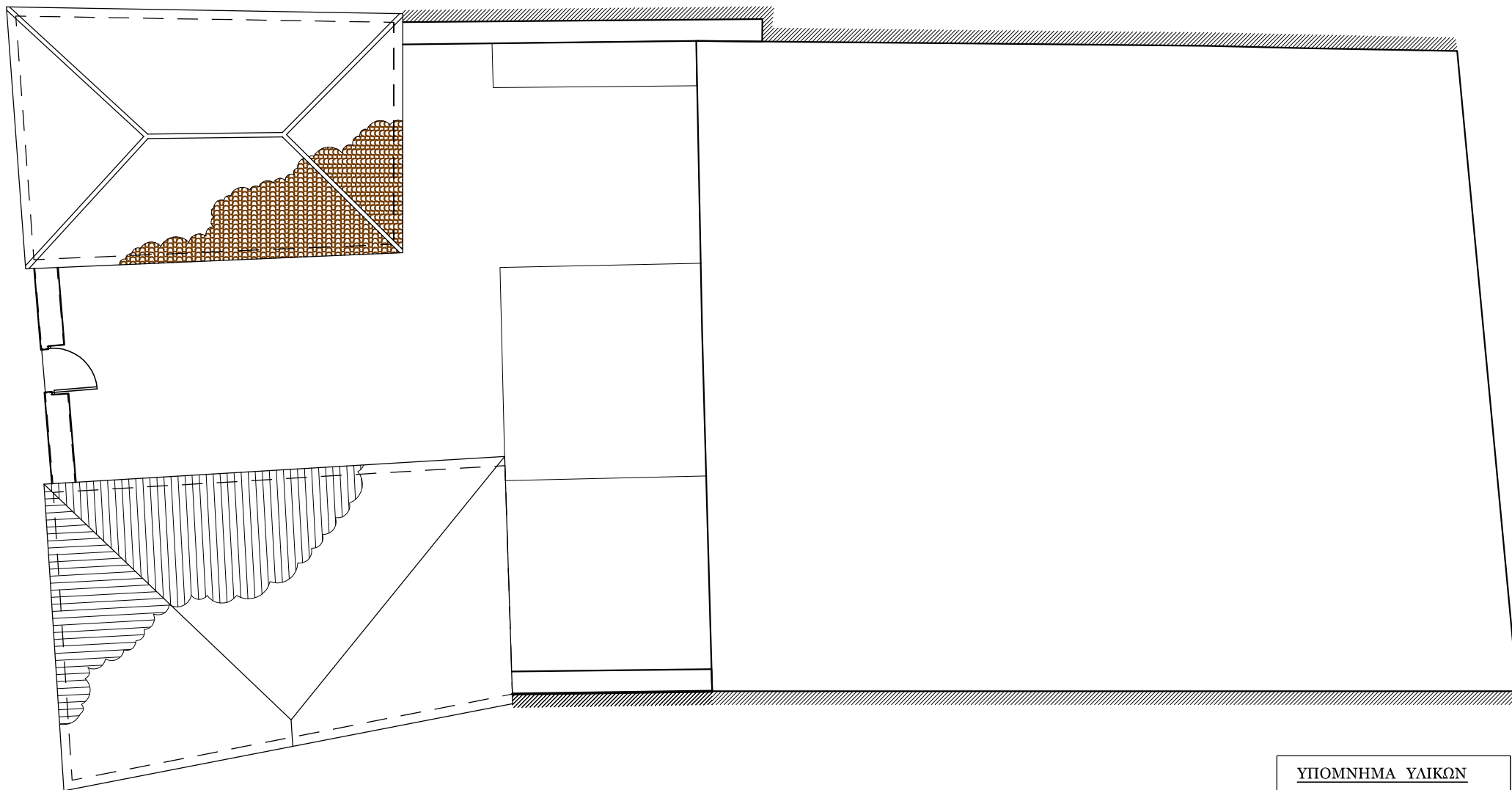
0 0.5 1 2

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΥΛΙΚΩΝ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

Πέτρα		Πλακάκι	
Τούβλο		Τσιμεντότουβλο	
Ξύλο		Τσιμέντο	
Μάρμαρο			

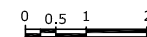

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΥΛΙΚΩΝ

Κεραμίδι

Τσιγκος

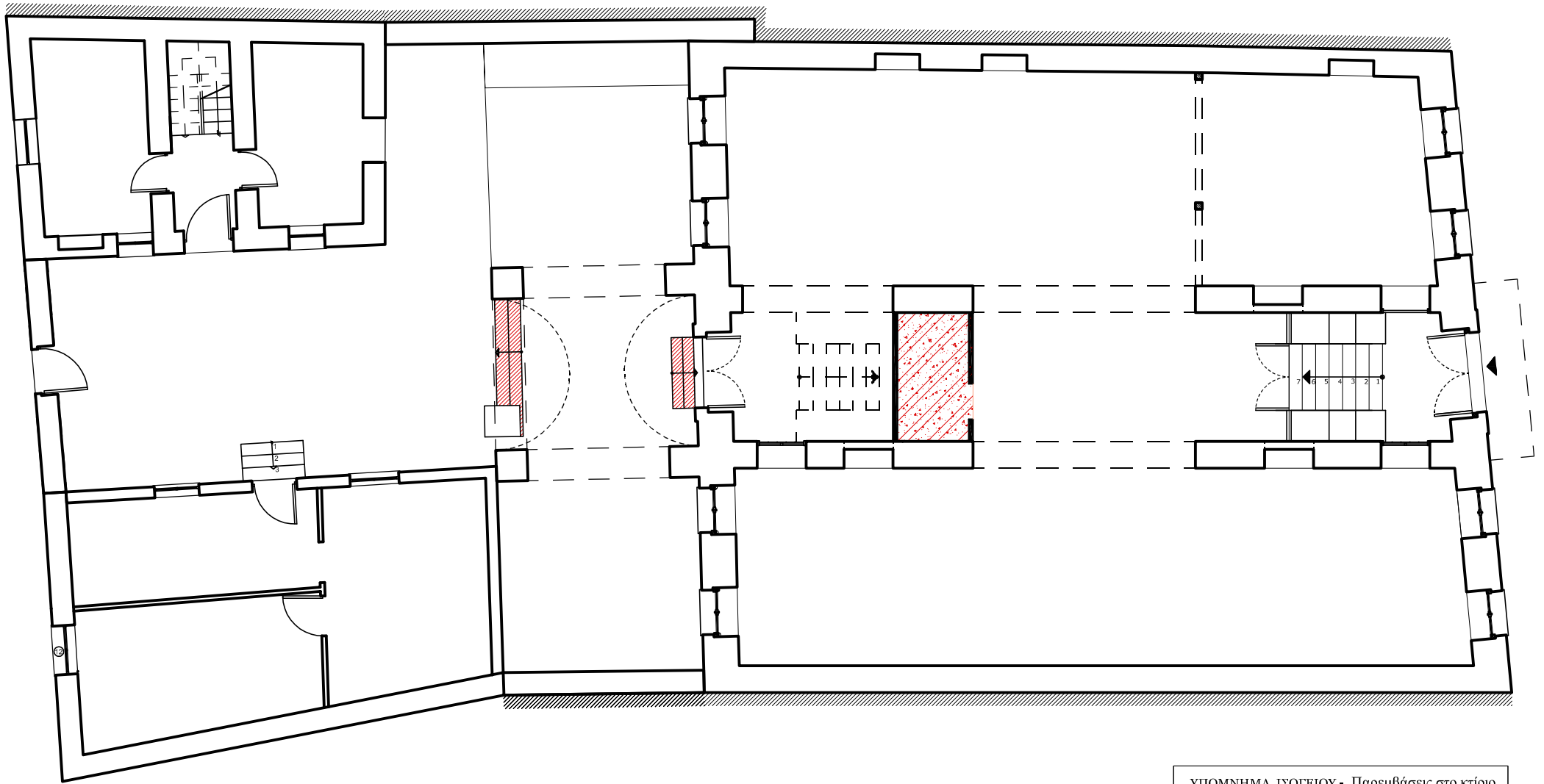

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

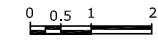

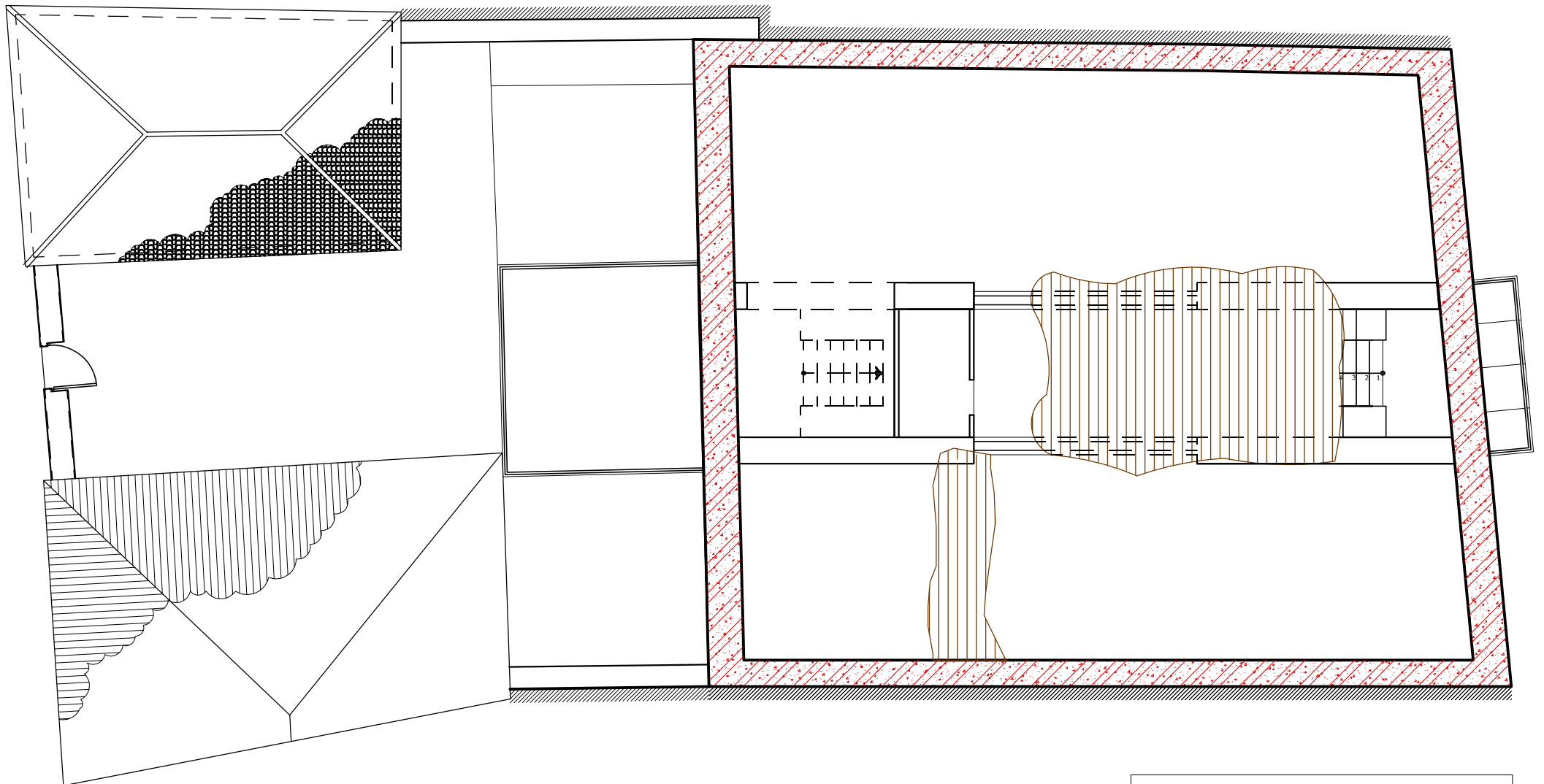

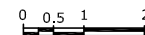
ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΙΣΟΓΕΙΟΥ - Παρεμβάσεις στο κτίριο

Δάπεδο από Μπετό	
Τοίχος από Τούβλο	
Τσιμεντότουβλο	

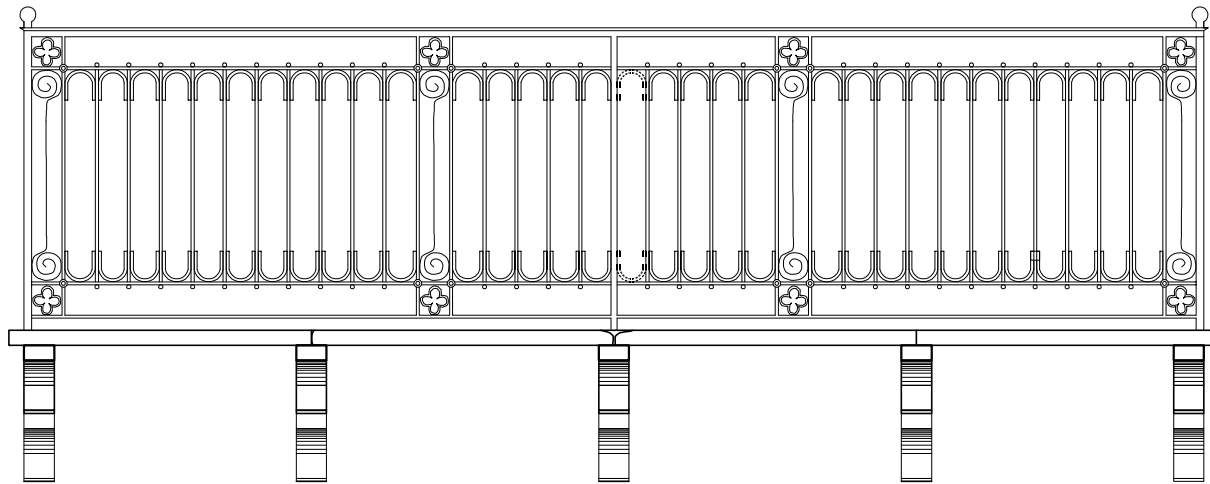
ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΟΡΟΦΟΥ - Παρεμβάσεις στο κτίριο	
Περιμετρικό Σενάζ	
Λαμαρίνα (τσιγκος)	

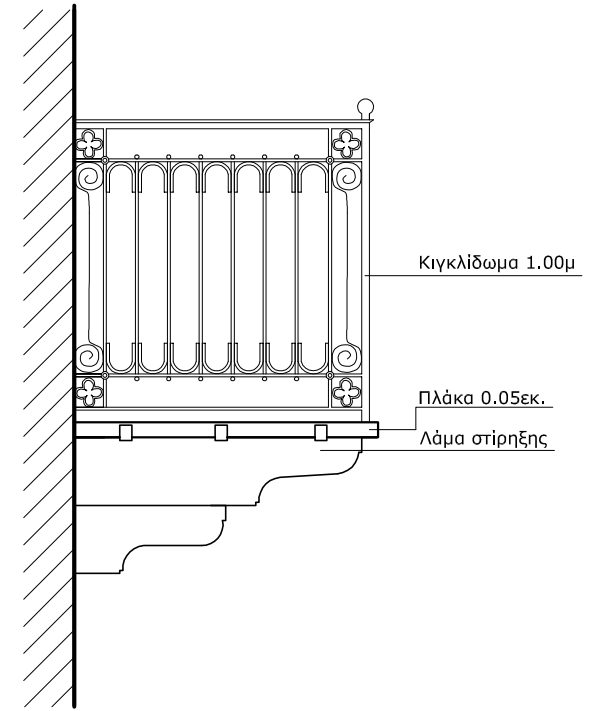
ΛΕΠΤΟΜΕΡΙΕΣ

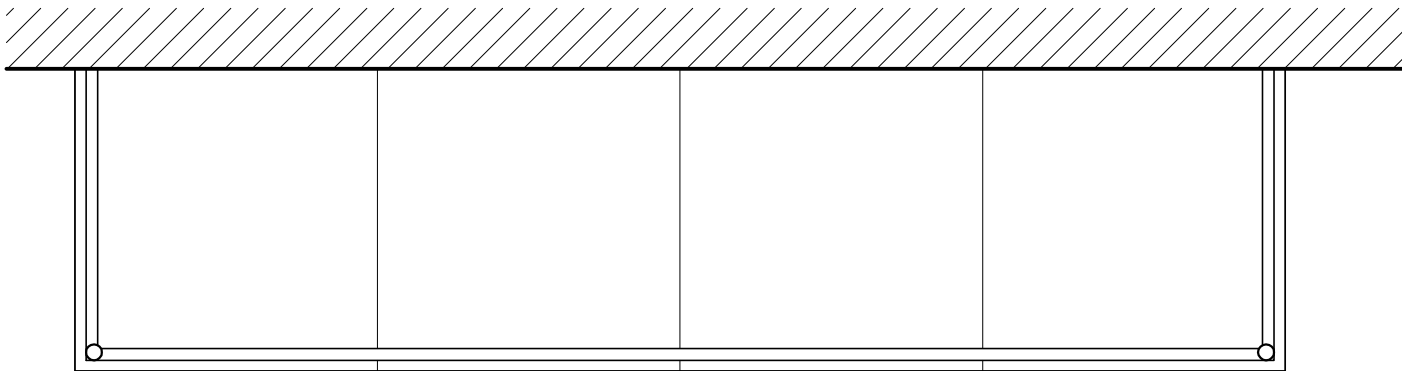

ΟΨΗ

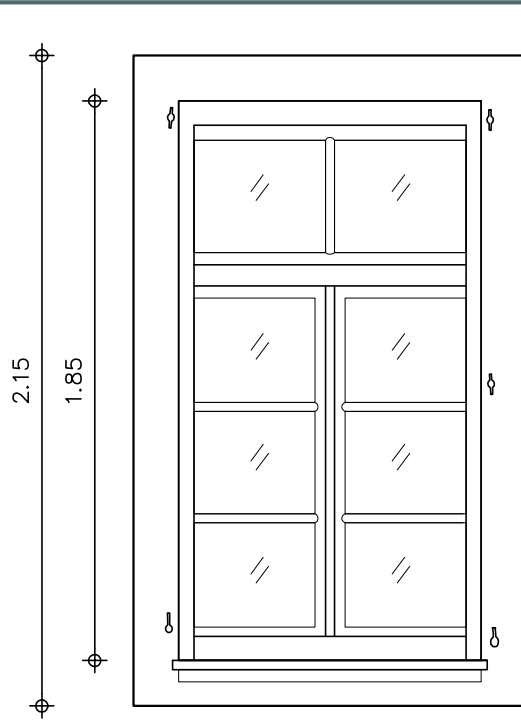

ΠΛΑΓΙΑ ΟΨΗ

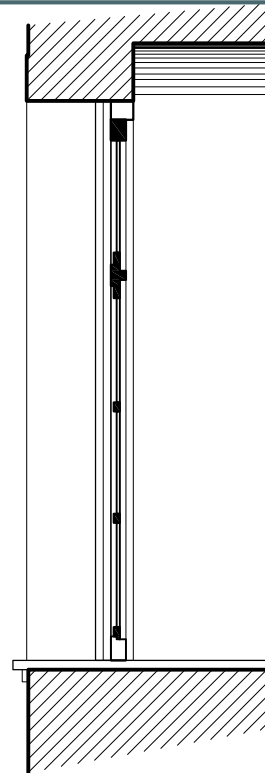

ΚΑΤΟΨΗ

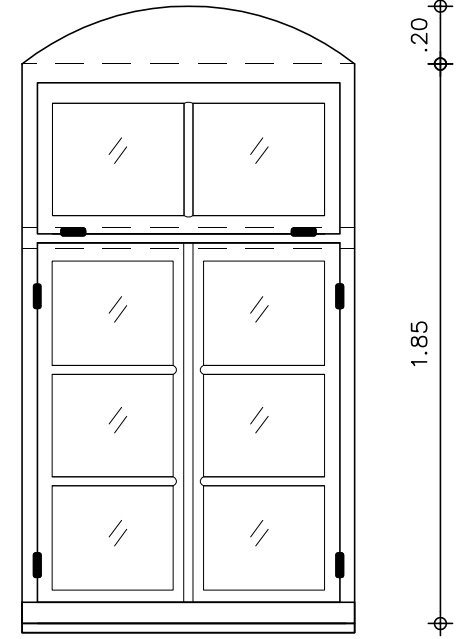

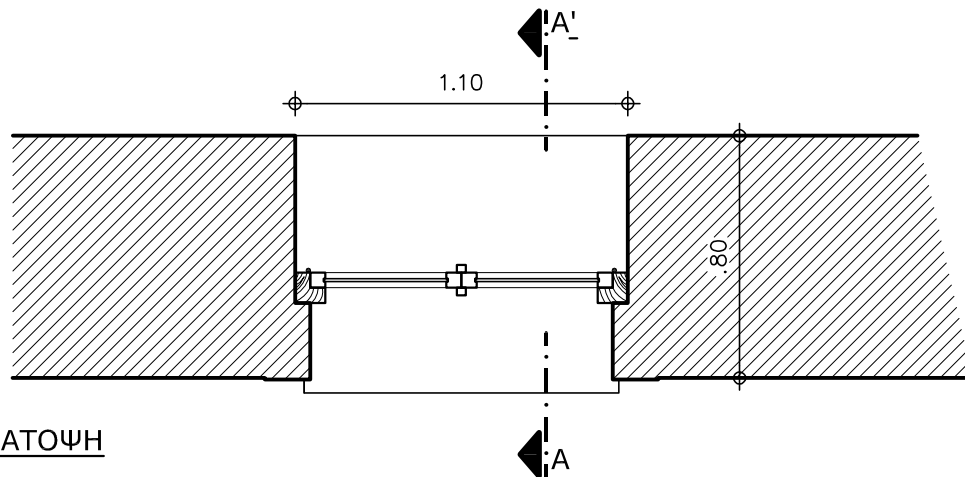
ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΟΨΗ

ΤΟΜΗ Α-Α'

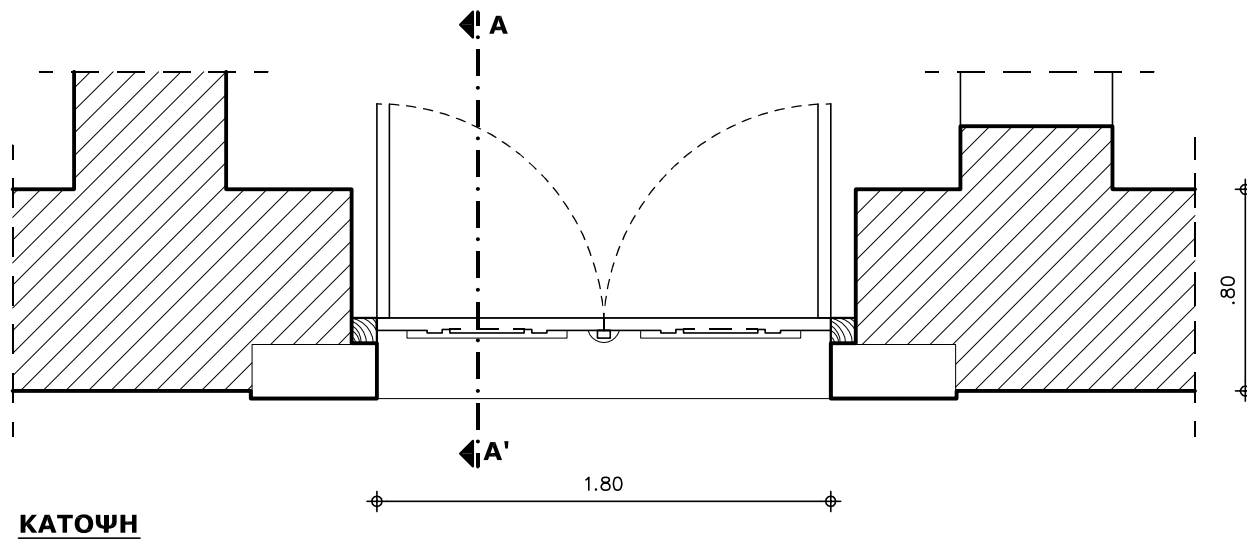
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΟΨΗ

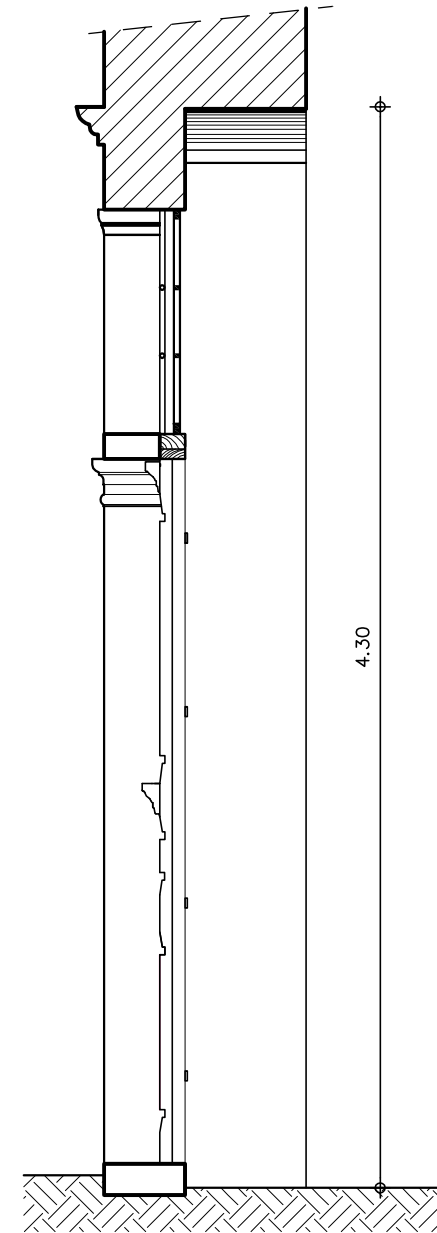
ΚΑΤΟΨΗ

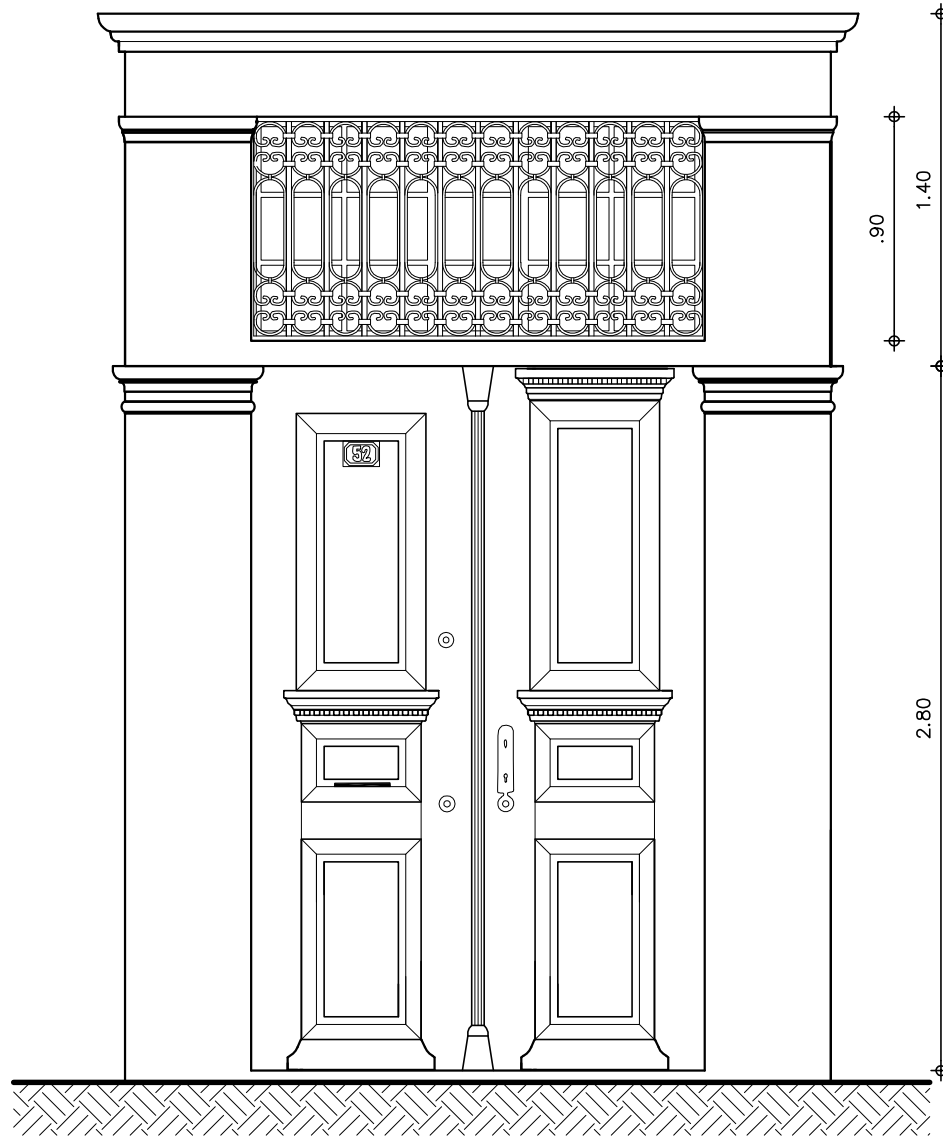

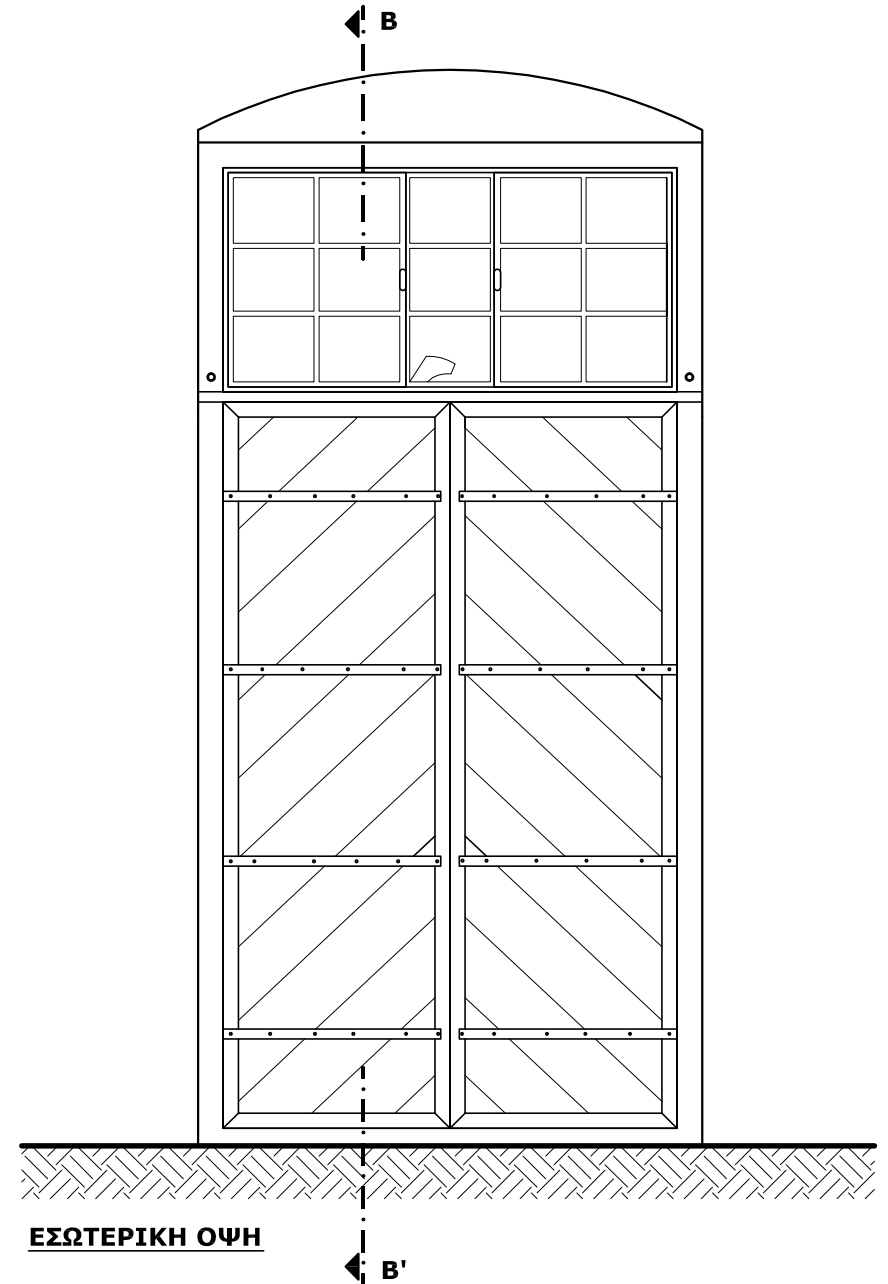
ΚΑΤΟΨΗ

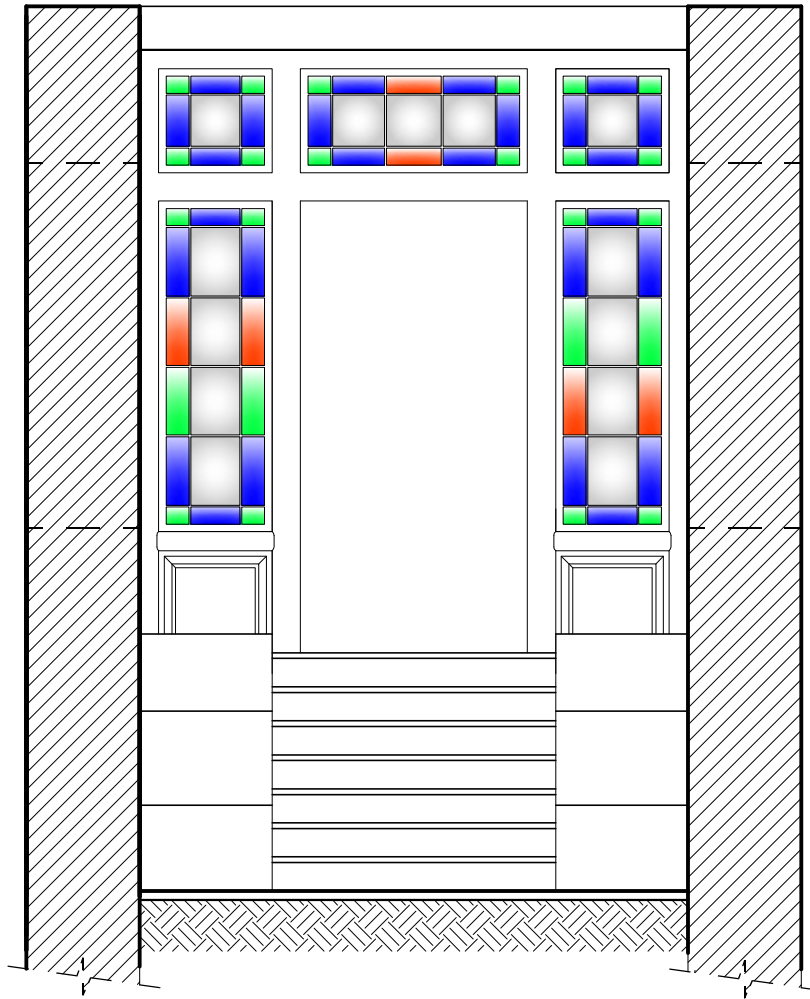
ΤΟΜΗ Α - Α'

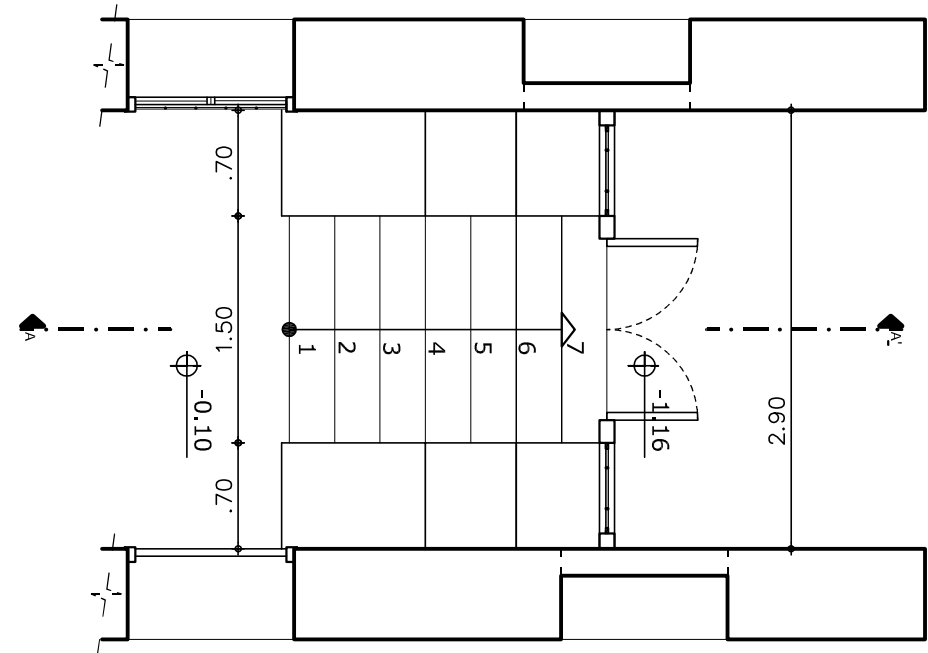
ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΟΨΗ

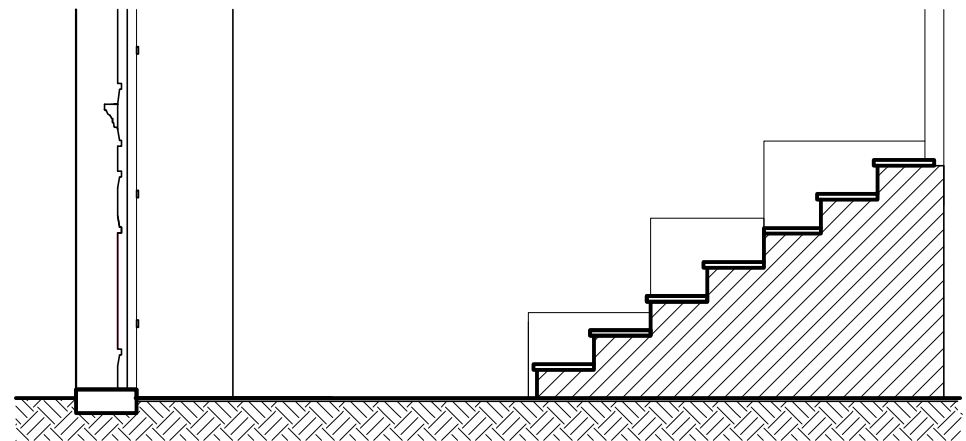
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΟΨΗ

**ΟΨΗ ΚΛΙΜΑΚΑΣ
& ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΘΥΡΑΣ**

**ΚΑΤΩΦΗ ΚΛΙΜΑΚΑΣ
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:50**

ΤΟΜΗ ΚΛΙΜΑΚΑΣ Α-Α'

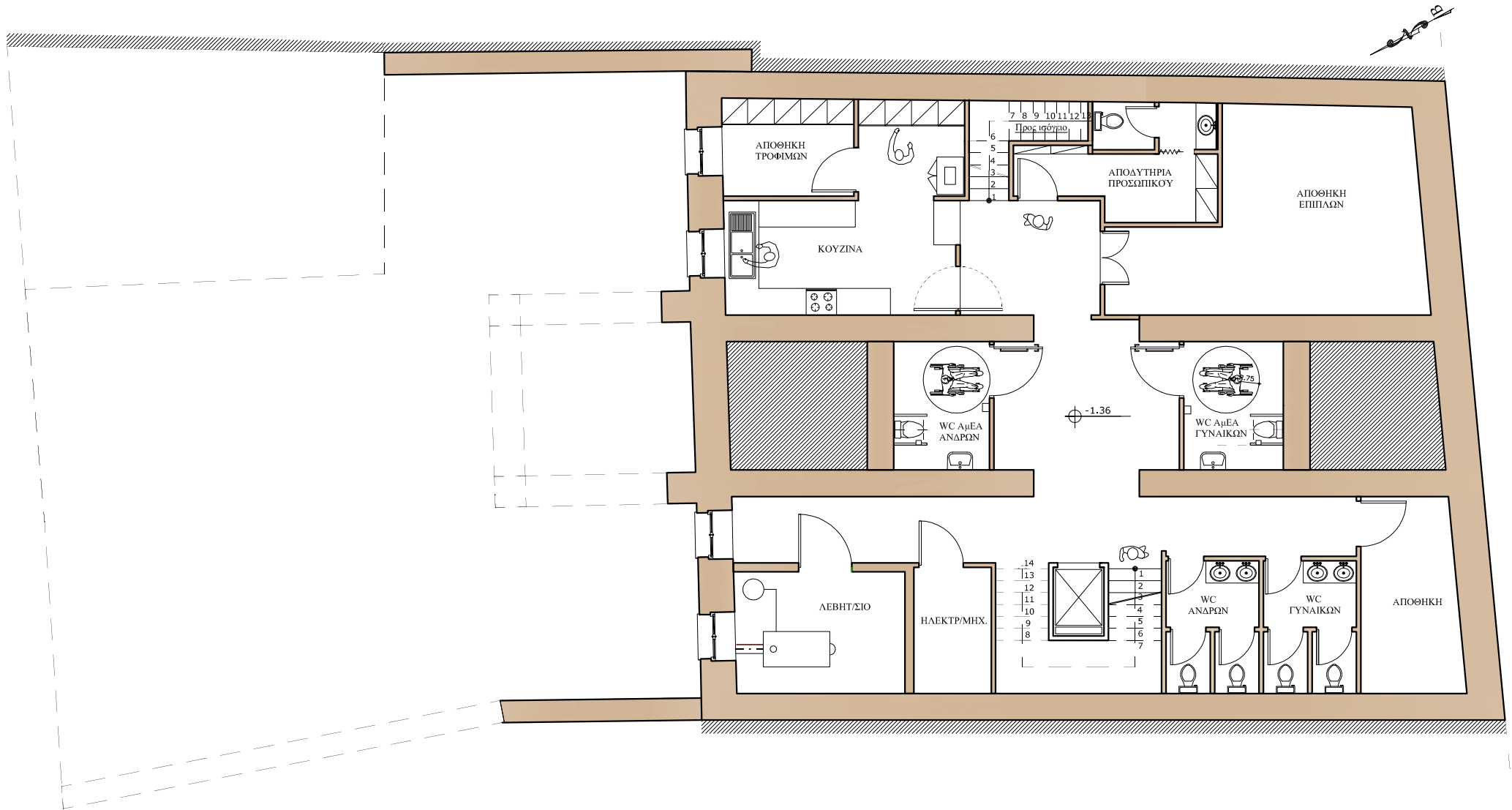
ΠΡΟΤΑΣΗ

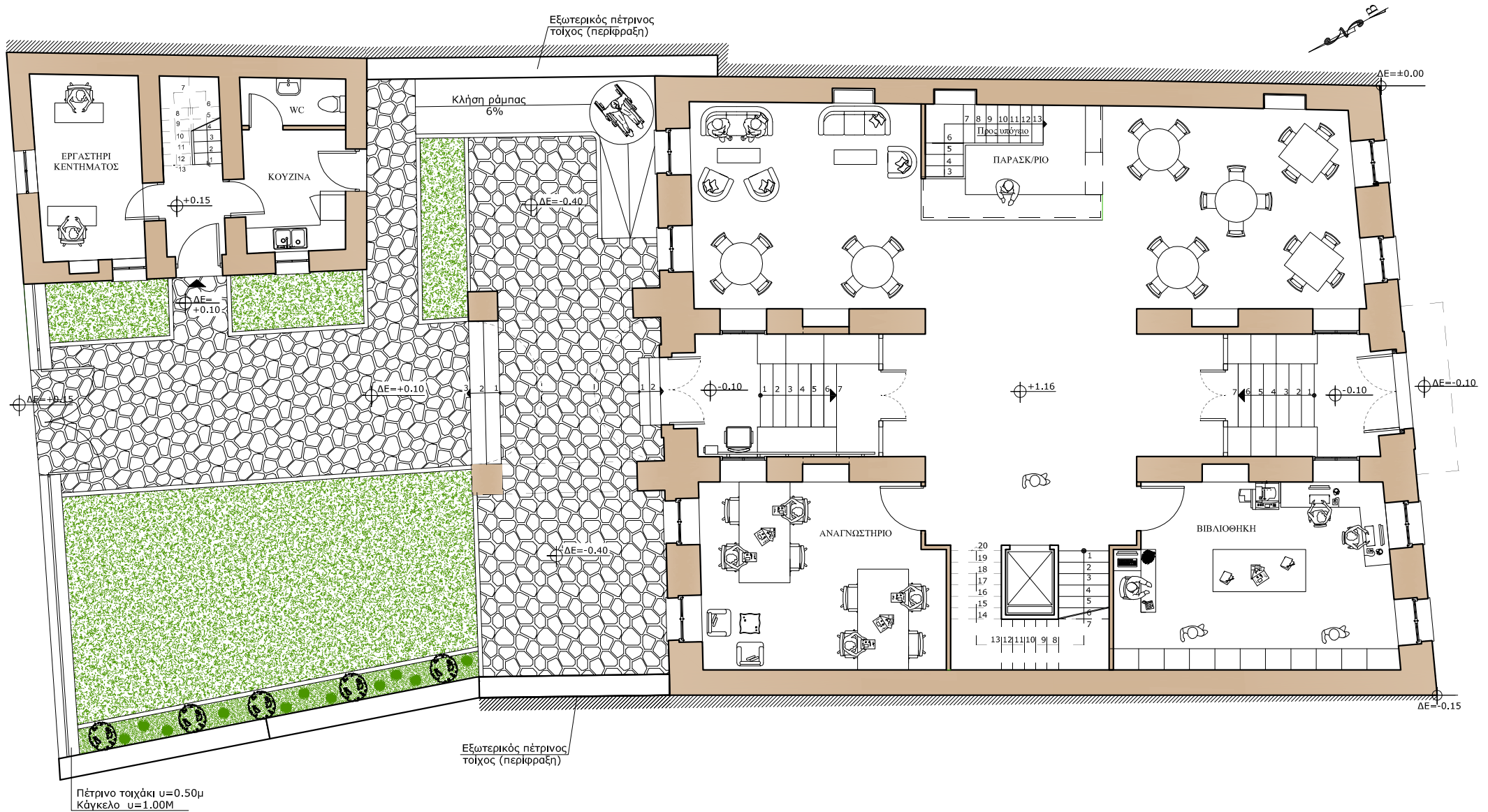

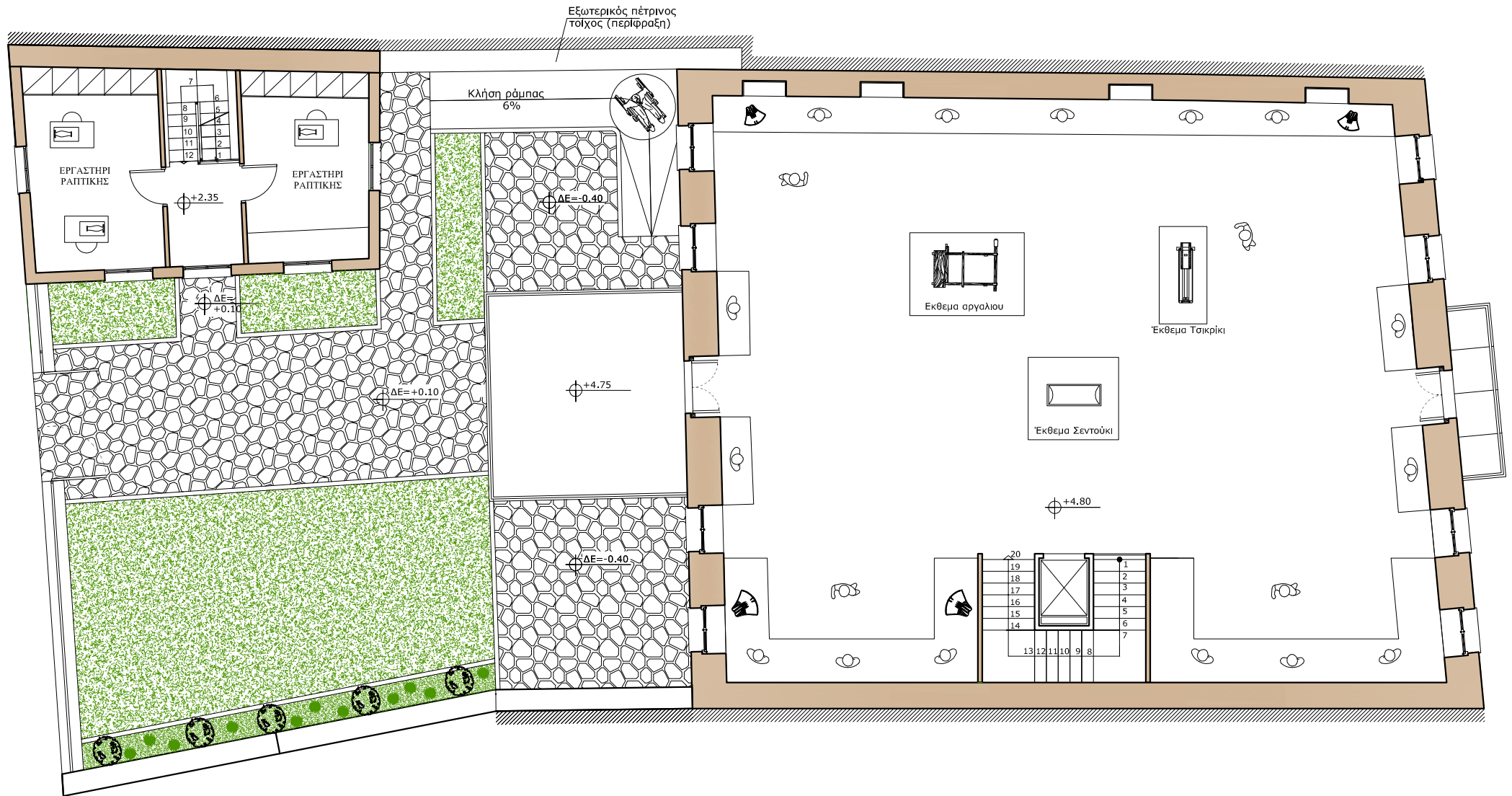

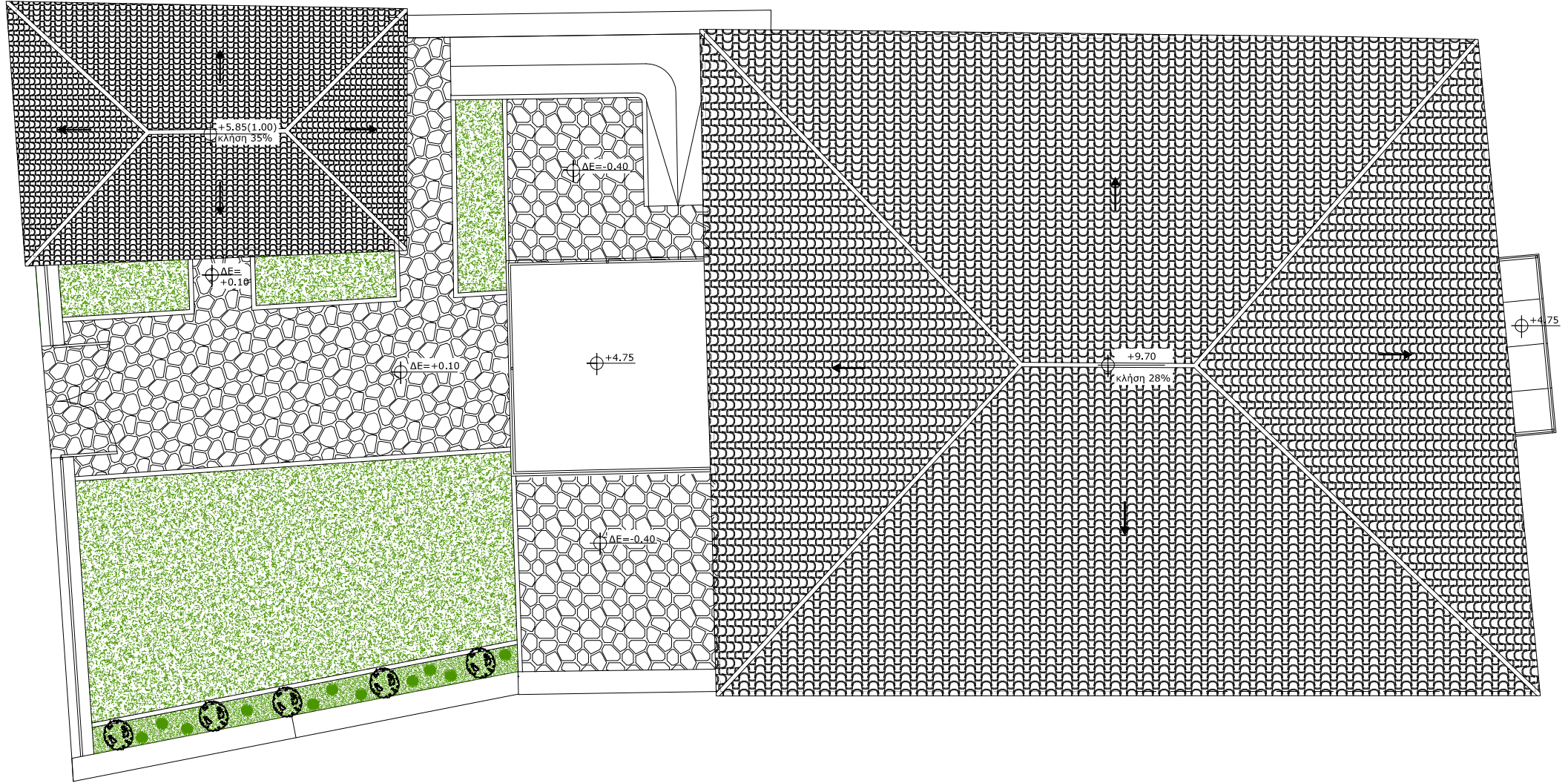

ΔΕ=±0.00
ΔΕ=-0.15

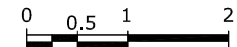
0 0.5 1 2

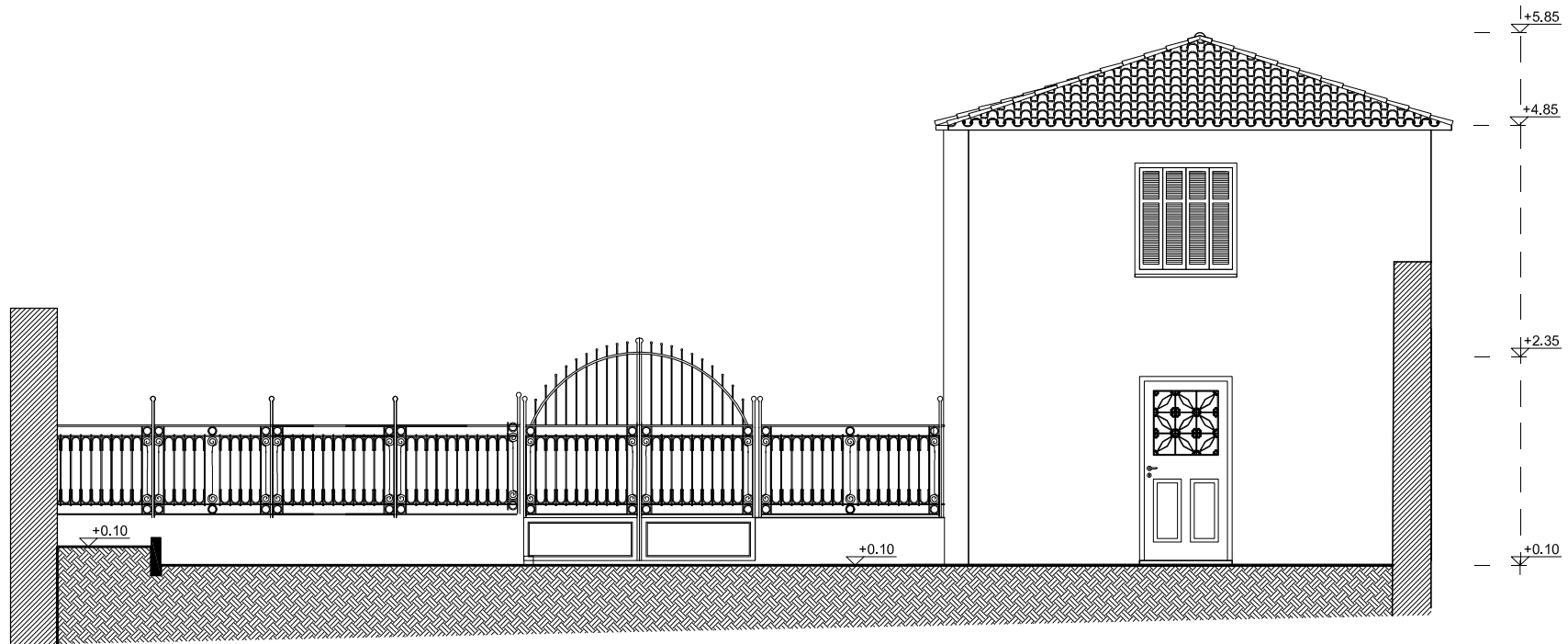

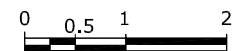
ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ

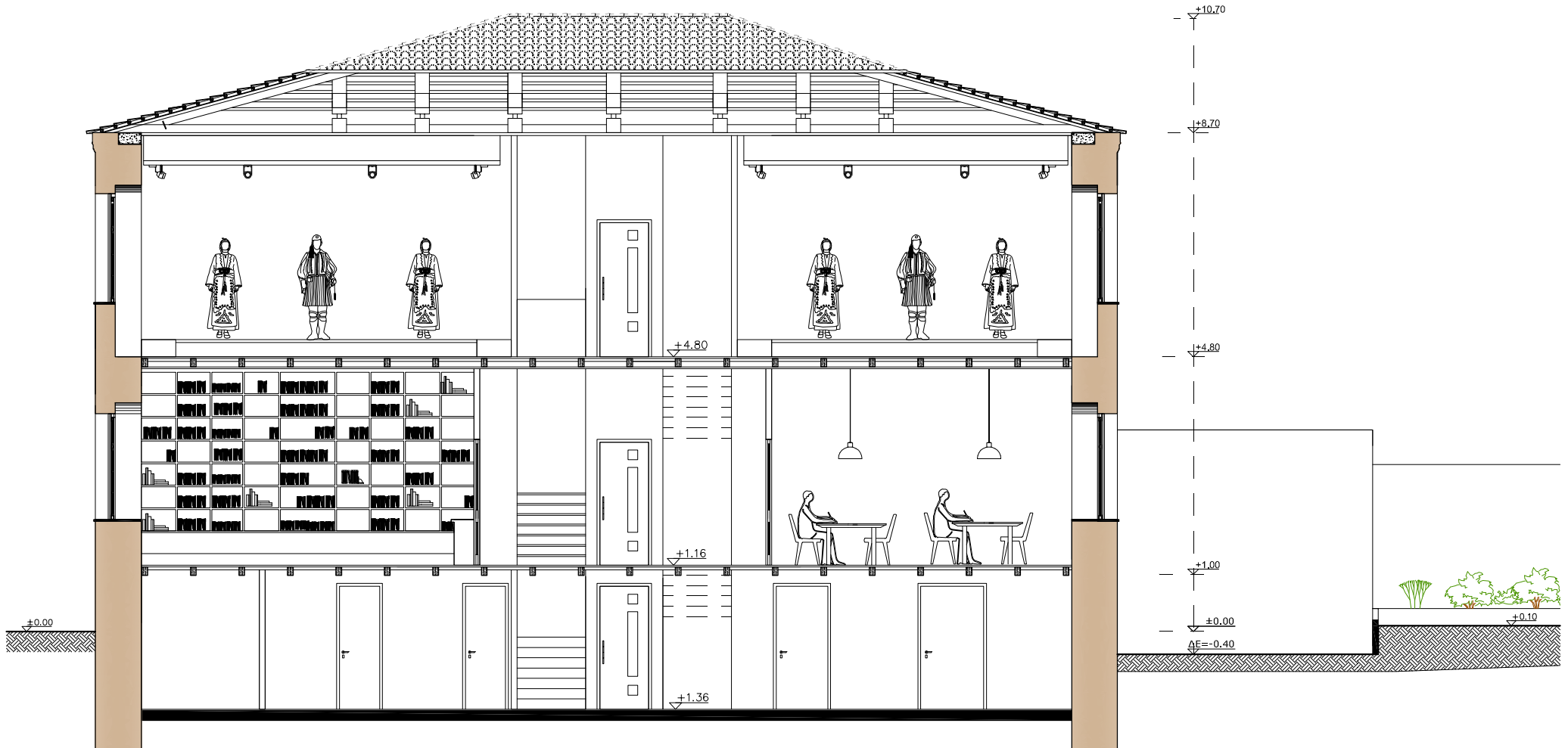

ΔΕ=

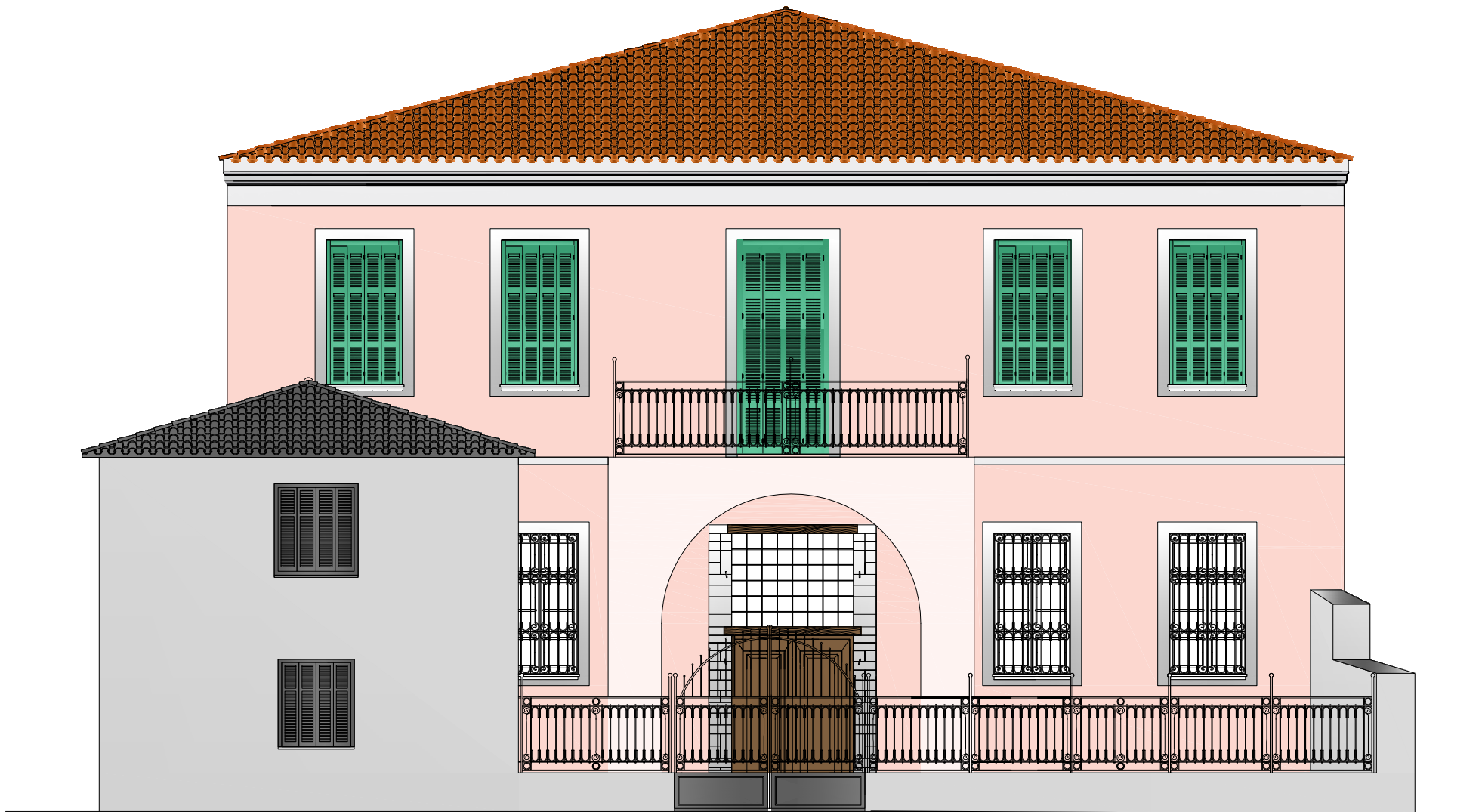

ΧΡΩΜΑΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

**ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ
&
ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ**

Εικόνα 1 : Νοτιοδυτική όψη

Εικόνα 2: Πόρτα εισόδου Νοτιοδυτική όψη

Εικόνα 3: Οδός Κουντουριώτη

Εικόνα 4: Βορειοανατολική Όψη – Είσοδο

Εικόνα 5: Βορειοανατολική – εξώστης

Εικόνα 6: Είσοδος από οδό Τσιτσα

Εικόνα 7 : Τμήμα Βορειοανατολική Όψη

Εικόνα 8: Άποψη από την οδό Τσιτσα

Εικόνα 9: είσοδος στην αυλή

Εικόνα 10: Άποψη από την οδό Τσοίτσα

Εικόνα 11 : Βορειοανατολική όψη 2/οροφου βοηθ. κτιρίου

Εικόνα 12 :Βορειοδυτική όψη ορόφου βοηθητικού κτιρίου

Εικόνα 13 : Βορειοδυτική όψη ισόγειου βοηθητικού κτιρίου

Εικόνα 14: Νοτιοδυτική όψη ορόφου βοηθητικού κτιρίου

Εικόνα 15: Νοτιοδυτική όψη ισόγειου βοηθητικού κτιρίου

Εικόνα 16: Νοτιοανατολική όψη ισόγειου βοηθ./κου κτιρίου

Εικόνα 17 : εσωτερική Βορειοανατολική όψη κτιρίου.

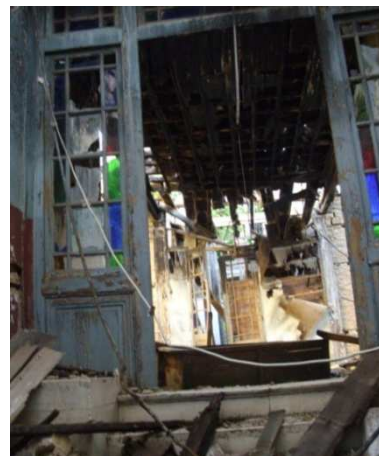
Εικόνα 18 : Εσωτερικός διαχωριστικός τοίχος .

Εικόνα 19 : εσωτερική Βορειοδυτική όψη κτιρίου .

Εικόνα 20 : Πόρτα εισόδου κύριας όψης.

Εικόνα 21 : Εσωτερική θύρα διαδρόμου.

Εικόνα 22 : Τμήμα οροφής στη είσοδο της Ν.Δ. όψης.

Εικόνα 23 : Δημιουργία χώρου ως στο εσωτερικό του Κτιρίου.

Εικόνα 24: Κατεστραμμένο δάπεδο στο ισόγειο.

Εικόνα 25 : Φεγγίτης από την εσωτερική πλευρά.

Εικόνα 27 : Παράθυρο στον εσωτερικό χώρο

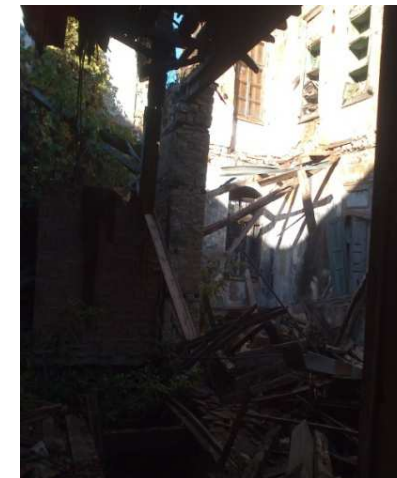
Εικόνα 29 : Τοίχος αριστερά της εισόδου

Εικόνα 26: Πόρτα εισόδου από την εσωτερική πλευρά.

Εικόνα 28 : Παράθυρο κατεστραμμένο και καλυμμένο δεξιά στον χώρο της εισόδου.

Εικόνα 30 : Ερμάρια στην δεξιά πλευρά του κτιρίου

Εικόνα 31: Πόρτα εισόδου στον 2/οροφο βοηθ. χώρο.

Εικόνα 32: Κλίμακα αναβάσης στον όροφο.

Εικόνα 33: Άνοιγμα στο ισόγειο.

Εικόνα 34: Παράθυρο ισόγειου.

Εικόνα 35: Παράθυρο ισόγειου διαφορετικού μεγεθους.

Εικόνα 36: Δωμάτιο που μεταγενέστερα μετατράπηκε σε κουζίνα.

Εικόνα 37: Πόρτα σε Νοτιοανατολική πλευρά.

Εικόνα 38: Τοιχοποιία περίφραξης.

Εικόνα 41: Φεγγίτης εισόδου στην Βορειοδυτική πλευρά .

Εικόνα 39: Εικόνα από παράθυρο υπογείου.

Εικόνα 42: Σκαλοπάτια που αντικαταστάθηκαν από τσιμεντότουβλα.

Εικόνα 40: Καμάρα στην πίσω πλευρά.

Εικόνα 43: Άποψη Κάμαρας από την εσωτερική πλευρά.

Εικόνα 44: Πόρτα εισόδου στην Βορειοδυτική πλευρά.

Εικόνα 45: Άποψη από δεξιά της εισόδου.

Εικόνα 46: Παράθυρα υπόγειου δεξιά πλευρά της εισόδου.

Εικόνα 49: Ανοιγμάτα ισόγειου βοηθητικού χώρου.

Εικόνα 32: Παράθυρα βορειοανατολική όψης.

Εικόνα 47: Παραθυρο οροφου ΒΑ πλευράς.

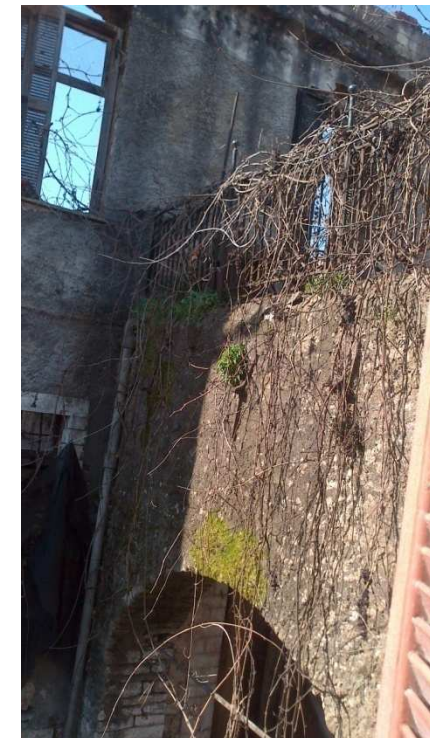
Εικόνα 50: Περιβάλλον χώρος στον πίσω τμήμα του οικόπεδου

Εικόνα 48: Σκαλοπάτια για την είσοδο στο ισόγειο βοηθ. χώρο

Εικόνα 51: Τοιχοποιία – περίφραξη προς την οδό Τούτσισα

Εικόνα 53: Εξώστης ορόφου που εδράζεται στην καμάρα.

Εικόνα 54: Παράθυρο διαδρόμου στον όροφο του 2/οροφου βοηθ. χώρου.

Εικόνα 55: Άποψη κλίμακας από τον όροφο .

Εικόνα 56: Παράθυρο στον όροφο του 2/οροφου βοηθ. Χώρου.

Εικόνα 57: Εσωτερική πόρτα ορόφου.

Εικόνα 58: Παράθυρο στον όροφο στη ΝΔ πλευρά.

Εικόνα 59: Δωμάτιο ορόφου με ξύλινο ταβάνι

ΛΕΠΤΟΜΕΡΙΕΣ

60.

61.

62.

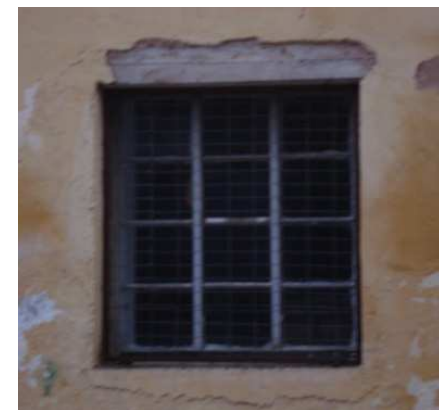
63.

64.

65.

66.

67.

68.

69.

70.

71.

72.

73.

74.

75.

76.

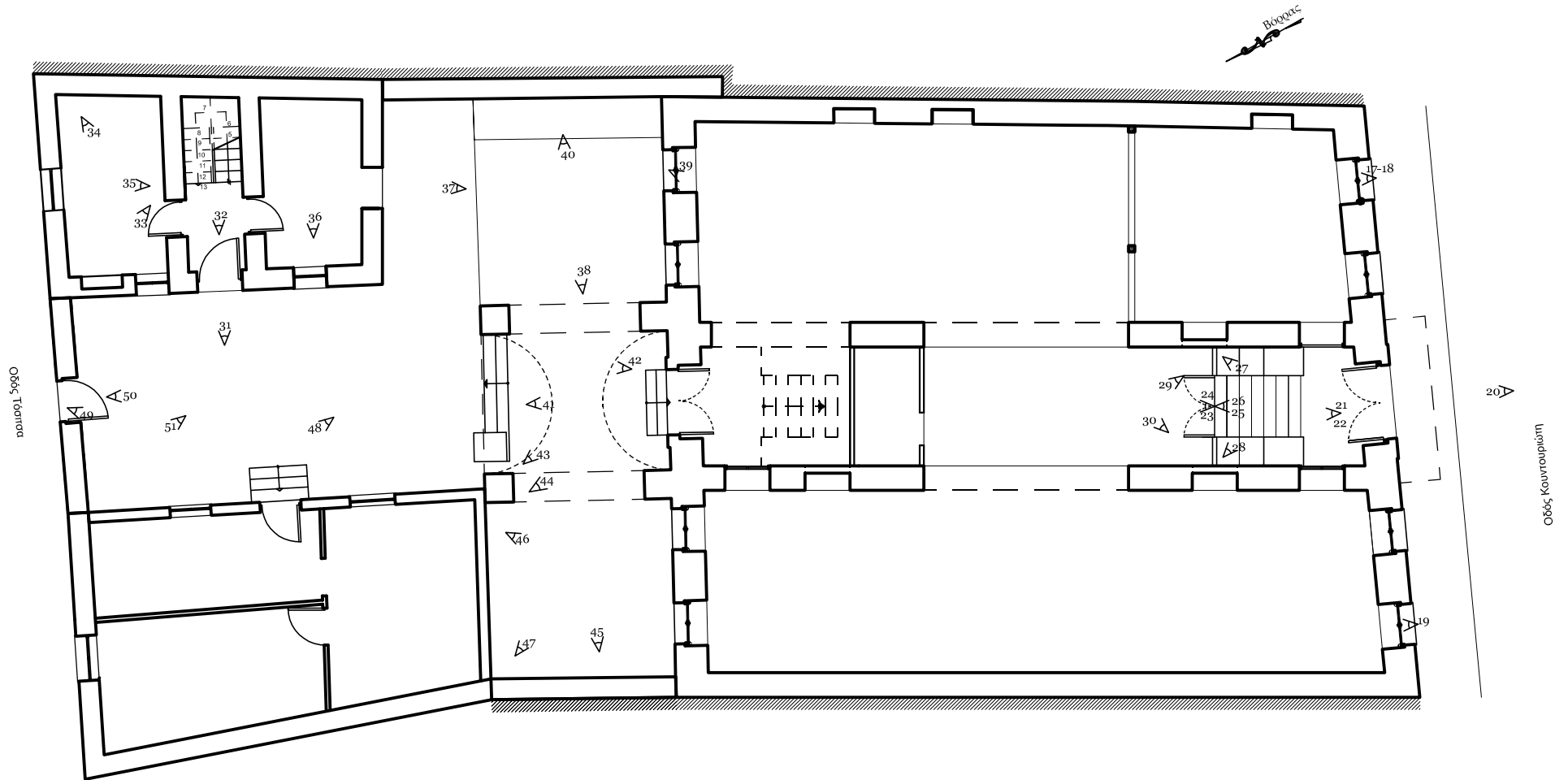

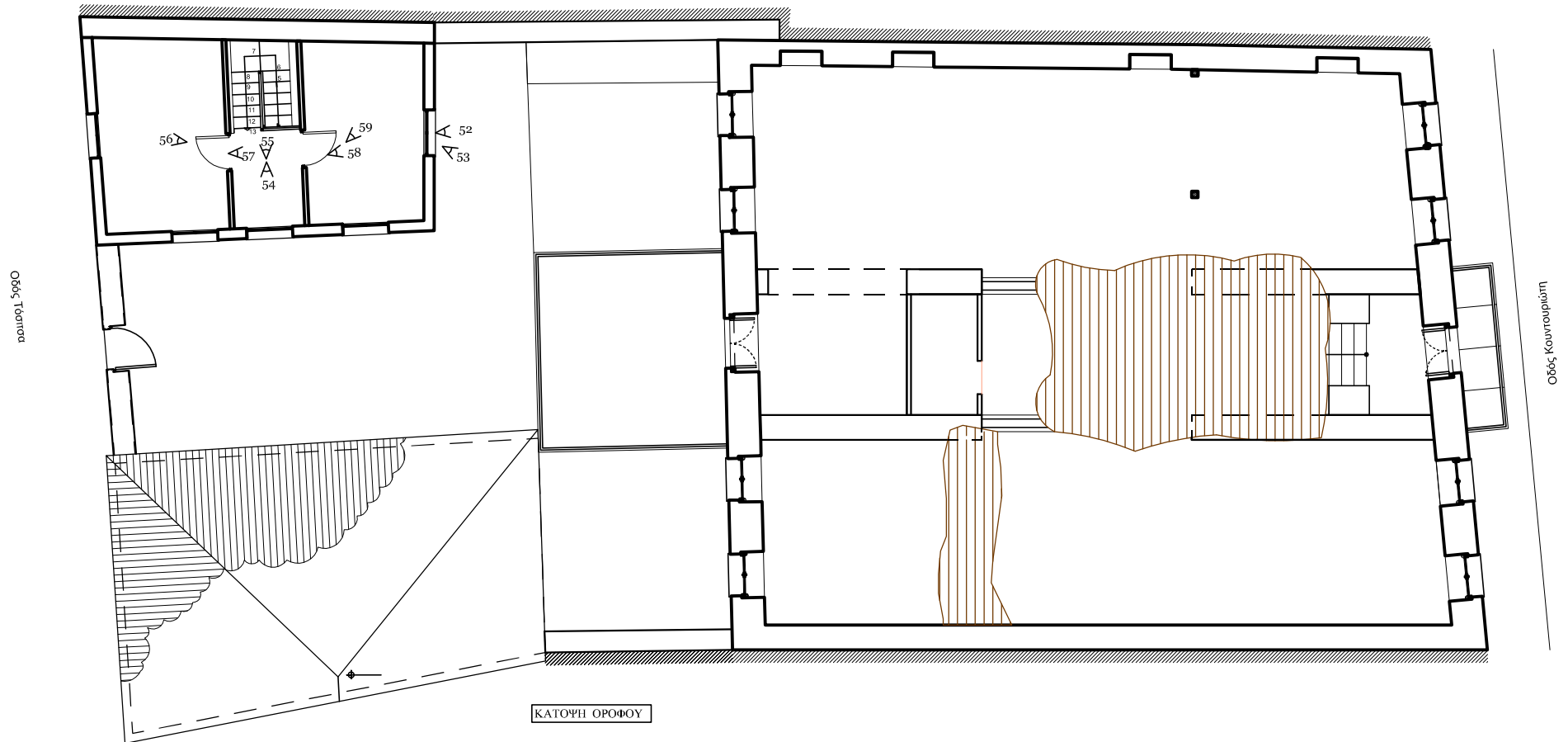
77

78

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΑ

1. **«ΟΙ ΕΒΡΑΪΚΕΣ ΣΥΝΟΙΚΙΕΣ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ»**. Ιστορία, πολεοδομία, αρχιτεκτονική του Απόστολου Παπαϊωάννου Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο Ελλάδος, 2007
2. **ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΕΓΚΩΜΙΩΝ Το παρελθόν που δεν χάθηκε.** Αναστασίου Ι. Παπασταύρου εκδ. Βορείου Ελλάδος Α.Ε. 1998
3. **ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ** (τόμος εκτός Θεσσαλία – Ήπειρος) εκδοτικός οίκος «ΜΕΛΙΣΣΑ»
4. **ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ** Δημήτρη Φιλιππίδη εκδοτικός οίκος «ΜΕΛΙΣΣΑ»
5. **ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΩΝ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ** Μιχαήλ Ε. Νομικός- Εφαρμογές Τμήμα Αρχιτεκτόνων Α.Π.Θ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2004
6. **«ΕΒΡΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ :ΙΣΤΟΡΙΑ, ΧΩΡΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΙΣΤΟΣ»** Κουρμαντζής Γιάννης εκδ. Ιδρύματος μελετών Χερσονήσου Αίμου ,ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ 1997
7. **ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ, ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΙ ΤΥΠΟΙ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΚΤΙΡΙΩΝ ΣΤΗ ΕΒΡΑΪΚΗ ΣΥΝΟΙΚΙΑ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ.** Παπαζώης Άγγελος (πτυχιακή εργασία 2008)

ΠΗΓΕΣ

1. Τεχνική υπηρεσία Μητρόπολης Ιωαννίνων

ΣΕΛΙΔΕΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΥΚΤΙΟ

1. <http://el.wikipedia.org/wiki/Ιωάννινα>
2. <http://www.ioannina.gr>
3. <http://ioannina.uoi.gr/town/>
4. <http://egiannina.wordpress.com>